

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
**ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ З
ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ**

Студента 2 курсу, 3м групи
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
спеціалізації «Облік і
оподаткування»

Кулініча Владислава
Романовича

Науковий керівник
доктор економічних наук,
професор

Бенько Микола
Миколайович

Гарант освітньої програми
доктор економічних наук,
професор

Бенько Микола
Миколайович

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ.....	7
1.1. Економічна сутність, класифікація та оцінка основних засобів	7
1.2. Економіко-правовий аналіз та огляд нормативної бази і спеціальної літератури з теми дослідження.....	21
1.3. Передумови організації і методології обліку, оподаткування та аналізу операцій з основними засобами у ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр»	28
Висновки до розділу 1.....	37
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ	39
2.1. Документальне оформлення та оподаткування операцій з основними засобами	39
2.2. Методика бухгалтерського (фінансового) обліку операцій з основними засобами на рахунках та звітності	52
2.3. Проблемні питання обліку й оподаткування операцій з основними засобами....	63
2.4. Особливості постановки задачі обліку операцій з основними засобами в автоматизованих системах бухгалтерського обліку.....	71
Висновки до розділу 2.....	83
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ.....	87
3.1 Характеристика організаційно-інформаційної системи аналізу операцій з основними засобами	87
3.2. Розробка і апробація методики аналізу операцій з основними засобами	92
3.3. Розробка і апробація методики контролю операцій з основними засобами ..	104
Висновки до розділу 3.....	115
ВИСНОВКИ	118
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	120
ДОДАТКИ.....	131

ВСТУП

В умовах ринкової економіки бухгалтерський облік є особливо важливою функцією ефективного управління виробничими і комерційними структурами, знаряддям контролю за раціональним і економічним використанням ресурсів з метою досягнення комерційного успіху і виконання фінансових обов'язків перед державою.

Опанування знаннями бухгалтерського обліку і аналізу господарської діяльності з метою виявлення слабких місць у роботі підприємства і знаходження шляхів подальшого покращення їх роботи є головною метою керівника підприємства, менеджера, економіста, бухгалтера.

Виявленню і використанню внутрішньогосподарських резервів підприємств, запобіганню зловживанням і перевитратам, підвищенню продуктивності праці, досягненню комерційного успіху сприяють чітко налагодженні облік, аналіз та внутрішній контроль на підприємстві. Бухгалтерський облік повинен всебічно і повно охоплювати та систематизувати господарську діяльність підприємства забезпечувати управління інформацією, здатною контролювати і оцінювати їх господарську діяльність.

Чітка побудова бухгалтерського обліку і аналізу на підприємстві підвищує роль його як основного засобу контролю за держанням режиму економії і комерційного успіху даного підприємства.

В даній роботі розглянуто тему «Облік основних засобів та розробка системи контролю і економічного аналізу їх ефективного використання на прикладі ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр».

Актуальність дослідження. Організація будь-якої підприємницької діяльності потребує наявності засобів праці. Для здійснення виду діяльності, крім самої праці, матеріально-технічні ресурси і засоби праці. Сукупність останніх, якими розпоряджається підприємство, складає його основні засоби.

Основні засоби мають значну питому вагу в загальній сумі активів підприємства, є одним із найважливіших об'єктів фінансового обліку, що вимагає контролю за їх рухом, організації синтетичного й аналітичного обліку, визначення зносу (амортизації), проведення ремонту, модернізації, оновлення застарілих і технічно недосконалих об'єктів.

Аналіз досліджень і публікацій. Незважаючи на те, що основні засоби як економічна категорія використовуються досить часто, питання сутності та класифікації основних засобів в сучасних умовах господарювання набуває все більшого значення та розглядається в працях таких учених, як: Л.С. Стригуль, Є.С. Пиріжок, О.А. Петрик, Л.В. Гуцаленко, О.С. Бондар та інших.

Це обумовлює необхідність системного підходу до обліку, аналізу та аудиту основних засобів з метою слідування відповідності міжнародним стандартам та сучасним підходам до корпоративного управління.

Метою дипломної роботи є теоретичне дослідження професійних проблем та рішення задач прикладного характеру обліку, оподаткування та аналізу операцій з основними засобами.

Поставлена мета обумовила необхідність вирішення ряду взаємозалежних завдань:

- розкрити сутність і зміст основних засобів підприємства;
- провести огляд літературних джерел за темою дослідження.
- дослідити нормативно-правові документи з обліку основних засобів.
- вивчити особливості діяльності, організацію та методологію обліку, контролю та аналізу основних засобів
- вивчити організацію контролю та аналізу основних засобів.
- оцінити ефективність використання основних засобів на досліджуваному підприємстві.
- здійснити пошук джерел підвищення оптимізації використання основних засобів на підприємстві.

- розробити пропозиції з удосконалення обліку і контролю основних засобів.

Об'єкт дослідження. Процес обліку, оподаткування та аналізу операцій з основними засобами.

Предмет дослідження. Методика бухгалтерського обліку, оподаткування та аналізу операцій з основними засобами.

Робоча гіпотеза. Удосконалення обліку, контролю і аналізу операцій з основними засобами сприяє збільшенню ефективності управління підприємством.

Структура і обсяги роботи. Під час написання дипломної роботи було виконано декілька розділів, які пов'язані між собою і несуть в собі інформацію про наявність та рух основних засобів підприємства.

У першому розділі відображено економічну сутність, визнання та оцінка основних засобів за нормативними актами та за економічною літературою, також розкрито нормативно-правове регулювання обліку основних засобів.

У другому розділі наведено особливості первинного, аналітичного та синтетичного обліку основних засобів, відображено основні особливості автоматизованого обліку діяльності на прикладі універсальної бухгалтерської програми "1С: Підприємство 8.3", яка використовується на даному підприємстві. Також наведено облік основних засобів у системі оподаткування.

У третьому розділі дипломної роботи представлено аналіз та контроль основних засобів, а саме наведено завдання, інформаційна база, методика контролю за формуванням та використанням основних засобів підприємства.

Інформаційною базою для написання роботи були нормативно-правові акти України, які пов'язані з обліком та контролем основних засобів, монографії, посібники та періодична література, а також статутні, організаційні, первинні документи та фінансова звітність підприємства.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано такі загальнонаукові методи пізнання: спостереження, порівняння, індукції і дедукції, вимірювання взаємозв'язків, поєднання аналізу та синтезу, історичного і

логічного підходів (при дослідженні сутності готової продукції, основних елементів бухгалтерського обліку та аудиту), узагальнення, а також спеціальні методи – статистичних групувань, методи економічного аналізу.

Практичне значення. Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що рекомендації і пропозиції, викладені у випускній кваліфікаційній роботі, спрямовані на розвиток теоретико-методичних положень обліку, контролю та аналізу надходження товарів з використанням електронних технологій обробки інформації.

Рекомендації з методичних положень обліку надходження товарів, їх доставкою та доведенням до придатного для реалізації стану, впроваджено на ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр».

Рекомендації та пропозиції з забезпечення ефективного управління процесом оцінки та фіксації моменту її проведення, впроваджено на досліджуваному підприємстві.

Особистий внесок полягає в одноосібно виконаному науковому дослідженні, в якому викладено результати дослідження у вирішенні важливої наукової теми – облік, контроль і аналіз надходження товарів. Теоретичні і методологічні рекомендації, висновки та положення розроблено автором самостійно під час дослідження діяльності ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр».

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Окремі результати дослідження були висвітлені у статті «Порядок оподаткування операцій з основними засобами» в збірнику наукових статей студентів «Вісник КНТЕУ», 2018 р.

Пропозиції по впровадженню результатів дослідження прийняті до запровадження в діяльності ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр», що підтверджено наданою довідкою.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

1.1 Економічна сутність, визнання та оцінка основних засобів

Процес виробництва здійснюється за умови поєднання робочої сили і засобів виробництва, що складаються із засобів праці та предметів праці. У вартісному вираженні вони становлять виробничі засоби підприємства, які поділяються на основні та оборотні. Своїм походженням необоротні активи завдячують саме категорії «капітал», що є важливим критерієм оцінки в аудиті. Тому потрібно цю категорію розглянути з позицій економічної теорії [1, с.221].

Відомий представник школи фізіократів Франсуа Кене один з перших почав розглядати капітал в уречевленій формі як «засоби виробництва, за допомогою яких створюється чистий дохід» [2, с.166].

Адам Сміт у своїй праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» [3, с.127] трактував капітал як певну частину запасів, від якої очікується отримання доходу. Також він був першим, хто ввів поняття поділу капіталу на основний та оборотний незалежно від галузевого використання, а також показав різницю у співвідношенні між цими частинами залежно від галузі економіки. А. Сміт розглядав основний капітал як частину капіталу, яка не вступає в оборот і приносить прибуток у сфері виробництва. Оборотний капітал розглядався ним як частина, що приймає участь в обороті й приносить прибуток. На його думку, до основного капіталу входили машини і знаряддя праці, будівлі, земля і витрати на її поліпшення, навички робітників. Відповідно, оборотний капітал складався із грошових коштів, сировини, матеріалів тощо. Крім того, він зазначав, що основний капітал зростає за рахунок збільшення оборотного [2, с. 193–194].

Проаналізувавши історичний процес розвитку категорії капіталу в економічній теорії, можна простежити, що термін «капітал», а особливо — «основний капітал», пов'язаний із майновими матеріальними цінностями, які їх

власнику дозволяють отримувати дохід у процесі виробництва. Поняття основного капіталу має дуже сильний зв'язок із категорією необоротних активів, оскільки він є сукупністю засобів праці, які використовуються протягом більш одного року і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами. Дещо інший історичний шлях формування категорії «необоротні активи» пройшов в історії бухгалтерського обліку. Так, у 1484 році Лука Пачолі у своїй праці «Трактат про рахунки і записи» описав побудову балансу, який був одним із рахунків Головної книги. Складався баланс із двох частин: дебету і кредиту. Тобто під балансом Л. Пачолі розумів процедуру, яка пов'язана з визначенням тотожності за дебетом і кредитом рахунків [4, с. 96].

Формування категорії «необоротні активи» пройшло довгий шлях еволюції разом з розвитком економічної науки. Послідовно, від простого до складного, від конкретного до абстрактного, виникає дане поняття (рис 1.1).

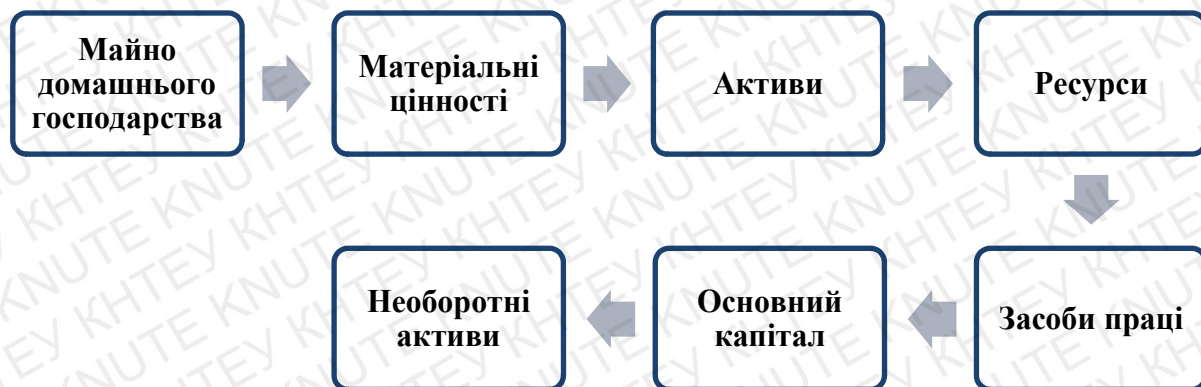

Рис. 1.1 Еволюція поняття «необоротні активи» [10, с.112]

Варто зазначити, що у зв'язку із неузгодженістю тлумачення таких термінів, як «основний капітал» та «необоротні активи», серед науковців немає однастайності у визначенні їх дефініцій. Так, в економічній теорії перший термін ототожнюється лише з довгостроковими матеріальними активами. Однак у прикладних економічних дисциплінах, зокрема в бухгалтерському обліку, не

існує визначення «основний капітал». Натомість вони визначають «довгострокові (необоротні) активи», до яких, крім довгострокових матеріальних активів, відносять права на довгострокові нематеріальні активи, а також довгострокові фінансові інвестиції, що спричинено розвитком економічних відносин.

Однозначного тлумачення визначення та суті необоротних активів не існує, так як кожній складовій необоротних активів у бухгалтерському обліку планом рахунків визначено окремий рахунок, оскільки облік потребує більш детальної інформації про окремі об'єкти, що призводить до «невикористання» у професійній діяльності бухгалтера терміну «необорний актив». Водночас, у бухгалтерському обліку здійснюється постійне та безперервне відображення всіх господарських засобів, процесів та явищ у фінансово-господарській діяльності підприємства, які входять до складу поняття «необоротні активи».

Склад необоротних активів доволі різноманітний, а тому вони потребують класифікації (рис. 1.2).

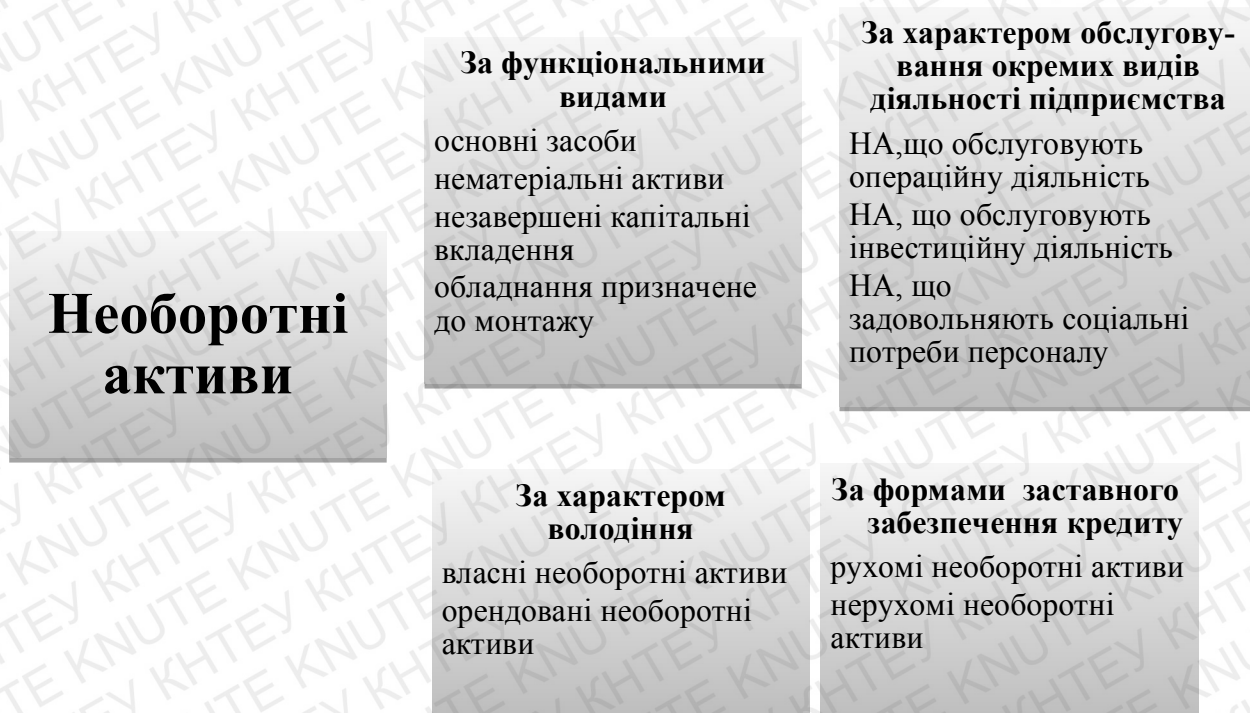

Рис. 1.2 Класифікація необоротних активів [5, с.225]

Економічна класифікація необоротних активів за 4 ознаками наведена на рисунку.

Склад необоротних активів у бухгалтерському обліку включає:

- основні засоби;
- інші необоротні матеріальні активи;
- нематеріальні активи;
- знос (амортизація) необоротних активів;
- довгострокові фінансові інвестиції;
- капітальні інвестиції;
- довгострокові біологічні активи;
- відстрочені податкові активи;

Порівняно із діючою нині Інструкцією з бухгалтерського обліку необоротних активів, у Національних положеннях введено принципово інші аспекти обліку необоротних активів, через що аудитор стикається із низкою проблем.

По-перше, це стосується оцінки основних засобів. Види вартості, за якою відображаються в обліку основні засоби, відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Види вартостей основних засобів [6]

Поняття	Трактування в П(С)БО 7
Балансова(залишкова) вартість	Різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації(зносу)
Відновлювальна (переоцінена) вартість	Вартість необоротних активів після їх переоцінки
Вартість, яка амортизується	Первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості
Ліквідаційна вартість	Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство/установа очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією)
Справедлива вартість	Сума, за якою можна продати актив або оплатити

Первісна вартість	зобов'язання за звичайних умов на певну дату Історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених для придбання необоротних активів
-------------------	---

В таблиці наведено визначення видів вартостей основних засобів: балансова, відновлювальна, ліквідаційна, справедлива, первісна та вартість, яка амортизується.

Сукупність засобів праці, котрими розпоряджається будь-яке підприємство, становить його основні засоби. Економічна сутність останніх полягає в тому, що вони безпосередньо беруть участь у кількох виробничих циклах, зберігають свою натурально-речову форму до кінця експлуатації та переносять свою вартість на готовий продукт частинами, у міру зношення у вигляді амортизації.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», основні засоби — це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних, соціальних і культурно-побутових функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Щодо сутності основних засобів, то її можна представити у дод А.

З точки зору податкового законодавства Податкового кодексу України у ст. 14.1.138. зазначено, що основні засоби – це матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший ніж рік) [7].

Аналізуючи визначення основних засобів можемо звести їх до загального твердження, що основні засоби – це матеріальні активи різного роду, що виступають невід’ємною частиною процесу виробництва і становлять основу для створення капіталу. Оптимальне забезпечення підприємства основними засобами гарантує дотримання економії, підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності підприємства в цілому. Проте основні засоби мають дещо неординарний характер, що в свою чергу потребує їхньої класифікації.

Для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за певними групами і цим групам, за Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженим Міністерством фінансів України від 30.11.99 р. № 291, встановлені відповідні коди (шифри).

Для встановлення норм амортизаційних відрахувань і розрахунків щорічних амортизаційних сум застосовують більш детальну класифікацію, згідно з якою кожний вид основних засобів у свою чергу розподіляють на ряд груп та підгруп, що охоплюють засоби праці аналогічного виробничо-технологічного призначення з приблизно однаковими строками експлуатації. Так згідно П(С)БО 7 введено класифікацію основних засобів зображену на рис.1.3.

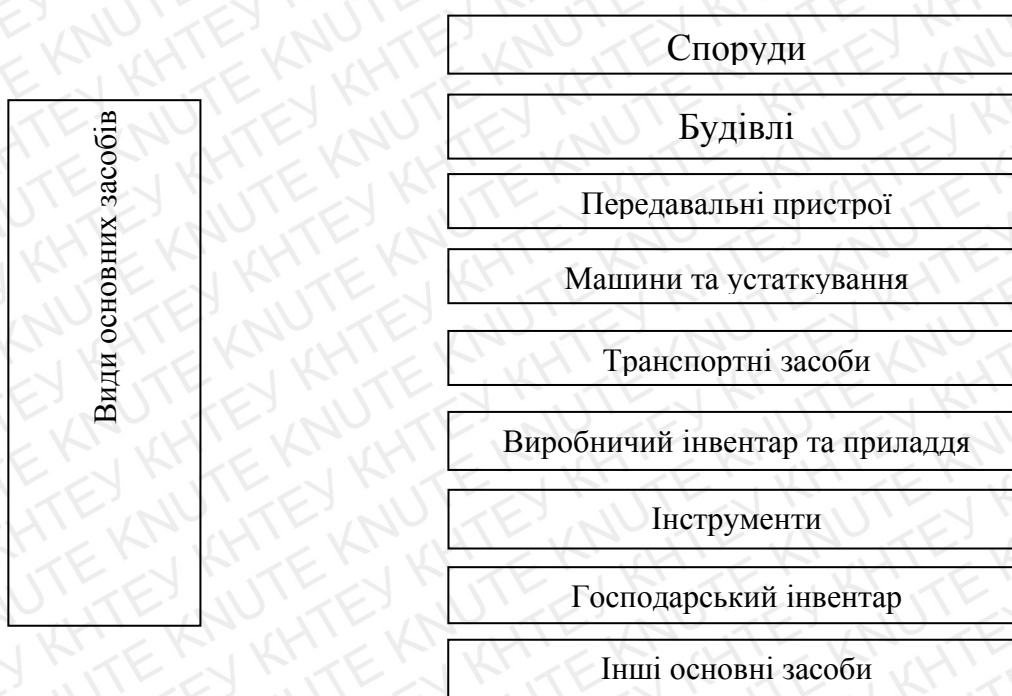

Рис. 1.3 Класифікація основних засобів згідно з П(С)БО № 7 «Основні засоби» [6]

Як бачимо основні засоби поділяються на 9 груп відповідно до П(С)БО 7.

На сьогоднішній день існує проблемне питання щодо класифікації основних засобів. Так С. К. Черненко поділяє основні засоби на основі застосованого і раніше визначеного поділу у науковій літературі, що становить класифікацію : по-перше, за характером та станом використання, тобто виробничі і невиробничі; по-друге, за цільовим призначенням – будівлі і споруди, передавальні пристрої, машини та устаткування, транспортні засоби; за участю у виробництві – пасивні та активні; по-третє, за джерелом фінансування (рис. 1.4)[8].

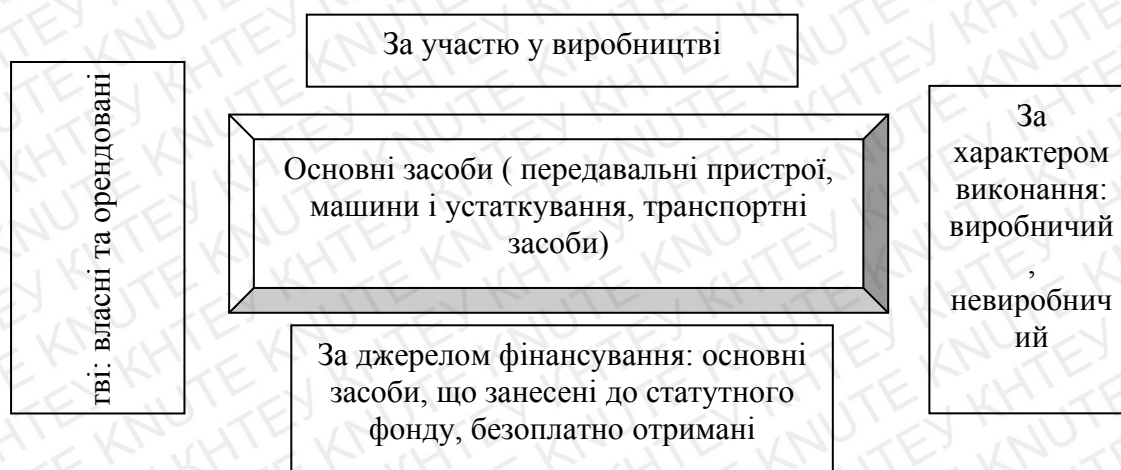

Рис. 1.4 Класифікація основних засобів [8]

На рисунку подано схематичне зображення класифікації основних засобів за С.К. Черненко. Поділ основних засобів, зображений на схемі, розкриває їхню сутність та природу стосовно виробничого процесу і узагальнює види їх класифікації у літературних джерелах.

Поділ основних засобів на виробничі та невиробничі розкриває безпосередньо їх участь у виробничому процесі. Виробничі основні засоби – такі, які беруть активну участь у виробничому процесі (різного виду обладнання,

машини), а невиробничі – житлові будинки, дитячі садки, школи, лікарні й інші об'єкти охорони здоров'я та культурно-побутового призначення, що перебувають у власності промислових підприємств і побічно впливають на процес виробництва.

Згідно з новим Податковим кодексом України на сьогодні існують 16 груп основних засобів [9]. Такий деталізований розподіл дозволяє поліпшити облік основних засобів, а також способи нарахування амортизації по кожній групі основних засобів.

Перейдемо тепер до питання визнання та оцінки основних засобів. Об'єкт основних засобів визнається активом, коли існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта, і його вартість може бути достовірно визначена. Крім того, наведені і такі критерії їх визнання, як: матеріальність (мають матеріальну форму); призначення (утримуються з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій); термін корисного використання (більше року або операційного циклу, якщо він довший за рік). На досліджуваному підприємстві у Наказі про облікову політику визначені наступні критерії визнання основних засобів: існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта, і його вартість може бути достовірно визначена. Крім того, існують і такі критерії їх визнання, як: матеріальність (мають матеріальну форму); призначення (утримуються з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій); термін корисного використання (більше року або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Додатковий критерій визнання – критерій вартості – використовується при виділенні тільки однієї групи основних засобів: малоцінних необоротних

матеріальних активів, які обліковуються на рахунку 112. Відповідно до П(С)БО 7 підприємства можуть самостійно установлювати вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. До основних засобів, які визнані малоцінними, підприємства можуть застосовувати спрощені методи нарахування амортизації.

Одиницею обліку основних засобів, відповідно до П(С)БО 7, є об'єкт основних засобів. Об'єкт основних засобів – це закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього або окремий конструктивно відокремлений предмет, що призначений для виконання певних самостійних функцій, чи відокремлений комплекс конструктивно об'єднаних предметів одного або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно або інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством. Якщо один об'єкт основних засобів складається з частин, що мають різний строк корисного використання, то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів.

Не визнаються об'єктом основних засобів: предмети терміном служби менше одного року незалежно від їх вартості; спеціальні інструменти і спеціальні пристосування підприємств серійного і масового виробництва певних виробів або для виготовлення індивідуального замовлення незалежно від їхньої вартості; спеціальний одяг, спеціальне взуття; формений одяг, призначений для видачі працівникам підприємства, незалежно від вартості й терміну служби.

Основні засоби ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар*ер» обліковує у відповідності до М(С)БО 16 «Основні засоби».

Собівартість об'єкта основних засобів визнається активом якщо є ймовірність майбутніх економічних вигод, пов'язаних з об'єктом, котрі надійдуть до Компанії та собівартість об'єкта можна достовірно оцінити.

Компанія визнає основними засобами матеріальні об'єкти, що їх:

- утримують для використання у виробництві або постачанні товарів, чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей;
- використовують за очікуванням протягом більше одного року та грошовою вартістю більше 2500.00 грн.

На основні засоби компанія нараховує амортизацію, систематично розподіляючи суму активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації. Компанія застосовує прямолінійний метод амортизації основних засобів. Знос розраховується як зменшення вартості активів до їх залишкової вартості протягом усього очікуваного строку корисного використання. Нарахування зносу починається, коли активи готові до їх цільового використання.

Компанія встановлює ліквідаційну вартість основних засобів в сумі 0.01% від собівартості основного засобу (дод. Б).

Питання оцінки основних засобів досить складне. Розглянемо його детальніше. По-перше, первісна вартість основних засобів залежить від способу їх надходження (табл. 1.2.).

Так, основні засоби можуть надходити на підприємство наступними шляхами:

- 1) придбання або створення;
- 2) безоплатне отримання;
- 3) внески до статутного капіталу;
- 4) обмін на подібні або неподібні активи.

Таблиця 1.2.

Первісна вартість основних засобів

Спосіб надходження основних засобів	Первісна вартість активів
1	2
1. Придбані за грошові кошти	Первісна вартість активів складається з таких витрат: — суми, що виплачується постачальникам активів і підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків); — реєстраційних зборів, державного мита, інших платежів, здійснюваних у зв'язку з придбанням прав на об'єкт; — суми ввізного мита; — суми непрямих податків, пов'язаних з придбанням основних засобів (якщо вони не відшкодовуються підприємству); — витрат на страхування ризиків доставки основних засобів; — витрат на транспортування, установку, монтаж, наладку основних засобів;
2. Самостійно виготовлені активи	Первісна вартість активів включає: — вартість робіт, виконаних субпідрядником; — вартість обладнання, що підлягає монтажу; — прямі матеріальні витрати; — прямі витрати на оплату праці; — накладні витрати, безпосередньо пов'язані з будівництвом; — вартість ліцензії на будівництво; — оплату послуг архітекторів, юристів та ін.
3. Безоплатно отримані основні засоби	Первісна вартість активів дорівнює справедливій вартості на дату отримання з урахуванням витрат, наведених у пункті 1. У міру нарахування амортизації на безоплатно отримані активи визнається дохід у розмірі суми амортизації
4. Основні засоби, отримані як внесок до статутного капіталу	Первісна вартість активів дорівнює узгодженій засновниками (учасниками) підприємства їх справедливій вартості з урахуванням витрат, наведених у пункті 1
5. Об'єкти, переведені з оборотних активів, товарів, готової продукції тощо	Первісна вартість активів - це собівартість оборотних активів, що визначається згідно з П(С)БО 9 "Запаси" та П(С)БО 16 "Витрати"
6. Об'єкт основних засобів отриманий в обмін на подібний об'єкт	Первісна вартість дорівнює: — залишковій вартості переданого об'єкта основних засобів; — справедливій вартості переданого об'єкта, якщо вона нижча від залишкової вартості (різниця включається до витрат звітного періоду). Якщо виникає необхідність у грошовій доплаті, то такі активи вважаються неподібними

Продовження таблиці 1.2

1	2
7. Об'єкт основних засобів отриманий в обмін на неподільний об'єкт або інші активи	Первісна вартість активів дорівнює справедливій вартості переданого об'єкта плюс (мінус) сума грошових коштів, переданих (отриманих) під час обміну

В таблиці зображено 7 основних способів надходження основних засобів на підприємство та визначення первісної вартості їх в різних випадках.

Наступним видом вартості є справедлива вартість (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Визначення справедливої вартості необоротних активів

Об'єкти визначення справедливої Вартості	Визначення справедливої вартості
1. Основні засоби, а саме:	Ринкова вартість
1.1 Земля та будівлі	
1.2. Машини та устаткування	Ринкова вартість. У разі відсутності даних про ринкову вартість - відновлювальна вартість (сучасна собівартість придбання) за вирахуванням суми зносу на дату оцінки
1.3. Інші основні засоби	Відновлювальна вартість (сучасна собівартість придбання) за вирахуванням суми зносу на дату оцінки

В таблиці відображено об'єкти ОЗ та визначення їх справедливої вартості. Земля і будівлі, машини та устаткування визначаються ринковою вартістю.

Відновлена вартість основних засобів — це первісна вартість з урахуванням переоцінок основних засобів, що проводилися за період їх експлуатації, на дату оцінки. Вона враховує ті самі витрати, що й первісна вартість, але за сучасними цінами. Зі зміною умов виробництва й цін на ті самі елементи засобів праці між первісною (початковою) та відновленою вартістю основних засобів виникає розбіжність, яка призводить до ускладнення обліку й поточного регулювання процесу відтворення основних засобів, правильного розрахунку певних економічних показників діяльності підприємства. Тому для забезпечення

порівнянності вартісної оцінки основних засобів періодично проводиться їхня переоцінка за відновленою вартістю.

Витрати на сплату відсотків за користування кредитом не включаються до первісної вартості основних засобів, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок позикового капіталу.

1.2. Економіко-правовий аналіз та огляд нормативної бази і спеціальної літератури

Взагалі, Нормативне регулювання бухгалтерського обліку в Україні можна представити кількома рівнями (рис. 1.6):

	Конституція України, Кодекси законів і Закони України
	Укази й розпорядження Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України
	Положення (стандарты) бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які затверджуються Міністерством фінансів України
	Нормативно-правові акти та методичні рекомендації Міністерства фінансів та інших органів, які розробляються на основі Положень (стандартів) бухгалтерського обліку
	Рішення (накази, розпорядження) щодо організації і ведення бухгалтерського обліку на підприємстві

Рис. 1.6. Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку операцій з ОЗ

Загалом є 5 рівнів регулювання обліку операцій з основними засобами, починаючи з Конституції України і до рішень (наказів) на підприємствах.

Нормативно-правові акти України, які пов'язані з бухгалтерським обліком загалом та обліком основних засобів зокрема, перебувають під постійною увагою як вчених-економістів, так й практиків (керівників, головних бухгалтерів підприємств, організацій). В результаті чого у нормативно-правові акти України періодично вносяться зміни, доповнення, а іноді виникають нові або принципово

поліпшені акти. Характеристика нормативних документів, що регламентують порядок здійснення обліку та контролю основних засобів наведена у додатку В.

Вже понад сімнадцять років вітчизняні суб'єкти господарювання ведуть бухгалтерський облік відповідно до Закону України від 16.07.1999р. №996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Цей Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. [18] Однак, слід зауважити, що окремі положення цього закону, у зв'язку із сучасними умовами ринку, вимагають уточнень, доповнень та доопрацювань. Так, Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» від 05.10.2017 №2164, який почав діяти з 01.01.2018 року, ілюструє останні зміни, прийняті по відношенню до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Закон №2164 включено Кабінетом Міністрів до переліку законопроектів у сфері європейської інтеграції України, прийняття яких забезпечить належне виконання Україною Угоди про асоціацію з ЄС. Прийняття й набрання чинності цим законом є черговим кроком до створення сприятливого бізнес-клімату в Україні, оскільки наблизить діяльність українських підприємств до світових стандартів у сфері ведення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» передбачено:

- державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності з метою захисту інтересів користувачів й удосконалення бухгалтерського обліку та звітності;
- застосування принципів і методів ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які визначаються Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (П(С)БО) та не суперечать міжнародним стандартам;

- розробку галузевими міністерствами та іншими органами виконавчої влади методичних рекомендацій щодо застосування національних П(С)БО відповідно до галузевих особливостей.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку - нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам. В Україні станом на 2018 рік затверджено 34 Положень (стандартів) бухгалтерського обліку які розроблені відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Організація обліку і контролю за операціями з придбання та використання основних засобів здійснюється на підставі таких нормативних документів: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV від 16.07.99 р., у якому визначено правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затверджено Наказом Міністерства фінансів України №92 від 27.02.2000 р. (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18 травня 2000 р. за №288/4509), у якому визначено методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи (далі - основні засоби), а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

Відповідно до П(С)БО 7, до основних засобів відносяться земельні ділянки, будівлі, споруди, обладнання, транспортні засоби, капітальні затрати на поліпшення земель, інструменти, прилади, інвентар, робоча та продуктивна худоба, багаторічні насадження, та інші основні засоби [6].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» затверджено Наказом Міністерства фінансів України №181 від 28.07.2000 р. (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 серпня 2000 р. за №487/4708; із змінами: Наказ

Мінфіну України N 627 від 27.06.2013.), який дозволяє сформувати у бухгалтерському обліку інформацію про оренду необоротних активів та її розкриття у фінансовій звітності.

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій №291, від 30.11.99 р., із змінами і доповненнями та Інструкція до нього, у якому встановлені рахунки для обліку досліджуваного об'єкту.

Згідно з Податковим Кодексом України для обчислення амортизаційних відрахувань введена класифікація основних засобів та інших необоротних активів з поділом їх на групи (дод. Г) Такий деталізований розподіл є досить громіздким, однак він поліпшує бухгалтерський та податковий облік основних засобів, а також способи нарахування амортизації по кожній групі основних засобів окремо.

Об'єктами для нарахування амортизації є основні засоби підприємств і організацій, що перебувають на їхньому балансі: виробничі, невиробничі, безкоштовно отримані. Амортизація нараховується також щодо незакінчених або неоформлених актами приймання об'єктів будівництва, які перебувають в експлуатації в тих організаціях, котрим ці об'єкти будуть передані, а також з витрат на корінне поліпшення земель, не пов'язаних зі створенням споруд. Нарухування амортизації здійснюється щомісячно за кожним об'єктом окремо протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, встановленого самостійно підприємством у разі визнання цього об'єкта активом (під час зарахування на баланс) і припиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації. Не призупиняється нарахування амортизації під час ремонтів і простоїв, а також щодо тих засобів, що перебувають в резерві на складі.

Строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів переглядається в разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання. Амортизується первісна вартість кожного об'єкта основних засобів з урахуванням поліпшень, які привели до зростання економічних вигод від

використання об'єкта. Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому цей об'єкт став придатним для користування, і припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем його вибуття.

Основні засоби, передані в оперативну оренду, продовжують обліковуватися в орендодавця з нарахуванням останнім амортизації.

За основними засобами, переданими у фінансову оренду, амортизацію нараховує орендар за узгодженим з орендодавцем методом.

Метод амортизації згідно П(С)БО 7 обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигід від його користування. Метод переглядається в разі змін означеного способу. Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації.

Визначення строку корисної експлуатації основних засобів є важливою складовою облікового процесу нарахування амортизації. Термін корисного використання для об'єктів основних засобів встановлює підприємство самостійно з врахуванням певних чинників, а саме:

- передбачуване використання об'єкта з урахуванням очікуваної потужності або продуктивності;
- очікуваний фізичний або моральний знос;
- правові або подібні обмеження на використання активу, наприклад, закінчення оренди цього активу.

Але податкове законодавство встановило мінімально допустимі строки корисного використання груп об'єктів, що є позитивним моментом в податковій політиці щодо амортизації основних засобів. Такий підхід доцільно застосовувати і при нарахуванні бухгалтерської амортизації.

Амортизація основних засобів у податковому обліку нараховується з використанням тих самих методів, які застосовуються до об'єктів основних засобів у бухгалтерському обліку та які при цьому застережені в наказі про

облікову політику підприємства з метою складання фінансової звітності (пп. 145.1.5, 145.1.9 ПКУ)[9]. Причому податкова амортизація, як і облікова, нараховується щомісячно (починаючи з місяця, наступного за місяцем введення об'єкта в експлуатацію), а квартальна сума податкової амортизації (за кожним об'єктом) — визначається як сума нарахованих амортизаційних відрахувань за об'єктом за 3 місяці розрахункового кварталу.

Згідно з п.п. 145.1.5 ПКУ нарахування амортизації основних засобів здійснюється із застосуванням методів вказаних у дод. Д. Це такі методи:

1. Прямолінійний метод
2. Метод зменшення залишкової вартості
3. Метод прискореного зменшення залишкової вартості
4. Кумулятивний метод
5. Виробничий метод

Пунктом 145.1.6 ПКУ передбачено, що амортизація об'єктів основних засобів, які належить до груп 9 (інші основні засоби), 12 (тимчасові (нетитульні) споруди), 14 (інвентарна тара), 15 (предмети прокату), нараховується прямолінійним або виробничим методами. На основні засоби груп 1 (земельні ділянки) і 13 (природні ресурси) амортизація не нараховується (п.п. 145.1.7 ПКУ).

Щодо малоцінних необоротних матеріальних активів та бібліотечних фондів, то їх амортизація може нараховуватися за рішенням платника податків одним із двох способів (п.п. 145.1.6 ПКУ): 1) «50 % / 50 %». Згідно з ним амортизація нараховується в першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 % його вартості, що амортизується, а решта 50 % нараховуються в місяці списання об'єкта з балансу; 2) «100 %». За цим методом амортизація нараховується в першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 % його вартості, що амортизується[9].

Порядок створення, прийняття і відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської та іншої звітності, що ґрунтується на даних бухгалтерського обліку,

підприємствами, їх об'єднаннями та госпрозрахунковими організаціями (крім банків) незалежно від форм власності регулюється Наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 №88 «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку». [19]

Крім нормативної бази, під час написання дипломної роботи були використані монографії, посібники та періодична література з питань обліку основних засобів (дод Е). У них розглядаються питання обліку, контролю і аналізу основних засобів. Зокрема, розкриваються питання оцінки, де найчастіше повторювана так звана справедлива вартість основних засобів. На жаль, конкретно вона в П(С)БО 7 вона не визначена, проте в літературі існують щодо неї наступні думки. Т.Каменська вважає, що справедлива вартість визначається сумою, за якою актив може бути обмінаний або отриманий в операції між незалежними, поінформованими та зацікавленими сторонами [11, с. 39]; Н.М.Ткаченко стверджує, що це ринкова вартість, визначена шляхом експертної оцінки, яку, як правило, визначають професійні оцінювачі [12, с.163]. Ця вартість закладена в основу як первинної, так і переоціненої вартості, вона впливає через них на інші види вартостей: вартість, що амортизується, ліквідаційну вартість, саме вона ототожнюється із формою «звичайної ціни», яку застосовує податкове законодавство.

Важливість і значення достовірної оцінки для обліку основних засобів як зазначає Г.В. Савицька [13, с.108-115] важко переоцінити, тому що від того, наскільки правильно зроблена оцінка, залежить точність характеристики обсягу, стану і руху основних фондів, а у відомій мірі і точність якісної їхньої характеристики.

Дуже важливо вірно оцінити майно підприємств при зміні форм власності, акціонуванні та передачі в оренду. В.Д. Новодворський зазначає: “Якщо класифікація основних засобів служить меті якісної характеристики, то їх оцінка необхідна для кількісної характеристики” [14, с.35]. Тому не буде перебільшенням сказати, що від того, наскільки вірно та правильно оцінені

основні засоби залежить точність показників їх наявності, структури та динаміки.

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблеми аналізу основних засобів зробили провідні вітчизняні вчені-економісти, такі як – С. Рилєєв, М. Шкробанець, О. Коломієць, О. Ареф'єва, Н. Богацька, Ю. Гуцуляк та інші.

Подольчук О.А. у статті «Методика і аналіз аудиту обліку основних засобів» визначає наступний ряд проблем, що негативно впливають на процес управління виробництвом, знижуючи ефективність використання основних засобів:

- різні підходи до термінології та визначення сутності основних засобів у фінансовому обліку й системі оподаткування, принципів їх оцінки;
- проблеми вдосконалення системи амортизації;
- проблеми підвищення інформативності первинних документів з обліку основних засобів;
- проблеми аналізу ефективності використання основних засобів і можливості її прогнозування тощо [15].

Окремою групою є проблеми складності оцінки основних засобів, які полягають у виборі вартості, за якою слід їх вимірювати.

Вагомий внесок у розвиток теоретичних основ і методичних підходів аудиту основних засобів внесли такі провідні вчені, як М. Т. Білуха, М. І. Бондар, В. П. Завгородній, А. М. Кузмінський, Б. Ф. Усач та інші вчені.

В економічній літературі значної уваги приділяють перспективам вдосконаленню аудиту основних засобів до зарубіжного досвіду аудиту, так як аудитор керується не тільки нормативно – правовою базою своєї країни, але і спираючись на міжнародні стандарти аудиту.

Бондар М.І. у науковій статті «Облік і аудит основних засобів» зазначає що Україна знаходиться на шляху до міжнародної інтеграції бухгалтерського обліку та аудиту основних засобів, але поряд з цим існує маса проблем, які залишаються не вирішеними[16].

Саме аудиторська перевірка поширюється не тільки на облікову документацію, але і на необлікові джерела, тому головним недоліком є масштабність деталізованого аудиту основних засобів, який потребує значних затрат робочого часу аудитора. Даний недолік можна усунути за допомогою застосування змішаної методики аудиту основних засобів, тобто в поєднанні деталізованого та експрес – аудиту, що дозволить зменшити затрати часу та забезпечити об'єктивність та доступність аудиту основних засобів.

Наступною проблемою, яка потребує вирішення є постійні зміни в нормативних актах стосовно амортизації та класифікації основних засобів. Дана проблема потребує негайного вирішення, шляхом переходу до надійних нормативних актів, які не будуть змінюватися занадто швидко, адже при аудиті основних засобів підприємства вони можуть значно впливати на його кінцеві результати.

1.3. Передумови організації і методології обліку, оподаткування та аналізу операцій з основними засобами у ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр»

Для дослідження теми курсової роботи було обрано публічне акціонерне товариство ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр». Підприємств бере свій початок у 1934 році, коли вперше розпочато ручну розробку родовища. В 2007 році підприємство почало функціонувати у формі відкритого акціонерного товариства, а в 2011 році воно було реорганізоване в публічне акціонерне товариство.

Основним видом діяльності ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» є відкрита розробка Гайворонського родовища мігматитів та суглинків за спеціальним дозволом на користування надрами. Основна виробнича направленість підприємства – випуск фракційного щебню, щебневих сумішей, відсівів та піску. Виробнича потужність складає 708 тис. м³ щебеню на рік. Штат підприємства –

165 чоловік. Транспортування реалізованої продукції здійснюється залізничним та автомобільним транспортом. Загальна протяжність під'їзних колій підприємства більше 5 км. Основні споживачі продукції – дорожньо-будівельні організації та залізобетонні заводи Вінницької, Черкаської, Одеської та Кіровоградської областей України, а також Молдови та Росії. Вибухові роботи ведуться підрядним способом. Всі інші роботи підприємство виконує власними силами.

ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» є членом Торгово-промислової палати України та діє відповідно до чинного законодавства та Статут.

У розділі 1 Статуту визначаються загальні положення та дається інформація про засновників товариства, а також містяться дані про найменування підприємства та його юридичну адресу: ПАТ «Гайворонський спецкар'єр», що знаходиться за адресою: Кіровоградська область, м. Гайворон, провулок. Кар'єрський, 2. У розділах 2 і 3 визначається правовий та юридичний статуси товариства, зазначається майнова та інша власність підприємства, його права та обов'язки під час провадження виробничої та іншої діяльності. Досліджуване підприємство, згідно зі Статутом може займатися виробничо-господарською діяльністю, торгівлею, будівництвом, комерційною та іншими видами діяльності. Також згідно зі Статутом товариство має право здійснювати зовнішньоекономічні операції відповідно до мети своєї діяльності.

У розділі 4 зазначені мета та предмет діяльності товариства. Основною метою товариства є здійснення підприємницької діяльності для одержання прибутку в інтересах акціонерів, покращення добробуту акціонерів у вигляді зростання ринкової вартості акцій, а також отримання акціонерами дивідендів.

У розділі 5 визначено статутний капітал та акції товариства.

У 6-му розділі статуту визначені права та обов'язки акціонерів товариства; про порядок розподілу прибутків та збитків йдеться у розділі 7; органи управління та їх посадові особи, права та обов'язки зазначені у розділах 8 і 9. В десятому розділі йдеться про порядок внесення змін до статуту товариства. В розділі 11 розглядається порядок припинення діяльності

товариства. Оформлення будь-якої операції на ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» здійснюється у наступному порядку. У відділ збуту підприємства від замовника надходить заявка про намір придбати певну кількість продукції. Після надходження від замовника заявки на придбання продукції укладається договір на поставку продукції та специфікація продукції. Договір може бути короткотривалим (коли відвантажується вся замовлена партія одразу) і довготривалим (коли за контрактом продукція відвантажується протягом певного визначеного періоду та у визначених кількостях).

Після укладання договору замовнику видається рахунок-фактура для оплати замовлення відповідно до умов договору.

Покупець відповідно до рахунку-фактури здійснює оплату за продукцію. Після надходження на підприємство залізничних вагонів здійснюється їх завантаження продукцією, зазначеною у специфікації. Під час завантаження оформлюється паспорт на продукцію та Акт завантаження, яким підтверджується кількість завантаженої продукції та її якість.

Бухгалтерський облік ведеться на підприємстві безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації. Фінансовий рік підприємства починається 01 січня і закінчується 31 грудня. Товариство точно і в повному обсязі веде бухгалтерські книги та фінансову звітність, де відбиваються надходження та витрати, активи і пасиви, прибутки та збитки, виплати акціонерам та працівникам, операції в іноземній валюті, позики, товарно-матеріальні запаси та інші статті, які необхідні для точного відображення господарської діяльності Товариства (в тому числі для ревізій), а також для забезпечення акціонерам можливості оцінити діяльність Товариства. Порядок ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності Товариства повинен відповідати чинному законодавству України.

Підприємство самостійно планує свою діяльність, визначає стратегію та основні напрями свого розвитку до галузей науково-технічних прогнозів та пріоритетів, кон'юнктури ринку продукції, товарів, робіт, послуг та економічної

ситуації. Підприємство реалізує свою продукцію, послуги залишки від виробництва за цінами, що формує відповідно до умов економічної діяльності, а у випадках, передбачених законодавством України за фінансовими державними цінами.

Бухгалтерський облік ведеться згідно вимог національних положень стандартів бухгалтерського обліку (П(С)БО), а річна фінансова звітність складена відповідно до вимог МСФЗ. Бухгалтерський облік ведеться по журнально-ордерній формі із застосуванням комп'ютерної техніки. У ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» функціонує бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером. Діагностика ефективності системи управління підприємств з точки зору економічного потенціалу, дає підстави констатувати, що одним з основних напрямів її удосконалення, є оптимізація, відповідно до вимог сьогодення, організаційної структури управління. [20] Організаційна структура ТОВ «Гайворонський спеціалізований кар'єр» зображена в додатку Ж. Бухгалтери суб'єкта господарювання подають річні, квартальні та місячні звіти. ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» подає такі місячні звіти (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Місячні звіти ПАТ «Гайворонський спецкар'єр»

Форма звіту	Кому надається
1. Звіт про нарахування збору на обов'язкове державне пенсійне страхування й інші надходження і використання коштів Пенсійного фонду (№ 4-ПФ)	Пенсійний фонд України
2. Звіт про використання розрахункових операцій	Державна фіскальна служба
3. Податковий розрахунок з плати за користування надрами для видобування корисних копалин	Державна фіскальна служба
4. Звіт про наявність вакантних місць	Державна служба зайнятості

ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» надає звіти в Пенсійний фонд України, в Державну фіскальну службу та в державну службу зайнятості.

Компоненти фінансової звітності відображають різні аспекти господарських операцій і подій за звітний період, відповідну інформацію попереднього звітного періоду та розкриття облікової політики та її змінах, що робить можливим

ретроспективний та перспективний аналіз діяльності підприємства [21, с.34].

У рамках розкриття даного питання випускної кваліфікаційної роботи, варто зазначити, що виділяють три основні етапи організації обліку (рис. 1.7).

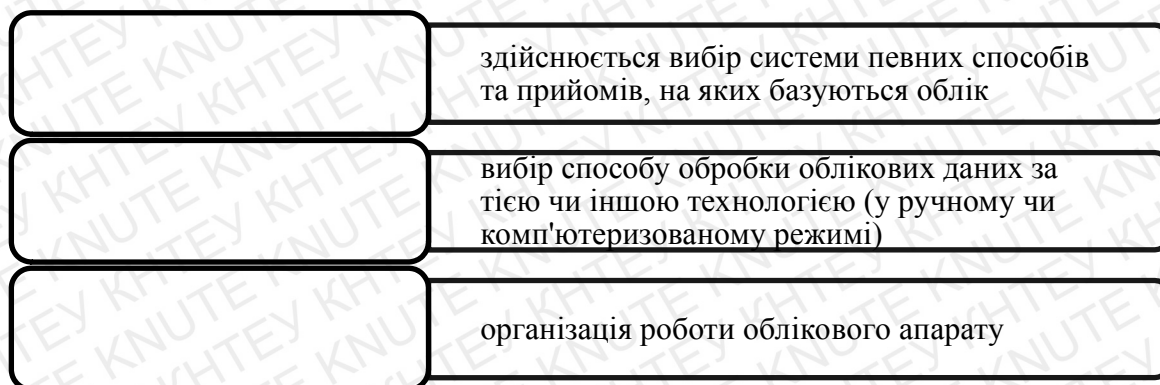

Рис. 1.7. Етапи організації обліку

В організації обліку виділяється методичний, технічний та організаційний етапи, як це зображено в рисунку.

Задля ширшого розуміння характеру діяльності досліджуваного підприємства слід розглянути кожен з трьох етапів більш детально.

1. Методичний етап організації обліку.

Бухгалтерський облік як процес розпочинається з виявлення, вимірювання і реєстрації фактів, дій і подій з метою отримання інформації про господарські операції. Суцільне і безперервне спостереження за всіма господарськими операціями на підприємстві здійснюється за допомогою документування.

Відповідно до ч. 1 ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Технічний етап організації обліку.

Підприємство веде бухгалтерський та податковий облік за допомогою програми «1С:Підприємство 8.3», складає статистичну й фінансову звітність і здійснює облік результатів своєї діяльності керуючись нормами чинного законодавства та розробленим ним наказом про облікову політику. Результати

діяльності відображаються у квартальній та річній фінансовій звітності бухгалтером підприємства.

Форма обліку у ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» - автоматизована з використанням програмного забезпечення 1С. За допомогою цієї форми робляться записи бухгалтерського обліку, складається звітність, проводиться звірка записів. В обліку бухгалтерії на перший план ставиться аналітичний облік. Аналітичні рахунки призначені для обліку конкретних видів господарських засобів чи джерел їх утворення. Записи по аналітичних рахунках проводяться по натуральних трудових і грошових вимірниках. Документи систематизуються за видами операцій і підшиваються в папки в хронологічному порядку окремо за кожен місяць. Папки з первинними документами зберігаються у бухгалтерії в шафах, а з бухгалтерською звітністю і зведеними оборотними відомостями знаходяться в сейфі в кабінеті головного бухгалтера.

2. Організаційний етап організації обліку.

Організація бухгалтерського обліку власником розпочинається з вибору форми організації обліку на підприємстві. Передбачено чотири форми організації бухгалтерського обліку (рис.1.8).

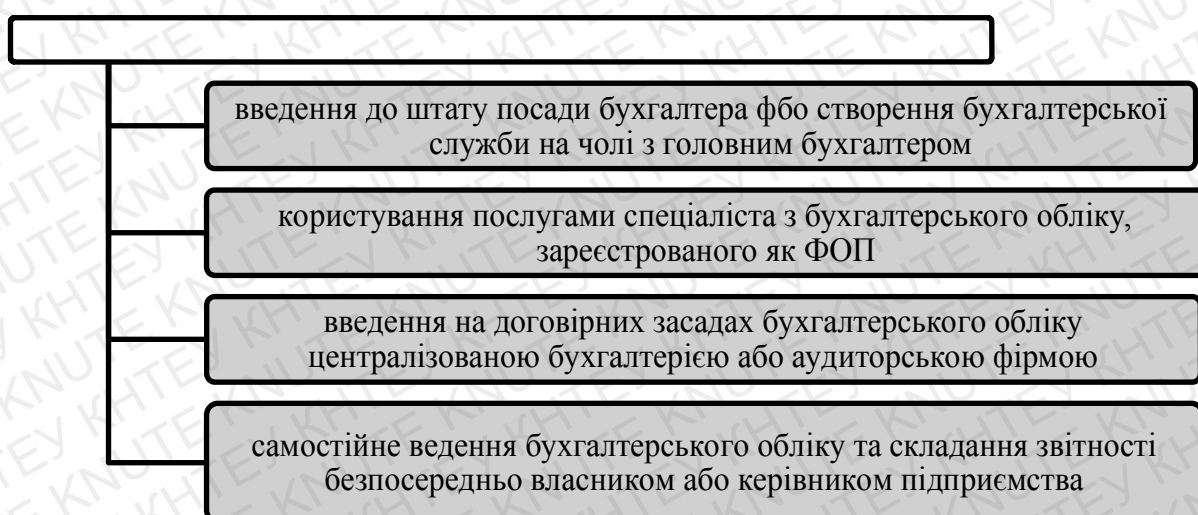

Рис.1.8. Форми організації бухгалтерського обліку [18]

У ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» створений спеціальний відділ, який займається веденням бухгалтерського обліку і складанням бухгалтерської звітності (бухгалтерська служба підприємства).

Форма обліку у ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» - журнально-ордерна. За допомогою цієї форми робляться записи потрібного обліку, складається звітність, проводиться звірка записів. В обліку бухгалтерії на перший план ставиться аналітичний облік. Аналітичні рахунки призначені для обліку конкретних видів господарських засобів чи джерел їх утворення. Записи по аналітичних рахунках проводяться по натуральних трудових і грошових вимірниках. Документи систематизуються за видами операцій і підшиваються в папки в хронологічному порядку окремо за кожен місяць. Папки з первинними документами зберігаються у бухгалтерії в шафах, а з бухгалтерською звітністю і зведеними оборотними відомостями знаходяться в сейфі в кабінеті головного бухгалтера.

Суть фінансової діяльності підприємства полягає у виникненні грошових відносин, пов'язаних з неперервним кругообігом коштів у формах витрачання ресурсів, одержання доходів, їх використання, а також з приводу відносин з постачальниками, покупцями продукції, працівниками підприємства, державними органами та ін.

Головним елементом, за допомогою якого можна визначити фінансовий стан підприємства на конкретний момент часу є баланс. Баланс складається з активу і пасиву. В активі балансу відображається те, чим володіє підприємство на момент складання балансу. Пасив показує джерела формування і нагромадження капіталу. Співвідношення між окремими групами активів і пасивів балансу має важливе значення для оцінки фінансового стану підприємства. Визначальний вплив на фінансовий стан підприємства має прибуток.

На підставі документів фінансової звітності форма №1 «Баланс» та форма №2 «Звіт про фінансові результати» (дод І) доцільно проаналізувати основні показники економічної діяльності підприємства. Динаміка основних показників діяльності ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» наведена в додатку К.

Як свідчить здійснений аналіз, спостерігається збільшення чистого доходу від реалізації продукції починаючи з 2014, це зумовлено підписанням довгострокових контрактів із покупцями. Згідно показників у 2017 році в порівнянні з 2016 роком відбулось помітне збільшення даного показника, а саме на 31 308 тис. грн. (38%), що є позитивним фактором. Собівартість реалізованої продукції також зросла на 37% у 2017 році порівняно з 2016 роком. Як результат, у 2017 році ми бачимо значне покращення становища – чистий фінансовий результат склав 24 665 тис грн., що на 11 303 тис грн. (85%) більше, ніж у 2016 році.

Проаналізувавши активи, можна визначити чи присутня ефективність розміщення капіталу, який є у розпорядженні підприємства: його вклади в конкретне майно і матеріальні цінності, витрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції, наявність вільної грошової готівки. Структура активів наведена у табл. 1.5.

Таблиця 1.5

**Структура активів ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» за 2013-2017 роки,
тис.грн**

Активи	2013		2014		2015		2016		2017	
	Тис.	%	Тис.	%	Тис.	%	Тис.	%	Тис.	%
Необоротні	13065	21	15786	18	42068	44	47980	44	50195	37
Оборотні	50467	79	71964	82	53396	56	61587	56	84137	63
Баланс	63532	100	87750	100	95464	100	109567	100	134332	100

В процесі аналізу активів ПАТ «Гайворонський спецкар'єр», в першу чергу, можна помітити, що з року в рік частина оборотних активів значно перевищує частину необоротних. Після зниження частини оборотних активів в 2015 році, останні роки їх відсоток знову зростає.

Аналіз пасиву балансу дозволяє простежити які зміни відбулися в структурі власного і запозиченого капіталу, скільки запозичено в обороті підприємства

довгострокових і короткострокових позикових коштів; пасив показує, джерела надходження коштів та зобов'язання підприємства (табл. 1.6).

Таблиця 1.6

Структура власного та позичкового капіталу ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» за 2013-2017 роки, тис. грн.

Джерело капіталу		2013	2014	2015	2016	2017	Абсолютне відхилення			
							2014- 2013	2015- 2014	2016- 2015	2017- 2016
Тис. грн.										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Продовження таблиці 1.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Власний капітал	60692	82362	92842	101918	119902	21670	10480	9076	17984
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	10	-	-	-	-	10	-	-	-
Короткострокові зобов'язання та забезпечення	2830	5388	2622	7649	14 430	2558	-2766	5027	6781
Баланс	63532	87750	95464	109567	134332	24218	7714	14103	24765
<i>Частка, %</i>									
Власний капітал	95,5	93,9	97,3	93,1	89,3	-1,6	3,4	-4,2	-3,8
Довгострокові зобов'язання та забезпечення	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Короткострокові зобов'язання та забезпечення	4,5	6,1	2,7	6,9	10,7	1,6	-3,4	4,2	3,8
Баланс	100	100	100	100	100				

На підставі даних, які наведені в табл. 1.6 можна зробити висновок, що суттєвих змін в структурі власного та позичкового капіталу за досліджуваний період не спостерігається, однак довгострокові зобов'язання та забезпечення зменшилися на 100%. Основну частку протягом останніх п'яти років складає власний капітал, однак протягом 5 років почала зменшуватись його частина (з 95,5% до 89,3%).

Отже, ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» протягом досліджуваного звітнього періоду здійснювало тільки операційну діяльність та отримало такі види доходів: дохід від реалізації продукції та товарів та інші доходи від операційної діяльності, однак воно є збитковим. Фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо воно не одержує прибутку в розмірах, які забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів, насамперед для фінансування заходів, спрямованих на зміцнення технічної бази і соціальної сфери; тим більше він не може бути стійким, якщо підприємство працює збитково. Тому першочерговим завданням фінансової служби в забезпеченні стабільного фінансового стану підприємства є фінансовий контроль за використанням намічених планів і завдань щодо

проведення високорентабельних, конкурентоспроможних послуг для внутрішнього і зовнішнього ринків. За зниженням витрат, запровадження режиму економії ресурсів на всіх ділянках проведення робіт та управління ними. Такий контроль є важливим чинником зростання прибутковості підприємства.

Отже, ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» можна охарактеризувати як беззбиткове підприємство. Показники чистого доходу від реалізації продукції мали тенденцію до зростання.

Фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо воно не одержує прибутку в розмірах, які забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів, насамперед для фінансування заходів, спрямованих на зміцнення технічної бази і соціальної сфери; тим більше він не може бути стійким, якщо підприємство працює збитково. Тому першочерговим завданням фінансової служби в забезпеченні стабільного фінансового стану підприємства є фінансовий контроль за використанням намічених планів і завдань щодо проведення високорентабельних, конкурентоспроможних послуг для внутрішнього і зовнішнього ринків.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Забезпечення підприємства основними засобами та раціональне користування ними дозволяє дотримуватись економії на виробництві, підвищує продуктивність праці та конкурентоспроможність підприємства.

Аналізуючи погляди науковців, які стосуються економічної сутності основних засобів, нами було встановлено, що єдності думок у визначенні та економічній сутності поняття «основні засоби» не досягнуто.

На сьогодні основні засоби мають дещо різноманітний характер, що потребує встановлення належним чином їхньої класифікації. В ході дослідження було окреслено різні підходи до класифікації основних засобів як згідно з нормативною базою, так і за різними авторами.

Основою нормативно-правової бази, яка регламентує порядок організації обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку потребує подальшого вдосконалення та адаптації до сучасних умов ведення обліку.

Більшість джерел спеціальної літератури потребують перевидання зі змінами та доповненнями, що викликано стрімким розвитком товарних відносин в нашій країні.

Об'єктом дослідження було взято ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» для вивчення закономірностей надходження товарів. Ведення фінансового обліку на ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» здійснюється за допомогою такого програмного продукту, як «1С:Підприємство 8.3». В ній присутні готові шаблони, алгоритми, налаштування, написано і впроваджено досить багато модулів, яких не вистачало із самого початку.

Отже, за сучасних умов в Україні існує кілька чинних класифікацій основних засобів, що, у свою чергу, є, з одного боку, позитивними моментом, адже це дозволяє розподілити та розбити основні засоби на різні складові та елементи, що уможливорює встановлення їх сутності, проте, з іншого боку, – різні класифікаційні ознаки тягнуть за собою деякі розбіжності у податковій та бухгалтерській звітностях, що заважає впровадженню інтегрованої системи бухгалтерського обліку в Україні.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

2.1 Документальне оформлення та оподаткування операцій з основними засобами

На обраному підприємстві операції, пов'язані з рухом ОЗ, оформляються первинними документами, що забезпечують правильність їх обліку.

Мета первинного обліку основних засобів – збирання та обробка даних про факти господарської діяльності, їх подальше перетворення на інформацію, яка дає можливість апарату управління розробляти та ухвалювати рішення та уникати економічних прорахунків.

Змістом первинного обліку є первинне спостереження та сприйняття господарського факту (явища або прансу), вимірювання в натуральному та вартісному вираженні, фіксування в носіях облікової інформації – документах. Одиниця обліку основних засобів – це окремий інвентарний об'єкт, яким вважається закінчена будова з усіма до нього пристосуваннями відповідно до технічної документації або окремий конструктивно відокремлений предмет, який виконує самостійні функції згідно з паспортом чи іншою технічною документацією.

На підприємство основні засоби надходять у результаті капітальних вкладень, придбання за плату в інших підприємств і осіб, отримання від інших підприємств або осіб безоплатно, внесення засновниками в рахунок їхніх внесків до статутного фонду підприємства, оприбуткування надлишків основних засобів, виявлених під час інвентаризації, а також внутрішнього переміщення [22].

Основні засоби вибувають із підприємства внаслідок часткової чи повної ліквідації, безоплатної передачі їх іншим підприємствам або особам, реалізації, а також нестачі, виявленої під час інвентаризації.

Перелік форм первинної документації, якими оформлюють операції з руху основних засобів, затверджено законодавчо і використовуються на ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр». Це:

- 03-1 "Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів".
- 03-2 "Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів".
- 03-3 "Акт на списання основних засобів"
- 03-4 "Акт на списання автотранспортних засобів"
- 03-5 "Акт пор установку, пуск та демонтаж будівельної машини".
- 03-6 "Інвентарна картка обліку основних засобів".
- 03-7 "Опис інвентарних карток з обліку основних засобів".
- 03-8 "Картка обліку руху основних засобів"
- 03-9 "Інвентарний список основних засобів".
- 03-14 "Розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств)".
- 03-15 "Розрахунок амортизації основних засобів (для будівельних організацій)".
- 03-16 "Розрахунок амортизації автотранспорту".

Усі первинні документи, якими оформлюються операції з руху основних засобів, складаються і підписуються членами комісії, призначеної розпорядженням (наказом) керівника підприємства. До складу такої комісії повинно входити не менше трьох осіб: усі перші особи підприємства: головний бухгалтер, головний інженер, головний механік, головний технолог, головний енергетик; посадові особи тих підрозділів, в яких знаходиться (або куди подається) об'єкт основних засобів: керівник (або його заступник, начальник або майстер зміни, ділянки тощо), механік, технолог, бухгалтер.

При прийманні об'єкту основних засобів до комісії включаються також і посадові особи підприємства-постачальника.

А при здійсненні монтажних робіт підрядним способом і передачі обладнання, що надійшло, безпосередньо після його отримання монтажною

організацією, до складу комісії включається також представник підрядної монтажної організації. У цьому випадку окремий акт на передачу обладнання для монтажу не складається. В отриманні обладнання на відповідне зберігання уповноважений представник монтажної організації ставить підпис безпосередньо на акті і йому передається копія акту.

Представник постачальника, який включений до складу комісії, повинен мати посвідчення на право участі в операції приймання-передачі цих основних засобів. Видача посвідчення на будь-який період (декаду, місяць) не допускається.

Акт приймання обладнання повинен бути підписаний усіма особами, які брали участь у його прийманні, а також матеріально відповідальними особами, які здають і приймають основний засіб. Особа, яка не погоджується зі змістом акту, зобов'язана підписати його з обґрунтуванням незгоди і висловити свою думку[23].

Уведення в дію об'єктів основних засобів, а також їх купівлю на обраному підприємстві оформлюють актом приймання-передачі (внутрішнього приміщення) основних засобів за формою 03-1 який використовують для:

- оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів;
- обліку введення об'єктів основних засобів в експлуатацію, за винятком тих випадків, коли введення об'єктів в дію згідно з чинним законодавством оформлюють в особливому порядку;
- оформлення внутрішнього приміщення основних засобів з одного підрозділу (цеху, відділу, дільниць) до іншого;
- вилучення об'єктів зі складу основних засобів при передачі іншому підприємству (організації).

Кожен об'єкт зараховують до основних засобів за окремим актом. Виняток можливий лише під час обліку інвентарю, інструментів, устаткування і подібних об'єктів, якщо вони однотипні, мають однакову вартість і приймаються в одному

календарному місяці.

Перший примірник акта передають у бухгалтерію, і на його підставі робиться запис в інвентарній картці 03-6. до акта додається необхідна технічна документація, яку згодом передають до одного з відділів (у бухгалтерії не зберігається).

Склад комісії, яка складає акт визначається наказом з облікової політики підприємства або затвердження окремим розпорядженням керівника. Акт затверджує керівник ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр».

При прийманні основних засобів акт складають в одному примірнику, при передачі іншому підприємству – в двох (для обох підприємств), при передачі іншому підрозділу – також у двох (на підставі другого примірника акта працівник, що передає об'єкт 03, робить відповідний запис у інвентарному списку 03-9)

Приймання закінчених робіт із добудови та дообладнання об'єкта, що проводяться за рахунок капітальних вкладень і збільшують його балансову вартість, оформлюють актом приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів (форма 03-2). Акт підписаний працівником цеху (відділу), який уповноважений на приймання основних засобів, та представнику цеху (підприємства), що виконував ремонт, реконструкцію та модернізацію, здають до бухгалтерії підприємства (організації). Акт підписує головний бухгалтер та затверджує керівник підприємства, організації чи особи, на те уповноважені. До технічного паспорта відповідного об'єкта основних засобів повинні бути внесені необхідні зміни до характеристики об'єкту основних засобів повинні бути внесені необхідні зміни до характеристики об'єкта, пов'язані з капітальним ремонтом, реконструкцією та модернізацією [24].

Якщо ремонт, реконструкцію та модернізацію виконує стороннє підприємство, акт складають у двох примірниках. Другий примірник передають підприємству, яке виконувало капітальний ремонт, реконструкцію, модернізацію.

Бухгалтерія на підставі цих документів відкриває інвентарну картку, присвоює об'єкту порядковий номер, який після цього проставляють в акті

приймання-передачі. Інвентарні картки є підставою для ведення аналітичного обліку основних засобів.

Якщо у процесі переміщення основного засобу здійснюють розбирання його фундаменту чи іншої частини об'єкта або демонтаж усього об'єкта, це на обраному підприємстві оформляють за актом за формою 03-3. витрати на новому місці в такому разі роблять за рахунок коштів фінансування капітальних вкладень і додають до балансової вартості об'єкта.

За безоплатної передачі основних засобів іншому підприємству або продажу стороннім організаціям на кожний інвентарний об'єкт складають акт за формою 03-1. відпуск об'єкта основних засобів у порядку реалізації оформляють товарно-транспортною накладною (рахунком-фактурою), в якій бухгалтерія визначатиме первісну чи відновну вартість об'єкта, нараховуватиме знос за час експлуатації, відпускну ціну, ПДВ та ін. За необхідності до неї може додаватися технічна та інша документація, яка є на підприємстві.

Для списання непридатних об'єктів основних засобів також створюють спеціальну комісію. На об'єкт, призначений для списання, комісія складає акт на списання основних засобів (форма 03-3), а при списанні вантажного чи легкового автомобіля, причепа або напівпричепа – акт на списання автотransпортних засобів (форма 03-4). В акті зазначають: найменування об'єкту, його інвентарний номер, дату введення в експлуатацію, місце експлуатації, первісну вартість, суму нарахованого зносу за час експлуатації, обґрунтування необхідності списання з балансу. В ньому також визначаються витрати на ліквідацію об'єкта та вартість матеріалів, що мають бути оприбутковані після проведення операції. В акті робиться розрахунок результатів від ліквідації [6].

В акті на списання автотransпортних засобів, крім цього, зазначають пробіг автомобіля, а при списанні основних засобів, що вибули внаслідок аварії, додають копію акта про аварію, а також пояснення причин аварії і зазначають заходи, вжиті до винних осіб.

Акт на списання складають у двох примірниках. Після затвердження

керівником підприємства перший примірник акта передають у бухгалтерію, другий залишають у матеріально відповідальній особі. Він є обґрунтуванням для здачі на склад матеріалів, отриманих у результаті ліквідації об'єкта. Для отримання аналітичних даних про наявність і рух основних засобів за їхніми класифікаційними ознаками бухгалтерія на підставі підсумкових даних в інвентарних картках (книгах) за звітний місяць заповнює картку обліку руху основних засобів за формою 03-8 [6].

Введення в експлуатацію та амортизація ОЗ на ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр». Підставою для зарахування на баланс ОЗ є акт приймання-передачі (введення в експлуатацію). Для обліку введення ОЗ в експлуатацію застосовується Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (форма № ОЗ-1). Протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством (у розпорядчому акті) при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), здійснюється нарахування амортизації, яке зупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації.

Порядок розрахунку амортизації ОЗ для визначення об'єкта оподаткування встановлено п. 138.3 ст. 138 Податкового кодексу. Так, розрахунок амортизації ОЗ здійснюється відповідно до П(С)БО або МСФЗ з урахуванням обмежень, установлених пп. 14.1.138 п. 14.1 ст. 14 розділу I та підпунктами 138.3.2 — 138.3.4 п. 138.3 ст. 138 цього Кодексу. При такому розрахунку застосовуються методи нарахування амортизації, передбачені П(С)БО, крім виробничого методу[9].

При амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів (далі — МНМА) на відміну від правил бухобліку у податковому обліку до МНМА відносяться активи вартістю не більше 6 тис. грн та строком корисного використання більше одного року. Отже, оскільки МНМА не належать до ОЗ, то різниці, визначені відповідно ст. 138 Податкового кодексу, за такими активами у платника не виникають[9].

Крім того, різниці не виникають і відповідно не відображаються у додатку РІ «Різниці» до рядка 03 РІ Декларації щодо:

- земельних ділянок (у податковому обліку на земельні ділянки не нараховується амортизація, оскільки вартість землі не належить до ОЗ згідно з пп. 14.1.138 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу, а в бухобліку вартість земельних ділянок не амортизується згідно з п. 22 П(С)БО 7)[6];
- природних ресурсів (у бухобліку природні ресурси належать до ОЗ згідно з п. 5 П(С)БО 7, проте не амортизуються відповідно до п. 22 П(С)БО 7[6]. При розрахунку амортизації для цілей податкового обліку слід керуватися, зокрема, нормами пп. 138.3.1 п. 138.3 ст. 138 Податкового кодексу[9]. Оскільки цим підпунктом встановлено, що розрахунок амортизації ОЗ здійснюється відповідно до П(С)БО, а п. 22 П(С)БО 7 визначено, що природні ресурси не амортизуються, то в податковому обліку на природні ресурси амортизація не нараховується.

У податковому обліку не передбачено обмежень щодо нарахування амортизації на ОЗ, безоплатно отримані платником податку, тому такі ОЗ, отримані після 01.01.2015 р., які призначені для використання в господарській діяльності платника податку, підлягають амортизації згідно з п. 138.3 ст. 138 Податкового кодексу. Проте до переліку об'єктів ОЗ, які підлягають амортизації у податковому обліку, не входять ті, що безоплатно отримані платником податку до 01.01.2015 р., оскільки відповідно до п. 144.1 ст. 144 цього Кодексу у редакції, що діяла до 01.01.2015 р., амортизації підлягали, зокрема, витрати на придбання (самостійне виготовлення) ОЗ[9].

Ліквідаційна вартість — це сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Кожна частина об'єкта ОЗ, вартість якої є суттєвою стосовно первісної та/або балансової вартості об'єкта, може амортизуватися окремо. З цією метою підприємство розподіляє суму, первісно визнану щодо об'єкта ОЗ, на його суттєві частини. Якщо підприємство амортизує окремо деякі частини об'єкта ОЗ, воно також окремо амортизує решту об'єкта, яка складається з таких частин об'єкта, що окремо є несуттєвими[27].

Метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигід від його використання (п. 28 П(С)БО 7) і на ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр» він є прямолінійним. Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством (у розпорядчому акті) при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації (п. 23 П(С)БО 7)[6].

Нарахування амортизації проводиться щомісяця. Крім того, п. 26 Методрекомендацій № 561 уточнено, що нарахування амортизації проводиться щомісяця підприємством, на балансі якого відображено вартість об'єкта ОЗ.

Строк корисної експлуатації та метод амортизації суттєвої частини об'єкта ОЗ можуть бути такими самими, як строк корисної експлуатації та метод амортизації іншої суттєвої частини цього самого об'єкта. Такі частини можна об'єднувати в групу (п. 24 Методрекомендацій № 561)[27].

Якщо ж об'єкт введено в експлуатацію після реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації, то нарахування амортизації поновлюється починаючи з місяця, що настає за місяцем введення об'єкта в експлуатацію (п. 27 Методрекомендацій № 561)[27].

Сума нарахованої амортизації відображається збільшенням суми витрат підприємства і зносу ОЗ (п. 30 ПБО 7)[6], при цьому знос ОЗ — сума амортизації об'єкта ОЗ з початку його корисного використання. Крім того, п. 25 цих Методрекомендацій встановлено, що сума нарахованої амортизації відображається

не лише за Дт рахунків обліку витрат діяльності та виробництва, а й за Дт рахунків обліку капітальних інвестицій у кореспонденції з рахунком обліку зносу (амортизації) НА[27].

ОЗ та інші необоротні активи відповідно до пп. 138.3.3 п. 138.3 ст. 138 Податкового кодексу поділяються на 16 груп, при цьому для 12 груп у податковому обліку встановлено мінімально допустимі строки амортизації, а для 4 (земельні ділянки, бібліотечні фонди, збереження Національного архівного фонду України, МНМА, природні ресурси) такі строки не встановлено[9].

Мінімально допустимі строки амортизації ОЗ та інших необоротних активів використовуються з урахуванням такого:

- якщо строки корисного використання (експлуатації) об'єкта ОЗ в бухгалтерському обліку є меншими, ніж мінімально допустимі строки амортизації ОЗ та інших необоротних активів, то для розрахунку амортизації використовуються строки, встановлені пп. 138.3.3 п. 138.3 ст. 138 Податкового кодексу;
- якщо строки корисного використання (експлуатації) об'єкта ОЗ в бухгалтерському обліку дорівнюють або є більшими, ніж установлені зазначеним підпунктом, то для розрахунку амортизації використовуються строки корисного використання (експлуатації) об'єкта ОЗ, встановлені в бухгалтерському обліку.

Податкові накладні, складені постачальником товарів/послуг та зареєстровані в Єдиному реєстрі податкових накладних, є для отримувача товарів/послуг підставою для нарахування сум податку, що відносяться до податкового кредиту (абзац третій п. 198.6 ст. 198 Податкового кодексу). Отже, якщо платник ПДВ придбав об'єкт ОЗ, а їх постачальник склав за такою операцією податкову накладну та зареєстрував її в Єдиному реєстрі податкових накладних, то сума ПДВ, зазначена в такій податковій накладній, включається до складу податкового кредиту отримувача ОЗ[9].

Проте придбаний об'єкт ОЗ може призначатися для повного або часткового використання в операціях, що не є господарською діяльністю платника податку, або в операціях, що не є об'єктом оподаткування або звільнені від оподаткування ПДВ. У цих випадках раніше відображений при придбанні об'єкта ОЗ податковий кредит слід компенсувати нарахуванням податкових зобов'язань, що здійснюється згідно з п. 198.5 ст. 198 або ст. 199 Податкового кодексу[9].

Порядок проведення переоцінки основних засобів (далі — ОЗ) визначено у П(С)БО 7 та Методрекомендаціях № 561.

Слід зауважити, що у разі переоцінки об'єкта ОЗ на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів відповідної групи ОЗ. Переоцінка ОЗ тієї групи, об'єкти якої вже зазнали переоцінки, надалі має проводитися з такою регулярністю, щоб їх залишкова вартість на дату балансу суттєво не відрізнялася від справедливої вартості.

Пунктом 19 П(С)БО 7 та п. 36 Методрекомендацій № 561 передбачено порядок відображення дооцінки та уцінки ОЗ при загальних випадках, а саме: сума дооцінки вартості і зносу ОЗ відображається збільшенням первісної (переоціненої) вартості та накопиченого зносу об'єкта ОЗ, а сума уцінки вартості і зносу — зменшенням первісної (переоціненої) вартості та накопиченого зносу.

Різниця між сумою дооцінки вартості і сумою дооцінки зносу ОЗ зараховується на збільшення додаткового капіталу, а різниця між сумою уцінки вартості і сумою уцінки зносу включається до складу витрат.

Як вже зазначалося, для проведення переоцінки ОЗ необхідне рішення керівника підприємства. Таке рішення повинно бути оформлено наказом або іншим розпорядчим документом. У цьому документі необхідно вказати, які саме об'єкти ОЗ підлягають переоцінці. Крім того, у наказі необхідно передбачити залучення незалежного оцінювача.

Результати переоцінки на обраному підприємстві оформлюються згідно з отриманими від оцінювача даними, які можуть бути у вигляді довідки, акта або іншого документа, передбаченого правилами роботи оцінювачів. Після чого

необхідно сформувати первинний документ, на підставі якого операцію з переоцінки відображають у бухгалтерському обліку[6],[27].

Відповідно до пп. «А» п. 185.1 ст. 185 Податкового кодексу об'єктом оподаткування ПДВ є операції з поставки товарів[9].

Постачанням товарів є передача права на розпорядження товарами як власник (пп. 14.1.191 п. 14.1 ст. 14 цього Кодексу). Операції, пов'язані з дооцінкою та переоцінкою об'єктів ОЗ, не є операціями з поставки товарів. Отже, ніяких податкових наслідків з ПДВ не виникає[9].

Зменшення корисності активів підприємства може настати у зв'язку зі змінами в технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, застарінням або фізичним пошкодженням активу, суттєвими змінами способу його використання та через інші причини. Тому враховуючи сучасні темпи розвитку технологій зменшення корисності частини є звичним явищем для широкого спектру основних засобів[30].

Відповідно на дату річного балансу підприємство має оцінювати, чи існують ознаки можливого зменшення корисності активу та відображати такі втрати в складі інших витрат у бухгалтерському обліку.

При цьому така операція не підлягає оподаткуванню податком на додану вартість, оскільки відповідно до підпунктів «а» та «б» пункту 185.1 статті 185 ПКУ об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з постачання товарів та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України. А так, як втрати від зменшення корисності активів не є постачанням товарів чи послуг в розумінні підпунктів 14.1.191 та 14.1.185 ПКУ, то дані операції не є і об'єктом оподаткування ПДВ[9].

Єдина складність в даному випадку полягає в тому, що для зменшення корисності активу підприємству згідно з П(С)БО 28 необхідно визначити суму очікуваного відшкодування активу, яка є найбільшою з двох оцінок: чиста вартість реалізації активу або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу[31].

У бухгалтерському обліку операцій з реалізації ОЗ потрібно спиратися передусім на два основні нормативні акти — П(С)БО 7 і П(С)БО 27[6],[32].

Так, згідно з вимогами П(С)БО 27 об'єкти ОЗ, стосовно яких прийнято рішення про їх реалізацію, підлягають переведенню до складу необоротних активів, утримуваних для продажу. Для обліку таких активів призначено спеціальний «запасний» субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу»[32].

Нагадаємо, що згідно з п. 1 розд. II П(С)БО 27 об'єкти ОЗ визнають утримуваними для продажу, якщо:

- економічні вигоди очікується отримати від їх продажу, а не від використання за призначенням;
- вони готові до продажу у їх теперішньому стані;
- їх продаж, як очікується, буде завершено протягом року з дати визнання утримуваними для продажу;
- умови їх продажу відповідають звичайним умовам продажу для подібних активів;
- здійснення їх продажу має високу ймовірність, зокрема, керівництвом підприємства підготовлено відповідний план або укладено твердий контракт про продаж, здійснюється їх активна пропозиція на ринку за ціною, яка відповідає справедливій вартості[32].

Як відомо, в окремих положеннях бухгалтерські і податкові правила обліку ОЗ відрізняються. У результаті на момент продажу податкова і бухгалтерська залишкові вартості ОЗ також можуть бути різними. А отже, сума бухгалтерських витрат, що зменшили фінрезультат при реалізації ОЗ, для цілей податковоприбуткового обліку буде некоректною. Зазначена різниця повинна виправити цю некоректність[33].

Для документування списання об'єктів ОЗ можна використовувати такі форми документів:

- Акт списання основних засобів (часткової ліквідації);
- Акт списання групи основних засобів;
- Акт списання транспортних засобів[34].

Передусім потрібно знати, що операція з ліквідації ОЗ (як виробничого, так і невиробничого призначення) за самостійним рішенням платника податків для цілей податкового обліку в загальному випадку вважається їх постачанням (п.п. «д» п.п. 14.1.191 ПКУ). Отже, потрібно нараховувати податкові зобов'язання з ПДВ[9].

Але зважаючи на відсутність у ліквідаційній операції другої сторони і відповідно самої домовленості сторін, при ліквідації зазвичай орієнтуються на залишкову (балансову) вартість об'єкта ОЗ на момент ліквідації. В усякому разі саме вона буде мінімальною базою для нарахування податкових зобов'язань з ПДВ.

Безоплатна передача об'єктів ОЗ. Перше, що варто відзначити, — об'єкти основних засобів перед безоплатною передачею переводити до складу необоротних активів, утримуваних для продажу, не потрібно. Річ у тому, що операції з безоплатної передачі необоротних активів не є продажем. А згідно з п. 2 розд. II П(С)БО 27 - необоротні активи, відчуження яких планується іншим способом, ніж продаж, не визнаються утримуваними для продажу[32].

Підпунктом «а» п. 185.1 ПКУ визначено, що об'єктом обкладення ПДВ, зокрема, є операції з безоплатної передачі товарів. А отже, при безоплатній передачі об'єктів ОЗ виникає необхідність нарахувати за такою операцією податкові зобов'язання[9].

Базу оподаткування в цьому випадку визначаємо за загальними правилами, а саме: виходячи з договірної вартості об'єкта ОЗ, але не нижче його балансової (залишкової) вартості за даними бухобліку, що склалася станом на початок звітного (податкового) періоду, протягом якого здійснюється така передача (п. 188.1 ПКУ)[9].

2.2.Методика бухгалтерського (фінансового) обліку операцій з основними засобами на рахунках та звітності

На сучасному етапі розвитку в Україні відбувається формування ринкових відносин, що вимагає розробки відповідного господарського механізму, докорінних змін у його функціонуванні та гармонізації інтересів усіх зацікавлених сторін. Від того наскільки ефективно використовуються наявні засоби праці, залежать і загальні результати роботи підприємства, створення принципово нових підходів до управління підприємством в цілому та основними засобами зокрема.

Ефективне використання основних засобів зумовлюють необхідність впровадження на підприємстві науково обґрунтованої системи обліку основних засобів, яка б відповідала вимогам управління. В нових умовах на підприємстві зростає необхідність ефективніше використовувати бухгалтерський облік, щоб контролювати й удосконалювати свою роботу. Особливе місце в системі бухгалтерського обліку займають питання, пов'язані із станом основних засобів. Це пояснюється тим, що вони у своїй окупності утворюють виробничо-технічну базу і визначають виробничу мету господарства, точність показників об'єму, стану і руху основних засобів.

П(С)БО 7 «Основні засоби» визначає критерії віднесення ремонтних витрат на збільшення первісної вартості об'єктів основних засобів. До них відноситься вплив проведених ремонтних робіт на майбутні економічні вигоди від використання об'єкта [35, с.103]. За Податковим кодексом критерій майбутніх економічних вигод також застосовується, при цьому встановлюється вартісний критерій. Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних із ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція), що приводить до зростання майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єктів у сумі, що перевищує 10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних

засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного податкового року з віднесенням суми поліпшення на об'єкт основного засобу, щодо якого здійснюється ремонт та поліпшення [36, с.138].

Узагальнення інформації про основні засоби з метою формування фінансової та податкової звітності пов'язано з її формуванням у системі бухгалтерських рахунків. Для обліку витрат, пов'язаних із придбанням або створенням різних видів основних засобів, використовуються відповідні субрахунки рахунку 15 “Капітальні інвестиції” за Планом рахунків. За дебетом рахунка 15 відображається збільшення понесених підприємством витрат на придбання або створення основних засобів, а за кредитом – їх зменшення у зв'язку з прийняттям в експлуатацію або приведенням у стан використання за призначенням відповідних об'єктів.

Аналітичний облік капітальних інвестицій ведеться за групами необоротних активів, а також за окремими їх об'єктами. Визначена за даними аналітичного обліку первісна вартість об'єкта списується в дебет відповідного рахунка з обліку необоротних активів. Підставою для списання первісної вартості об'єкта з кредиту рахунку “Капітальні інвестиції” є акт приймання-передачі, складений комісією, що визначена наказом керівника підприємства, і затверджений останнім[37].

Синтетичний облік основних засобів ведеться на рахунку 10 «Основні засоби», який призначений для обліку й узагальнення інформації про наявність і рух як власних основних засобів, так і одержаних за умов фінансового лізингу, а також орендованих цілісних майнових комплексів, які належать до складу основних засобів. За дебетом рахунку 10 “Основні засоби” відображають надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів, які обліковуються за первісною вартістю; суму витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; суму дооцінки вартості об'єкта.

На досліджуваному підприємстві використовують наступні субрахунки:

Таблиця 2.1.

Субрахунки ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар*ер»

Синтетичний рахунок першого по-ряду		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Номер групи згідно з Податковим кодексом України
Код	Назва	Код	Назва	
1	2	3	4	5
Клас 1. Необоротні активи				
10	Основні	100	Інвестиційна нерухомість	I
	Засоби	101	Земельні ділянки	II
		102	Капітальні витрати на поліпшення земель	III
		103	Будинки та споруди	IV
		104	Машини та обладнання	V
		105	Транспортні засоби	VI
		106	Інструменти, прилади та інвентар	VII
		109	Інші основні засоби	X

На ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар*ер» використовують рахунки 100-106 та 109.

Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів включається до складу додаткового капіталу (дебет рахунків 10 “Основні засоби”, 11 “Інші необоротні матеріальні активи” і кредит рахунку 42 “Додатковий капітал”), а сума уцінки – до складу витрат (дебет рахунку 97 “Інші витрати” і кредит рахунку 10 “Основні засоби”, крім тих об'єктів, по яких раніше проводилась індексація (дооцінка, уцінка). В таблиці 2.2. наведемо типові кореспонденції рахунків з обліку надходження основних засобів.

Таблиця 2.2.

Кореспонденція рахунків з обліку надходження основних засобів

№	Зміст операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума, грн
1	2	3	4	5	6	7

Придбання основних засобів за кошти

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7
1	Отримано основні засоби за договором	152	631	152	631	25000
2	Включено до складу податкового кредиту суму ПДВ	6412	631	6412	631	5000
3	Оплачені основні засоби, що надійшли	631	311	631	311	30000
4	Відображено витрати на транспортування основних засобів	152	631	152	631	2000
5	Включено до складу податкового кредиту суму ПДВ	6412	631	6412	631	400
6	Оплачено витрати за транспортні послуги	631	311	631	311	2400
7	Відображено витрати зі складання та встановлення основних засобів	152	661	152	661	-
			65		65	-
8	Введено в експлуатацію основні засоби	10	152	10	152	27000
Безоплатно отримані основні засоби						
1	Відображено вартість безоплатно отриманого основного засобу	10	424	10	424	-
Надходження як внесок до статутного капіталу						
1	Оприбутковано об'єкт основних засобів, що надійшов від засновника	10	46	10	46	-
Створення господарським способом об'єкта основних засобів						
1	Відображено витрати на спорудження основних засобів власними силами	151	20	151	20	-
2	Введено в експлуатацію основний засіб	10	151	10	151	-
Отримання основних засобів в обмін на неподібні						
1	Одержані основні засоби в обмін на готову продукцію	152	701	152	701	-
2	Передані за актом в експлуатацію одержані основні засоби	10	152	10	152	-
3	Відвантажена готова продукція	901	26	901	26	-

В таблиці наведено типові проводки при знаходженні основних засобів.

Амортизація основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів), як встановлено п. 26 П(С)БО 7, на досліджуваному підприємстві нараховується із застосуванням прямолінійного методу, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується на строк корисного використання об'єкта основних засобів. Строк корисного використання визначається згідно внутрішніх норм по групах об'єктів, виходів з дати вводу в експлуатацію.

Прямолінійний метод – річна сума амортизації визначається діленням вартості, що амортизується на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів. Саме цей метод використовується на ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр».

Нехай, первісна вартість основних засобів — 10 000 грн.

Очікуваний строк служби — 5 років.

Ліквідаційна вартість у вигляді матеріалів — 1000 грн.

Визначимо вартість об'єкта, що амортизується, і суму амортизації.

$$\frac{\text{Первісна вартість} - \text{Ліквідаційна вартість}}{\text{Строк корисної експлуатації}} = 1800 \text{ грн} \quad (2.1)$$

Отже, норма амортизації за рік становитиме: $(1800 : 9000) \times 100 \% = 20 \%$ щорічно [6].

Сума нарахованої амортизації по основних засобах включається у витрати тих ділянок виробництва (обігу), де знаходяться в експлуатації основні засоби, і в бухгалтерському обліку відображається записом по кредиту рахунка 131 «Знос основних засобів» у кореспонденції з дебетом рахунку 92 «Адміністративні витрати».

Бухгалтерський облік витрат на поліпшення основних засобів (модернізацію, модифікацію, добудову, дообладнання, реконструкцію), що збільшують первісну вартість об'єкта, підприємства, згідно з п. 14 П(С)БО 7

ведуть у розрізі об'єктів аналітичного обліку на рахунку 15 “Капітальні інвестиції” (на відповідних субрахунках) з наступним зарахуванням їх на рахунок 10 “Основні засоби” після введення в експлуатацію.

Таблиця 2.3.

Кореспонденція рахунків з обліку амортизації основних засобів

№	Зміст операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
1	2	3	4	5	6
1	Нараховано амортизацію основних засобів				
	а) об'єктів загальногосподарського призначення	91	131	91	131
	б) об'єктів адміністративного призначення	92	131	92	131
	в) об'єктів, що забезпечують збут продукції	93	131	93	131
	г) об'єктів виробничого призначення	23	131	23	131

Як бачимо на досліджуваному підприємстві використовують 23,91-93 рахунки при нарахуванні амортизації.

Бухгалтерський облік витрат на підтримання об'єкта в робочому стані та його відновлення способом експлуатаційного й технічного обслуговування та поточних і капітальних ремонтів, що не збільшують первісну вартість об'єкта основних засобів, ведеться згідно з П(С)БО 16 “Витрати”, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318[38].

У бухгалтерському обліку ці витрати обліковуються на рахунках обліку витрат, а саме: 92 “Адміністративні витрати” — під час ремонту основних засобів, що беруть участь в управлінні та обслуговуванні підприємства.

Порядок відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку з поточного та капітального ремонтів і експлуатаційних витрат на утримання й обслуговування наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4.

Кореспонденція рахунків з обліку витрат на ремонт і модернізацію основних засобів, грн

№	Зміст операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума
1	Роботи з модернізації об'єкта прийнято за актом, а їх вартість зарахована до складу капітальних витрат	152	631	152	631	12 000
2	Нараховано податковий кредит з ПДВ	641	631	641	631	2 400
3	Виконання поточних ремонтних робіт прийнято за актом, а їх вартість зараховано до складу витрат звітного періоду	23	631	23	631	-
		91	631	91	631	-
		92	631	92	631	2 300
		93	631	93	631	-
		94	631	94	631	-
4	Нараховано податковий кредит з ПДВ (одночасно з проведенням № 3)	641	631	641	631	460
5	Сплачено підрядчикам за виконані роботи	631	311	631	311	17 160
6	Капітальні витрати (на ремонт і модернізацію зараховуються на збільшення первісної вартості об'єкта	10	152	10	152	12 000

В таблиці порівняно типову кореспонденцію рахунків з кореспонденцією рахунків, яку застосовує досліджуване підприємство. Суттєвих різниць немає.

Порядок відображення господарських операцій з вибуття основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку на ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр» наведено в табл. 2.5 та дод Л.

Таблиця 2.5.

Кореспонденція рахунків з обліку вибуття основних засобів, грн

№	Зміст операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Сума
1	Відображення доходу від продажу споруди	361	742	361	742	12000
2	Відображення суми податкового зобов'язання з ПДВ	742	6412	742	6412	2000
3	Списання суми накопиченого зносу споруди	131	10	131	10	1200
4	Списання залишкової вартості споруди	972	10	972	10	6000
5	Отримання виручки від покупця	311	361	311	361	12000

Як бачимо, при вибутті основних засобів ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар*ер» використовує типову кореспонденцію рахунків.

Щодо фінансової звітності то інформація про вартість основних засобів та суму їхнього зносу відображається у формі №1 «Баланс». Так у статті "Основні засоби" наводиться вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів згідно з відповідним положенням [6]. У цій статті також наводиться вартість інших необоротних матеріальних активів. В активі балансу знаходиться також сума зносу основних засобів, у дужках, що в кінцевому результаті дає можливість визначити залишкову вартість основних засобів, яка і входить у загальну валюту активу балансу.

Варто звернути увагу, що інформацію, надання якої передбачено чинною нормативною базою, наводять підприємства самостійно в обраному вигляді (письмове пояснення, таблиці, графіки). Саме тому під час складання фінансової звітності підприємство також повинно керуватися П(С)БО 7 для розкриття інформації про основні засоби у Примітках до фінансової звітності.

Примітки не мають суворо уніфікованої форми, і кожний може творчо підійти до їх складання. У Примітках до фінансової звітності за кожною групою основних засобів наводиться така інформація:

- вартість (первинна або переоцінена), за якою основні засоби відображені у балансі;

- методи амортизації і терміни корисного використання (експлуатації)
- наявність і рух основних засобів у звітному періоді;
- сума нарахованої амортизації;
- інша інформація.

Якщо у звітному періоді проводилась переоцінка основних засобів, то необхідно у Примітках розкривати:

- джерело інформації про справедливую вартість;
- факт залучення незалежного експерта;
- зміну суми додаткового капіталу внаслідок переоцінки.

У Примітках до фінансової звітності також наводиться така інформація:

- ✓ вартість основних засобів, щодо яких існують обмеження права власності;
- ✓ вартість переданих у заставу основних засобів;
- ✓ сума капітальних вкладень на придбання та будівництво основних засобів за звітний рік;
- ✓ сума укладених угод на придбання у майбутньому основних засобів;
- ✓ залишкова вартість основних засобів, які тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо);
- ✓ первинна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів, які продовжують використовуватися;
- ✓ залишкова вартість основних засобів, вилучених з експлуатації для продажу;
- ✓ первинна вартість, залишкова вартість і метод оцінки основних засобів, отриманих за рахунок цільового фінансування [6].

Для розкриття інформації про основні засоби у Примітках до фінансової звітності наводиться інформація за кожною групою основних засобів зокрема. До

інформації про стан основних засобів потрібно віднести:

1. Вартість (первісна або переоцінена), за якою основні засоби відображені в балансі.
2. Методи амортизації, що застосовуються підприємством, та діапазон строків корисного використання (експлуатації).
3. Наявність та рух у звітному році:
 - а) первісна (переоцінена) вартість та сума зносу на початок звітного року;
 - б) первісна вартість основних засобів, які визнані активом, з виділенням вартості основних засобів, отриманих внаслідок об'єднання підприємств;
 - в) сума зміни первісної (переоціненої) вартості та зносу основних засобів внаслідок переоцінки;
 - г) первісна (переоцінена) вартість та сума зносу основних засобів, які вибули;
 - д) сума нарахованої амортизації;
 - е) сума втрат від зменшення корисності, відображена в звіті про фінансові результати у звітному періоді;
 - ж) інші зміни первісної (переоціненої) вартості та сума зносу основних засобів;
 - з) первісна (переоцінена) вартість та сума зносу на кінець звітного року.
4. У Примітках до фінансової звітності також наводиться така інформація:
 - а) вартість основних засобів, щодо яких існують передбачені чинним законодавством обмеження володіння, користування та розпорядження;
 - б) вартість переданих у заставу основних засобів;
 - в) сума капітальних вкладень на придбання і будівництво основних засобів за звітний рік;
 - г) сума укладених угод на придбання у майбутньому основних засобів;
 - д) залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (реконструкція, консервація);
 - е) первісна вартість повністю амортизованих основних засобів, які

продовжують використовуватись;

ж) залишкова вартість основних засобів, вилучених з експлуатації для продажу;

з) первісна вартість, залишкова вартість та метод оцінки основних засобів, отриманих за рахунок цільового фінансування.

5. У примітках до фінансової звітності наводиться інформація про зміну величини додаткового капіталу внаслідок переоцінки основних засобів та обмеження щодо його розподілу між власниками (учасниками).[39].

Що стосується податкової звітності, то основним документом, у якому відображається сума нарахованого зносу є Декларація про прибуток підприємства з належними додатками.

З точки зору бухгалтерського та податкового обліку залишаються не вирішеним питання переоцінки та віднесення витрат на ремонти основних засобів. Так, платники податку всіх форм власності мають право проводити переоцінку об'єктів основних засобів, застосовуючи щорічну індексацію вартості основних засобів, що амортизується, та суми накопиченої амортизації на коефіцієнт індексації.

2.3 Проблемні питання обліку й оподаткування операцій з основними засобами

Діяльність сучасного підприємства пов'язана з постійним удосконаленням внутрішнього контролю за його діяльністю. Враховуючи фактор економічної кризи в Україні, втрату надійних постачальників на покупців, підприємства змушені працювати в форс-мажорних умовах виживання своєї господарської діяльності. Тому, першочерговими завданнями власників бізнесу є збереження майна, ефективне його використання, в тому числі, основних засобів, запобігання зловживанням своїх посадових обов'язків працівниками підприємства. З іншого боку, дотримання чинного законодавства України та штрафні санкції щодо

господарюючого суб'єкта у разі здійснення останнім порушень, ніхто не відміняв. Юридична практика свідчить, що під виглядом господарських операцій пов'язаних з придбанням, будівництвом, ремонтом, списанням, передачею в оренду основних засобів, скоєно багато порушень та економічних злочинів.

Одним із важливих завдань, які стоять перед бухгалтерським обліком є надання інформації про наявність основних засобів та контроль за їх використанням з метою ефективного управління виробничо-фінансовою діяльністю кожного підприємства. Однак якість такої інформації та об'єктивність її відображення у звітності останнім часом втрачають свою корисність для користувачів. Головною причиною такої ситуації є слабка методична розробка нормативних документів, що регулюють облік основних засобів, неурегульованість норм податкового законодавства та їх постійні зміни.

Існує низка типових проблем в обліку операцій з основними засобами.

1. Включення у склад основних засобів: активів, орендованих на умовах операційної оренди; активів, що підлягають списанню (які не можуть бути використані або продані). Згідно з вимогами П(С)БО 7 та Інструкції про застосування Плану рахунків об'єкти основних засобів, взяті в операційну оренду, відображаються орендарем на позабалансовому рахунку 01 "Орендовані необоротні активи" за вартістю, указаною в угоді про оренду. Облік на рахунку 01 ведеться за видами активів; об'єкти, які не відповідають визначенню активу, повинні бути списані з балансу на витрати періоду [6],[40]

2. Відображення малоцінних необоротних матеріальних активів строком служби більше року на рахунку запасів 22. Відображення в обліку та звітності таких основних засобів відбувається 2 шляхами: у першому випадку підприємство обліковує такі основні засоби як запаси та списує їх вартість на витрати при передачі в експлуатацію, а при складанні балансу включають залишок по рахунку 22 у виробничі запаси (рядок 100); у другому - при передачі в експлуатацію нараховує амортизацію і відображає її на рахунку 132. Залишок по рах. 22 включає у рядок балансу 031 "Первісна вартість ОЗ"

Для виправлення помилки необхідно проаналізувати залишок на рахунку 22. Об'єкти, які відповідають критеріям визнання основних засобів та знаходяться на складі, необхідно перенести на відповідний субрахунок рахунку 15 (152 “Придбання основних засобів”, 153 “Придбання інших необоротних матеріальних активів”). Відповідно в балансі залишок по рахунках 152 і 153 буде включатися у рядок 020 “Незавершене будівництво”.

Передача в експлуатацію буде відображатися записами:

Дт 10, 11 Кт 152, 153

Нарахування амортизації:

Дт 23, 91, 92, 93, 94 Кт 13

У випадку, коли на рахунку 22 є основні засоби, які знаходяться в експлуатації, то їх первісна вартість повинна бути перенесена на відповідний субрахунок рахунків 10 або 11. Якщо знос по цих об'єктах не нараховувався, то його необхідно донарахувати згідно з обраною обліковою політикою та вимогами П(С)БО.

3. Облік основних засобів по групах відповідно до податкового законодавства. При цьому часто основні засоби, на які за податковим законодавством не нараховується амортизація виділяються на окремий субрахунок і на них не нараховується амортизація і в фінансовому обліку. Порушуються вимоги П(С)БО 7 пп.5, 7 та Інструкції про застосування Плану рахунків. Всі вимоги П(С)БО 7 базуються на пооб'єктному обліку основних засобів: облік дооцінки, амортизації тощо. Недотримання вимоги пооб'єктного обліку призводить до некоректного відображення в обліку даних щодо основних засобів.

Для вирішення цієї проблеми необхідно провести інвентаризацію основних засобів та налагодити їх пооб'єктний облік

4. Недотримання вартісного критерію, встановленого для відокремлення малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) у обліковій політиці, прийнятій на підприємстві.

Наприклад: підприємство встановило, що основні засоби вартістю менше 500 грн. відносяться до МНМА і відображаються на рахунку 112 з нарахуванням 100% амортизації в першому місяці використання об'єкта. Фактично частина МНМА обліковується на рахунках 104, 106 та 109. Така помилка призводить до некоректного розподілу витрат на амортизацію між періодами і тим самим перекручуються дані фінансової звітності. Облікова політика є одним із складових фінансової звітності. Дані фінансової звітності повинні бути узгоджені між собою.

Необхідно провести перекласифікацію основних засобів та відкоригувати нараховану амортизацію:

Дт 112 Кт10 на первісну вартість об'єктів, вартість яких менше 500 грн.

Дт 131 Кт 132 перенесена сума нарахованого зносу на відповідний субрахунок по перекласифікованих об'єктах, вартістю менше 500 грн.

Дт 44 Кт 132 донарахувати знос по об'єктах, введених в експлуатацію у попередніх звітних періодах.

Дт 23, 91, 92, 93, 94 Кт 132 донарахувати знос по об'єктах, введених в експлуатацію у звітному періоді.

5. Нарахування амортизації здійснюється раз в квартал, що суперечить п. 29 П(С)БО 7. Згідно з вимогами цього стандарту, нарахування амортизації повинно здійснюватися щомісяця, починаючи з місяця, наступного за тим, у якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію. Нарахування амортизації припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів[6]

6. Не здійснюється пооб'єктне нарахування амортизації для об'єктів основних фондів, які згідно з податковим законодавством відносяться до груп основних фондів 2 і 3. У даному випадку порушуються вимоги пп. 22–26 П(С)БО 7[6] Для приведення у відповідність порядку нарахування амортизації згідно з П(С)БО 7 рекомендується облік основних засобів та нарахування амортизації здійснювати пооб'єктно. Використання в бухгалтерському і податковому обліку

одного методу нарахування амортизації, передбаченого в податковому законодавстві, потребує здійснення окремого обліку і розрахунку амортизації основних засобів[6]

7. Невідповідність методів нарахування амортизації, визначених у обліковій політиці тим, що фактично застосовуються підприємством. Порушуються вимоги Закону “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” стаття 1, 4. П(С)БО 1, п.18 щодо дотримання принципу послідовності та п.19, пп.23, 24, 25 щодо змісту фінансової звітності. Якщо підприємство не дотримується обраної облікової політики, воно вводить в оману користувачів фінансової звітності[18], [43]. Облікова політика підприємства затверджується на рік та наводиться у складі річної фінансової звітності. Принцип послідовності передбачає використання обраної облікової політики із року в рік. Зміна облікової політики повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності

8. Застосування податкового методу амортизації до інших необоротних матеріальних активів, що суперечить п. 27 П(С)БО 7 [6]. Згідно з П(С)БО 7 амортизація на об’єкти, що обліковуються на рахунку 11 може нараховуватися прямолінійним або виробничим методом. Крім того, для МНМА та бібліотечних фондів можливо використання ще двох методів нарахування амортизації: у першому місяці використання об’єкта в розмірі 50% його вартості, та решта 50% у місяці їх вилучення; у першому місяці використання об’єкта 100 його вартості[6]

9. На рахунку 423 “Дооцінка активів” обліковується дооцінка основних засобів, які вибули (ліквідовані, реалізовані, списані). Перенесення суми дооцінки при вибутті основних засобів на нерозподілений прибуток не проводиться. Порушуються вимоги п. 21 П(С)БО 7 щодо зменшення додаткового капіталу і включення до складу нерозподіленого прибутку суми перевищення попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості об’єкта основних засобів при його вибутті. Згідно з п.21 П(С)БО 7 та наказом МФУ від

28.03.2001 р. №143 “Про кореспонденцію рахунків” сума дооцінки (індексації) об’єктів основних засобів, що була відображена у фінансовій звітності, у разі вибуття таких об’єктів включається відповідно до статті “Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)” у фінансовій звітності та відображається записом:

Дт 423 Кт 441.

Аналогічно відображається дооцінка по об’єктах незавершеного будівництва при їх вибутті (продаж, ліквідація, передача).

Підприємствам необхідно відкоригувати залишок по рахунку 423, провівши інвентаризацію активів. На рахунку 423 “Дооцінка активів” повинна обліковуватися тільки сума дооцінки (індексації) визнаних необоротних активів[44]

10. На рахунку 151 “Капітальне будівництво” обліковуються витрати на основних засобів. Введення основних засобів в експлуатацію відображається записом: Дт 104 Кт 151

Порушуються вимоги Інструкції про застосування Плану рахунків. На звітність така помилка не впливає [40] Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків, витрати на основних засобів повинні відображатися на рахунку 152 “Придбання (виготовлення) основних засобів”

11. Витрати на об’єкти основних засобів відображаються безпосередньо на субрахунках рахунків 10, 11 без використання відповідних субрахунків рахунку 15 “Капітальні інвестиції”. На звітність така помилка впливає у випадку, коли придбані та не введені в експлуатацію основні засоби обліковуються на рахунку 10, 11 і включаються у рядок балансу 031 “Первісна вартість основних засобів”, хоча такі об’єкти повинні відображатися у рядку балансу 020 “Незавершене будівництво”[41]. Придбання, або інше надходження основних засобів необхідно відображати через рахунок 15, на якому накопичуються витрати на об’єкта, що включаються у його первісну вартість.

12. На рахунку 112 обліковуються малоцінні необоротні матеріальні активи, які не введені в експлуатацію. Відповідно вони включаються у дані рядка

031, а не 020 “Незавершене будівництво”. Для приведення у відповідність до вимог Інструкції про застосування Плану рахунків МНМА, які знаходяться на складі та не введені в експлуатацію рекомендується відображати на рахунку 153 “Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів[40].

Якщо розглядати проблеми оподатковування, то деякі положення Податкового кодексу викликають ряд запитань, які вимагають їх подальшого врегулювання:

1. Щодо необхідності ведення окремого обліку оподатковуваних та неоподатковуваних операцій для здійснення перерахунку за результатами 12, 24, 36 місяців по кожному об’єкту основних засобів.

Правильніше на мою думку слід вести окремий облік, оскільки, в протилежному випадку складно буде відслідкувати зазначені місяці, а також зафіксувати сам факт припинення використання об’єкту в тих чи інших операціях.

2. Стосовно терміну відображення результатів перерахунку по основних засобах в податковій декларації: чи кожного місяця, на який припадає завершення цих 12, 24, 36 місяців, чи лише в грудні.

В ст. 199 ПКУ п. 199.5 сказано, що результати перерахунку сум податкового кредиту відображаються в податковій декларації за останній податковий період року. Отже, коригувати податковий кредит по основних засобах необхідно не щомісячно, а лише раз на рік. Однак, для розрахунку коефіцієнта потрібно фактичний обсяг операцій не за попередній календарний рік, а за відповідні місяці використання.

3. Щодо того, які місяці варто рахувати місяцями використання, якщо основний засіб було введено в експлуатацію протягом місяця, наприклад, в останніх числах.

Оскільки конкретного пояснення в ПКУ не знайдено, то одним із варіантів може бути підрахунок місяців, починаючи із дати введення об’єкта в експлуатацію. Однак цей варіант є досить трудомістким, оскільки вимагатиме

перерахунку обсягів поставок не лише у розрізі календарних місяців, а й між зазначеними вище датами.

4. Стосовно ситуації щодо можливості не проводити згаданий перерахунок, коли основний засіб і в місяці введення його в експлуатацію, і в останньому місяці 12-місячного періоду використовувався виключно в (не)оподатковуваних операціях.

Щоб такий перерахунок не проводити, на мою думку, необхідно, щоб об'єкт основних засобів не був задіяним частково в оподатковуваних та неоподатковуваних операціях жодного дня в зазначеному періоді.

Варто зауважити, що результати перерахунку по основних засобах за результатами 12, 24, 36 місяців будуть впливати і на податок на прибуток, якщо платник цього податку зареєстрований і платником ПДВ та одночасно проводить операції із продажу товарів (робіт, послуг), що оподатковуються ПДВ, та тих, що звільнені чи не є об'єктом оподаткування, оскільки сплачений ПДВ в складі витрат на придбання основних засобів, які підлягають амортизації, включається відповідно у витрати чи вартість окремого основного засобу і збільшується на суму, що не включена в податковий кредит такого платника

2.4. Організація обліку основних засобів за умов застосування сучасних інформаційних систем

Бухгалтерський облік як інформаційна система має постійно розвиватись і вдосконалюватись відповідно до економічних процесів, які відбуваються на мікро- та макрорівнях.

Організація облікового процесу в Україні досить не досконала і потребує певних покращень. Серед праць українських науковців представлені шляхи удосконалення облікового процесу, серед яких визначені, зокрема, оптимізація кожного облікового етапу та кожної процедури шляхом впровадження сучасних способів та прийомів вирішення облікових завдань.

Так, наприклад, Рассулова Н.В. та Земелева Т.С. однією з важливих умов правильної організації бухгалтерського обліку вважають використання засобів обчислювальної техніки. На їх думку застосування комп'ютерної техніки вносить значні зміни до організації бухгалтерського обліку, причому обчислювальна техніка з допоміжного засобу перетворюється на визначний фактор організації обліку. Тобто існує проблема матеріально-технічного й організаційного забезпечення, яка стосується більшості підприємств. Проблема матеріально-технічного й організаційного забезпечення полягає в тому, наскільки достатньо підприємство забезпечене сучасними матеріально-технічними засобами і який рівень організації та ефективності ведення первинних документів, облікових і який рівень організації та ефективності ведення первинного та зведеного обліку, внутрішньо фірмового контролю, формування звітної інформації. [48]

Обчислювальна техніка суттєво підвищує якість обробки облікової інформації, зменшується кількість ручних операцій з обробки первинних документів, систематизації облікових показників, заповнення реєстрів та звітних форм. [36] Як стверджує Бутинець Ф.Ф., автоматизація обліку вносить певні зміни до організації роботи бухгалтерії як однієї з ланок управління. Такі зміни мають не тільки полегшити роботу працівників бухгалтерського обліку, а й систематизувати її для інших працівників управлінського апарату. Застосування автоматизації бухгалтерського обліку дозволяє дотримуватись основних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. [49]

Створення та використання комп'ютерної системи бухгалтерського обліку сприяє не тільки прискоренню процесу обробки інформації на підприємствах, але й суттєвому покращенню його організації. Такі можливості зумовлені тим, що комп'ютерний спосіб обробки інформації вимагає формального та чіткого опису облікових процедур у вигляді алгоритмів, що призводить до впорядкування порядку виконання обов'язків працівників бухгалтерської служби. Впровадження інформаційної системи дозволяє переходити на нові методи управління, на якісно новий рівень менеджменту і ведення бухгалтерського обліку та є стратегічно

важливим для будь-якого підприємства. [50]

Переваги застосування комп'ютерної техніки при проведенні обліку можна згрупувати за такими категоріями:

- зменшення обсягу даних, що оброблюються вручну;
- економія часу на виконання одноманітних прийомів порівняння фактичних даних з обліковими;
- компактне зберігання і багаторазове використання даних бухгалтерського обліку.

Підприємство на якому вирішили здійснити перехід від ручного способу обробки даних до комп'ютеризованого може здійснити даний перехід одним із трьох варіантів, а саме: створити програмне забезпечення самостійно, замовити проект у спеціалізованій фірмі або ж придбати універсальне програмне забезпечення.

Переважає більшість авторів, серед яких, С.В. Івахненко [50], поділяють програмне забезпечення, призначене для комп'ютеризації за об'єктами обліку. Дану класифікацію наведено на рис. 2.1.

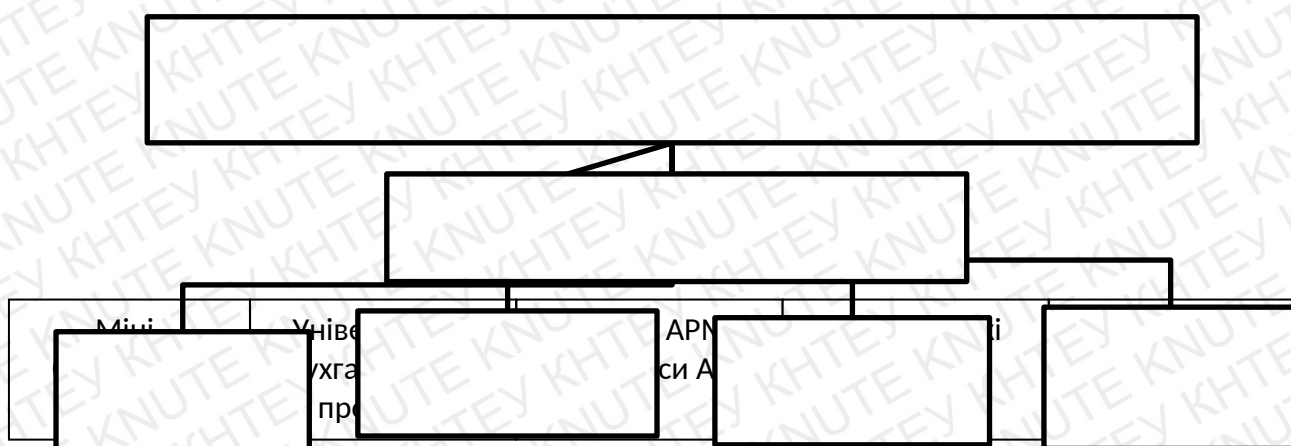

Рис. 2.1. Класифікація програмного забезпечення для комп'ютеризації бухгалтерського обліку [51]

Отже, за об'єктами обліку програмне забезпечення поділяється на: програмне забезпечення орієнтоване на ведення домашньої бухгалтерії, ведення

обліку на малих, середніх, великих підприємствах та багатогалузевих корпораціях.

На ринку програмних продуктів представлено широкий спектр програм автоматизації обліку, найпоширенішими з яких і найбільш адаптованими до української системи є: «Парус-Підприємство», «1С: Підприємство 8.3», «Ажур-ДОК», «Дебет Плюс», «Акцент-бухгалтерія» і «Бест звіт плюс». [52]

У додатку М представлено критерії за якими проведено порівняння інформаційних систем як вітчизняного, так закордонного виробництва, що найбільш розповсюджені та застосовуються на великих виробничих підприємствах України. У додатку М приведені характеристики систем за критеріями, що формалізовані таким чином:

- «повнота функціональних можливостей інформаційних систем виробничих підприємств»: 0 – інформаційна система взагалі не адаптована, 1 – адаптована, 2 – повністю адаптована;
- «можливість швидкого переналагодження»: 0 – немає можливості, 1 – є можливість;
- «необхідність додаткових капіталовкладень (наприклад – придбання СУБД)»: 0 – немає необхідності, 1 – є необхідність;
- «вартість обладнання»: 0 – низька, 1 – середня, 2 – висока;
- «адаптація до законодавства України»: 0 – не адаптовано, 1 – адаптовано;
- «кількість підтримуваних ОС сервера»: 0 – 1 ОС, 1 – 2-3 ОС, 2 – 4 і більше ОС;
- «кількість підтримуваних СУБД»: 0 – одна СУБД, 1 – 2-3 СУБД, 2 – 4 і більше;
- «вартість»: 0 – до 30 тис. USD, 1 – 31-60 тис. USD, 2 – 61-90 тис. USD, 3 – 91-125 тис. USD, 4 – 126 тис. USD і більше.

В ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр» облік ведеться

автоматизовано з використанням програмного забезпечення «1С Підприємство». Програма є універсальною бухгалтерською програмою і призначена для ведення синтетичного й аналітичного бухгалтерського обліку по різних розділах. Аналітичний облік ведеться по об'єктах аналітичного обліку (субконто) у натуральному і вартісному вираженнях. Програма надає можливість ручного й автоматичного введення проводок. Усі проводки заносяться в журнал операцій. При перегляді проводок у журналі операцій їх можна обмежити довільним тимчасовим інтервалом, групувати і шукати по різних параметрах проводок.

Крім журналу операцій програма підтримує кілька списків довідкової інформації (довідників): план рахунків; списки об'єктів аналітичного обліку (субконто); констант і т.д.

Довідники – це спеціальні засоби, що забезпечують ведення списків однотипних облікових об'єктів та зберігання параметрів, що характеризують ці об'єкти. "1С: Підприємство" має компонентну структуру. Одні операції, що виконуються системою в процесі автоматизованого вирішення завдань, являються типовими, тобто присутні в будь-якому варіанті системи. Це перш за все механізми підтримки довідників і документів. Інші операції (наприклад введення списку бухгалтерських рахунків) реалізуються в компонентах системи: "Бухгалтерський облік для України"; "Оперативний облік"; "Розрахунок".

Одним з основних понять в системі "1С: Підприємства" є "документ". За допомогою документів організовується введення в систему інформації про здійснюваних на об'єкті господарських операціях, її перегляд і коректування. В більшості випадків документи, використовувані в 1С "1С: Підприємства" - це своєрідні електронні аналоги звичайних паперових документів, які застосовуються на об'єкті управління і призначені для збереження основної інформації про всі господарських події, здійснювані на ній в певному періоді.

Склад документів для певного об'єкту або групи однотипних об'єктів управління зазначається на етапі конфігурації. Тоді ж для кожного виду документа створюється екранна форма в воді. Кожному документу, який

формується в системі, привласнюються номер, дата і час. Крім того при конфігурації для кожного виду документів задаються такі спільні характеристики, як довжина номера документа, умови підтримки унікальності номера і тому подібне [53, с.52].

Журнали в інформаційній системі "1С: Підприємства" використовуються для роботи з документами. Працюючи з журналом, користувач може формувати документи, переглядати їх, а також редагувати і знищувати. Журнали надають можливість групувати документи (наприклад, по видах) для перегляду і швидкого доступу до них, вводити, переглядати, редагувати, здійснювати вибірку документів по значеннях їх реквізитів, одночасно звертатися до документів одного вигляду. Наприклад, на етапі конфігурації системи створено три звичайні журнали: для прибуткових накладних для витратних накладних і накладних на внутрішнє переміщення.

Система "1С: Підприємство" дає можливість встановлювати між будь-якими документами відношення підлеглості "один до багатьох". Тому користувачі під час роботи може відкрити такий журнал, який містить документи, підлеглі вибраному документу [24, с.56].

З впровадженням комп'ютерних інформаційних облікових систем, які базуються сучасних інформаційних технологіях, бухгалтери і управління отримують багато чисельних переваги і виграє підприємство в цілому. Проте проблема створення або впровадження таких систем на підприємстві є однієї з найбільш складних. Питання програмного забезпечення для бухгалтерії за часів періоду до ринкової економіки викликав значний інтерес в бухгалтерської і наукової громадськості в Україні. Оскільки вид облікових реєстрів, лад їх заповнення і побудови визначаються конкретною комп'ютерною програмою то саме програмне забезпечення і визначає, власне, форму бухгалтерського обліку, безпосередньо робить вплив на розподіл облікової праці і трудомісткість обліку.

В типову конфігурацію включено набір стандартних звітів. Стандартні звіти - це цілісна система, яка дозволяє формувати одні звіти на підставі інших,

деталізуючи дані звіту.

Для роботи зі звітами використовується пункт меню "Отчетность", при чому на екран видається діалогова форма налагодження параметру звіту.

Основні стандартні звіти, реалізовані в програмі, та їх характеристики зазначено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6.

Стандартні звіти програми "1С: Підприємство"

№ з/п	Звіт	Сутність та призначення
1	"Оборотно-сальдовая ведомость "	Містить для кожного рахунку інформацію про залишки на початок та кінець періоду, а також обороти по дебету та кредиту за встановлений період. Цей звіт в бухгалтерській практиці використовується найчастіше
2	"Шахматка "	Містить обороти між звітами за деякий обраний період, часто використовується бухгалтерами, оскільки дає уявлення про рух коштів та зобов'язань підприємства
3	"Оборотно-сальдовая ведомость по счету"	Використовується для рахунків, по яких ведеться аналітичний облік, при цьому здійснюється відокремлення залишків від оборотів по конкретних об'єктах аналітичного обліку (субконто)
4	"Анализ счета"	Містить обороти рахунку з іншими рахунками за обраний-період, а також сальдо на початок та кінець періоду
5	"Анализ счета по субконто "	Містить підсумкові суми кореспонденцій даного рахунку з іншими рахунками за вказаний період, а також залишки по рахунку на початок та кінець періоду в розрізі об'єктів аналітичного обліку. Цей звіт можна сформувати тільки для рахунків, по яких ведеться аналітичний облік
6	"Главная книга"	Використовується для виведення оборотів та залишків рахунку за кожен місяць, при підбитті підсумків та складанні звітності
7	"Карточка счета"	Включаються всі проводки в яких задіяний даний рахунок, крім того, наводиться залишок на початок та кінець періоду, обороти за період та залишки після кожної проводки
8	"Журнально-ордерная ведомость по субконто"	Застосовується для рахунків, на яких ведеться аналітичний облік по субконто. для отримання для кожного виду субконто, дебетових та кредитових оборотів, а також розгорнутого та згорнутого сальдо на початок та кінець обраного періоду

Вказані звіти призначені для отримання даних за підсумками по бухгалтерських проводках в різних розрізах. Такі звіти можуть бути складені при використанні Плану рахунків бухгалтерського обліку, що використовується в програмі, незалежно від змісту та призначення конкретних рахунків. Стандартні

звіти можуть застосовуватись для отримання як узагальненої, так і детальної інформації по будь-яких ділянках обліку.

В усіх бухгалтерських програмах класу «1С: Підприємство» реалізований принцип подвійного запису в здійсненні обробки облікових даних, що дає змогу бухгалтеру бути впевненим у достовірності проведених розрахунків й представленої звітної інформації. В універсальних комп'ютерних програмах виключно факт формування первинних документів ініціює подальшу обробку інформації, яка в них міститься. [52]

Застосування програмного продукту «1С: Підприємство» сприяє створенню єдиного інформаційного простору для відображення фінансово-господарської діяльності підприємства, холдингу або мережевої структури, дозволяючи вести наскрізний облік по всіх структурних одиницях. При цьому, чітко розмежовується доступ до збережених відомостей, а також можливості тих або інших дій залежно від статусу працівників. Переваги та недоліки програмного продукту 1С наведено у табл. 2.7:

Таблиця 2.7

Переваги та недоліки програмного продукту «1С» [54]

Програмний продукт	Переваги	Недоліки
1С	- наявність готових налаштувань; - отримання потрібної документації за допомогою типових форм з мінімальними затратами часу; - відсутність потреби у високій кваліфікації спеціалістів при використанні; - має в своєму складі модуль експорту-імпорту даних; - єдина технологічна платформа, що забезпечує стандартизацію розробки, забезпечення масштабованості та швидкого впровадження сучасних технологій у всіх прикладних рішеннях; - дозволяє мінімізувати зусилля після зміни системи автоматизації та її подальшого впровадження	- неможливість ведення обліку в динаміці; - відносно не найвища швидкість проведення обчислень; - галузева обмеженість у застосуванні; - часто потребує додаткового налаштування, дописування й доопрацювання відповідно до вимог підприємства, при цьому виникають додаткові витрати; - складний процес оновлення; - низка безпека і захищеність інформації

В програмному продукті 1С є низка своїх недоліків на переваг, однак все-таки позитивні сторони вагоміші.

«1С:Підприємство» дозволяє формувати і реєструвати усі необхідні податкові документи: податкові накладні, додатки до них. У конфігурації реалізовано дві методики розрахунку податкової бази («першої події») по ПДВ: оперативний розрахунок при проведенні документів і відкладене визначення податкових зобов'язань/кредиту у кінці періоду. Для контролю коректності податкового кредиту, показаного при вступі, ведеться податковий облік запасів, паралельний бухгалтерському. [55]

При автоматизації облікових операцій з розрахунку податку на додану вартість, слід врахувати такі особливості [56]:

- підприємство може одночасно вести облік операцій, які підпадають під різні ставки оподаткування (0% чи 20%), або звільняються від оподаткування;
- на кожному підприємстві є господарські операції, які включаються в розрахунок податкового кредиту та зобов'язань, а є такі, які не включаються. Відповідно і облік таких операцій потрібно вести окремо;
- розрахунок ПДВ відбувається за першою подією, якою може бути відвантаження товарів чи отримання оплати. При цьому слід врахувати, що первинні документи бухгалтерського обліку, за якими фіксуються операції оплати-відвантаження не є підставами для включення суми в кредит чи зобов'язання. Формування суми ПДВ до сплати чи відшкодування здійснюються лише на підставі виписаних належним чином податкових накладних покупця чи постачальника;
- у підприємства формуються два потоки податкових документів: податкові накладні, які підприємство виписує при реалізації товарів, та податкові накладні, які підприємство отримує при придбанні. І перший, і другий потік документів потрібно чітко контролювати, щоб уникнути проблеми не включення сум у розрахунок ПДВ;

Процедури вивантаження реєстру податкових накладних із програми 1С і на підставі цих даних створення пакету звітності (декларації з ПДВ) у ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр» здійснюється за допомогою системи «М.Е.Doc».

«М.Е.Doc» – повноцінна система електронного документообігу, за допомогою якої можна працювати з документами різних типів і призначення: звітами, податковими накладними, договорами, рахунками, актами та ін. Для бухгалтерів, найголовніші переваги подання звітності через Інтернет – це: цілодобовий доступ – 24 години на добу мати можливість надсилати документи в різні контролюючі органи, не залишаючи свого робочого місця; швидкість – у будь-яку податкову інспекцію можна надіслати електронний звіт за 5 хвилин; захищеність – безпека документообігу, яка гарантує захист електронної звітності від несанкціонованого доступу. [57]

Отже в сучасний період принципово змінилось концептуальне поняття суті бухгалтерського обліку, яке направлене на забезпечення обліковою інформацією не абстрактного користувача, а на задоволення специфічних потреб конкретних користувачів: зовнішніх (кредиторів і ін.) та внутрішніх (керівників різних рівнів управління). Переорганізація завдань та функцій бухгалтерського обліку повинна здійснюватись з однієї сторони, в інтересах зовнішніх споживачів інформації, з іншої сторони необхідно враховувати інтереси і внутрішніх споживачів облікової інформації, що містяться в наявності ефективного механізму рішення проблем, які виникають перед підприємством та впровадження для цього управлінської бухгалтерії, робочого плану рахунків, відповідної методології організації обліку, контролю та аналізу витрат по місцях виникнення і центрах відповідальності.

Важливою складовою облікової політики є те, щоб бухгалтерський облік на підприємстві здійснювався автоматизовано з використанням спеціалізованих бухгалтерських програм.

Автоматизація бухгалтерського обліку - основа ефективного управління. Керівнику українського підприємства сьогодні приходить приймати рішення в

умовах невизначеності і ризику, що змушує його постійно тримати під контролем різні аспекти фінансово-господарської діяльності. Грамотно оброблена і систематизована вона є деякою мірою гарантією ефективного управління виробництвом. Навпроти, відсутність достовірних даних може привести до невірному управлінського рішення і, як наслідок, до серйозних збитків.

Розглянемо основні завдання обліку основних засобів в автоматизованих системах обліку:

- ✓ Облік і контроль об'єктів основних засобів за місцями зберігання та класифікаційними групами;
- ✓ Облік витрат на модернізацію об'єктів основних засобів і контроль раціонального використання грошових коштів щодо даних цілей;
- ✓ Облік переоцінки об'єктів основних засобів (дооцінка, уцінка);
- ✓ Виявлення морально застарілих об'єктів основних засобів.

Взаємозв'язок завдань обліку об'єктів основних засобів показано на рис.2.2.

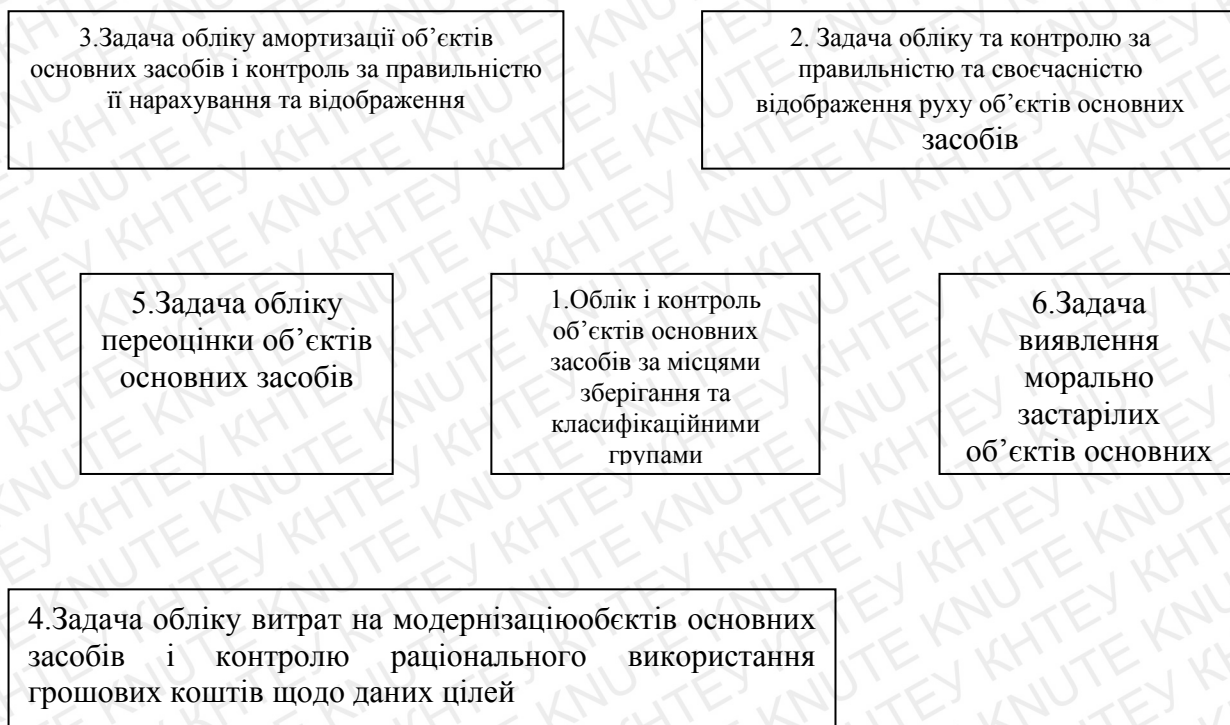

Рис.2.2. Взаємозв'язок завдань з організації обліку об'єктів основних засобів

Зв'язок завдань з організації обліку об'єктів основних засобів складається з 6 взаємопов'язаних елементів.

Завдання обліку та контролю об'єктів основних засобів за місцями зберігання та класифікаційними групами дає змогу бухгалтерії, економічним і технічним службам підприємства здійснювати контроль за наявністю об'єктів основних засобів у розрізі таких класифікаційних ознак:

- За використанням (діючі, недіючі, запасні)
- За належністю (на балансі, не поставлені на баланс)

Завдання обліку та контролю об'єктів основних засобів за місцями зберігання та класифікаційними групами можна розділити на окремі рішення:

- Облік та узагальнення інформації про типи основних засобів на підприємстві;
- Контроль за наявністю об'єктів основних засобів на підприємстві;
- Облік об'єктів основних засобів за місцями зберігання.

Вихідна інформація цієї задачі необхідна при проведенні інвентаризації та аналізі використання об'єктів основних засобів з метою виявлення зайвих і морально застарілих, а також для відображення операцій з основних засобів в облікових регістрах.

Отже, в умовах реформування бухгалтерського обліку в Україні праця бухгалтера ускладнилася, що пов'язано, насамперед, з несумісністю існуючих на сьогодні бухгалтерського та податкового обліку. Це, в свою чергу, вплинуло на процес розвитку великої кількості автоматизованих систем бухгалтерського обліку, які призначені для полегшення роботи бухгалтерів. Крім цього вони також забезпечують значно вищу оперативність надання інформації порівняно та досягнення якісного нового рівня обліково-економічної роботи на підприємствах.

Можна зробити висновки, що кожна бухгалтерська програма призначена для автоматизації процесу обліку, дає можливість економити підприємству свій час та кошти, а головне своєчасно приймати ефективні управлінські рішення.

Кожна програма має свої переваги та недоліки, свої особливості автоматизації та ведення бухгалтерського обліку. Однак у всіх них єдина мета – спростити роботу бухгалтера шляхом її автоматизації.

Висновки до 2 розділу

Удосконалення обліку ефективного використання основних засобів пов'язано з кількома важливими напрямками, а саме: формуванням масиву фактографічної інформації про основні засоби, її узагальненням з метою формування фінансової, податкової та управлінської звітності, організацією обліку основних засобів в умовах застосування сучасних інформаційних технологій. Кожний напрямок дає змогу досягти поточних та довгострокових цілей підприємства. Зупинимося на кожному із них.

Формуванням масиву фактографічної інформації про основні засоби в ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр» використовуються типові форми первинних документів. Вивчаючи узагальнення інформації щодо використання основних засобів з метою формування фінансової, податкової та управлінської звітності ми знайшли наступні проблеми. Так, діючі форми первинної документації з обліку основних засобів та інвентаризаційні описи дублюють один одного. Майже зовсім не відрізняються за змістом інвентарні картки форм ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8. Водночас у наявних формах обліку не передбачено відображення устаткування, придбаного підприємством для резерву, до запровадження в експлуатацію, що на практиці створює певні труднощі при розрахунку амортизаційних відрахувань.

Не знайшла відображення у формах обліку й інформація про зміни первинної вартості інвентарного об'єкта після переоцінки та індексації. Порівняння інвентарних карток форм ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8 з формою ОЗ-1 «Акт приймання-передачі основних засобів» засвідчує, що в них відсутня лише інформація про висновок приймальної комісії й підписи її членів[4,с.388]. Проте, сам факт складання акта і відкриття інвентарних карток свідчить про позитивний

висновок комісії, адже при невідповідності технічним умовам об'єкт прийманню не підлягає й інвентарна картка не виписується. Таким чином, доповнивши інвентарну картку підписами членів комісії, можна скоротити форму ОЗ-1. А якщо ввести в неї ще й підписи здавача та одержувача, то при внутрішньому переміщенні об'єктів можна скоротити форму ОЗ-2. Доповнення інвентарної картки підписами комісії з упровадження основних засобів після ремонту, реконструкції, модернізації, а також графою для відображення змін після таких операцій дає змогу скоротити форму ОЗ-3. Можна також не використовувати форму ОЗ-4, якщо доповнити її підписами ліквідаційної комісії й відобразити окремим рядком результати ліквідації об'єкта[5,с.409].

Їх вирішення на досліджуваному підприємстві, на нашу думку, полягає в тому, щоб, здійснивши ряд модифікацій, можна одержати компактну конструкцію практично універсальної форми типу «Інвентарна картка – акт обліку руху основних засобів», що сприятиме не тільки зниженню трудомісткості облікових робіт і скороченню документообігу, а й посиленню контролю завдяки підвищенню рівня інформативності й наочності документів.

Дослідження організації обліку основних засобів в умовах застосування сучасних інформаційних технологій дозволило ствердити, що поліпшується організація і знижується трудомісткість ведення обліку, підвищується продуктивність праці облікового персоналу, знижуються витрати на ведення обліку.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ

3.1. Характеристика організаційно-інформаційної системи аналізу операцій з основними засобами

Для здійснення цілеспрямованої діяльності в будь-якій галузі перш за все необхідно визначити певні обмеження або конкретизації щодо її проведення. Потрібно вибрати предмет діяльності, визначити об'єкти, вивченням яких ця діяльність буде обмежена. Для цього необхідно сформулювати мету діяльності і розробити перелік завдань, вирішення яких сприятиме досягненню поставленої мети, потрібно також обрати методи та способи цих рішень.

Одним із засобів формалізації економічного аналізу є розробка його організаційно-інформаційної моделі, яка в свою чергу об'єднує питання організації аналізу та його інформаційного забезпечення.

Організаційні питання, які вирішуються на рівні розробки моделі аналізу, стосуються об'єктів, суб'єктів і методів аналізу. Інформаційна сторона моделі визначає створення інформаційної бази аналізу. А саме, вибір джерел інформації, інформаційне забезпечення та розробка системи показників. Одним з найважливіших принципів створення інформаційної бази є забезпечення повноти інформації про досліджуваний об'єкт.[58]

Отже, організаційно-інформаційна модель включає перелік й характеристику об'єктів та суб'єктів аналізу, показників, характеристику інформаційного забезпечення і методів обробки інформації, методичних прийомів узагальнення результатів.

Аналіз забезпеченості підприємства запасами та ефективності їх використання також здійснюється у відповідності з організаційно-інформаційною моделлю, яка складається з шести взаємопов'язаних блоків. Розглянемо детальніше деякі із них:

1. Суб'єкти: структурні підрозділи підприємства, планова, фінансова та бухгалтерська служби, вище керівництво підприємства;
2. Об'єкти: надходження ОЗ, вибуття ОЗ, функції управління;
3. Система показників: абсолютні показники (натуральні, вартісні), відносні показники (показники структури, показники динаміки, показники ефективності, показники якості товарних запасів);
4. Джерела інформації та інформаційне забезпечення аналізу ОЗ: акт прийому-передачі (№ ОЗ-1); акт здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (ф. ОЗ-2); акт на списання основних засобів (№ ОЗ-3), акт на списання автотранспортних засобів (№ ОЗ-4); акт на установку, пуск, демонтаж будівельних механізмів (№ ОЗ-5); інвентарна картка обліку основних засобів (№ ОЗ-6); опис інвентарних карток з обліку основних засобів (№ ОЗ-7); картка обліку руху основних засобів (№ ОЗ-8); інвентарний список основних засобів (№ ОЗ-9); розрахунок зносу основних засобів (№ ОЗ-14); протоколи інвентаризаційних комісій; інвентаризаційні описи та порівняльні відомості з інвентаризації; реєстри синтетичного й аналітичного обліку руху основних засобів, що використовуються в організації; облікові реєстри по рахунках 10, 11, 12, 13, 40, 41, 42, 46; Голов-на книга; бухгалтерська звітність: баланс (ф. № 1), звіт про власний капітал (ф. № 4);
5. Методи обробки економічної інформації: економіко-логічні (традиційні) методи, економіко-математичні методи;
6. Методичні прийоми узагальнення і реалізації результатів аналізу: узагальнення результатів аналізу, оцінка втрачених можливостей, оцінка резервів ефективного використання ОЗ, вибір оптимального варіанту прийняття управлінських рішень та забезпечення контролю за їх виконанням.[59]

Головна мета аналізу - визначити забезпеченість підприємства різними видами запасів з погляду конкурентоспроможності його діяльності, пошуку резервів раціонального використання і зниження матеріаломісткості продукції.

Можна виділити наступні завдання аналізу забезпеченості підприємства та

ефективності використання запасів:

- оцінити порядок розрахунку й обґрунтованості договорів на поставку запасів, умови поставок;
- визначити характер виробничих запасів і зміну їх структури;
- перевірити обґрунтованість норм виробничих запасів і потребу в запасах;
- оцінити рівень ефективності використання запасів;
- виявити внутрішньовиробничі резерви економії запасів і розробити конкретні заходи із використання їх.[60]

Об'єкти аналізу ОЗ - це безпосередньо вся сукупність матеріальних запасів, які має на балансі підприємство (сировина і матеріали, паливо, тара і тарні матеріали, будівельні матеріали, запасні частини, МШП, готова продукція, незавершене виробництво тощо) в цілому та за їх видами; фактори, що визначають запаси та ефективність їх використання, а також до об'єктів належать функції управління - планування, координація, мотивація, контроль. Суб'єкти аналізу ОЗ виступають у вигляді бухгалтерського відділу підприємства, фінансового відділу, планового відділу, керівництва підприємства. Також в ролі суб'єктів можуть виступати власники підприємства, його адміністрація.

Для здійснення економічного ОЗ використовують певні показники. Будь-який показник являє собою кількісну характеристику явищ, процесів, операцій у просторі і часі. Будь-який показник має дві ознаки: розмірність та характеристику певного явища.

Сукупність взаємопов'язаних показників, що характеризують господарську діяльність, яка здійснюється у визначених умовах, просторі і часі, являє собою систему показників. Використання системи показників забезпечує комплексний аналіз діяльності підприємства[61].

Всі показники можна розподілити на:

- вартісні та натуральні;
- об'ємні та питомі;

- абсолютні та відносні;
- кількісні та якісні.

Будь-які показники конкретизуються у відповідності з об'єктами аналізу. Тому розглянемо, які показники необхідні для аналізу ОЗ. Отже, натуральні показники відображають об'єкт у різних фізичних одиницях вимірювання. Це, насамперед, обсяг ОЗ по видах, кількість видів ОЗ, надходження та вибуття їх, розмір тощо.

Серед вартісних показників, які відображають грошову оцінку об'єкта дослідження, слід виділити обсяг ОЗ в цілому, по групах у грошовому вимірі; вартість ОЗ, що надійшли чи вибули; вартість незавершеного будівництва, інших ОЗ тощо.

В свою чергу вартісні та натуральні показники бувають абсолютними та відносними. Абсолютні відображають об'єкт у натуральних, вартісних чи питомих одиницях, а відносні - відображають вивчений об'єкт в процентах, коефіцієнтах, індексах (наприклад, індекс фондівдачі).

Об'ємні показники являють собою первинне відображення вивчених господарських явищ і процесів з точки зору їх обсягу, складу і т.д. До них відноситься величина наявних ОЗ. Питомі показники є вторинними, похідними від відповідних об'ємних показників.

Кількісні показники пов'язані зі зміною об'єктів, що аналізуються, і можуть бути виражені як у вартісних, так і в натуральних вимірниках.

Якісні - відображають існуючі особливості окремих об'єктів і використовуються для відображення рівня розвитку явища. До них відносяться всі питомі та відносні показники.[62]

Аналіз не обмежується тільки економічними даними, а широко використовує технічну, технологічну та іншу інформацію. Він базується на системі інформації, яка лежить в основі оптимальних управлінських рішень.

Створення раціонального потоку інформації повинно спиратися на певні принципи, а саме:

- виявлення інформаційних потреб і способів найбільш ефективного їх задоволення;
- об'єктивність відображення процесів виробництва, обігу, розподілення та споживання, використання ресурсів підприємства;
- єдність інформації, яка приходить з різних джерел, а також планових даних, усунення дублювання в первинній інформації;
- оперативність інформації, яка забезпечується застосуванням нових засобів зв'язку;
- можливе обмеження обсягу первинної інформації та підвищення коефіцієнту її використання.

Джерелами інформації для аналізу ОЗ можуть бути:

- правові;
- планові;
- нормативно-довідкові.

До правових джерел інформації відноситься законодавство України і директивні документи. Це, по-перше, закони України, які регулюють господарську та фінансову діяльність підприємства (Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств”, Закон України “Про податок на додану вартість” та ін.) і, по-друге, постанови Кабінету міністрів України (Постанова “Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей” тощо), листи Міністерств і Відомств (Лист “Про визначення балансової вартості ОЗ”, Лист “Щодо витрат підприємства, пов'язаних з транспортуванням ОЗ”, Лист “Про порядок урахування вартості недостач і лишків матеріальних та товарних ОЗ” та ін.), Національного банку України[63].

Нормативно-довідковими джерелами є збірники галузових та відомчих документів, міжгалузевих нормативів, прейскуранти або прайс-листи.

Планові джерела включають фінансовий план підприємства, бізнес-план, будь-які плани, що розробляються на підприємстві (перспективні, поточні, оперативні), а також нормативні матеріали, кошториси, проектні завдання тощо.

Інформаційним забезпеченням аналізу ОЗ є:

- облікова (бухгалтерська і статистична) інформація;
- позаоблікова інформація;
- дані оперативного обліку.

Облікова інформація про запаси знаходить своє відображення в формі №1 бухгалтерської звітності - "Баланс підприємства" та формі №5 "Примітки до річної фінансової звітності". Слід зауважити, що вся бухгалтерська облікова інформація отримується методами суцільного і безперервного спостереження, суворого документування і систематизації.

Акти ревізій, перевірок (в тому числі і перевірок податкової служби), дані зовнішнього і внутрішнього аудиту, накази керівників, доповідні і пояснювальні записки; технічна і технологічна документація; усна інформація членів колективу; матеріали, отримані в результаті особистих контактів з виконавцями, постачальниками, покупцями та конкурентами - все це є позаобліковим джерелом інформації, що теж є дуже корисним для аналізу ОЗ підприємства[64].

Ці методи являють собою п'ятий блок організаційно-інформаційної моделі аналізу ОЗ.

Для більшої повноти вивчення діяльності підприємства слід застосовувати певні технічні прийоми обробки даних, які характеризують об'єкт дослідження. Такими прийомами є:

1. економіко-логічні (традиційні)
2. економіко-математичні методи.

Економіко-логічні прийоми знаходили застосування з моменту виникнення економічного аналізу як галузі спеціальних знань. Вони включають в себе такі методи, як порівняння, групування, середніх величин, графічний, деталізації, балансовий, індексний метод тощо.

Для аналізу ОЗ найчастіше використовують метод елімінування, який включає в себе прийом ланцюгових підстановок, перерахунок планових показників, абсолютних різниць, відносні величини. Цей метод дозволяє виключити дію ряду факторів крім одного, вплив якого визначається.

Метод різниць - визначається різниця між фактичними і плановими показниками і множиться по кожному показнику на абсолютне значення іншого взаємозв'язаного з ним показника.

Методом відносних величин визначається різниця між окремими частковими показниками по процентному відношенню фактичних значень цих показників до планових, а процентні різниці множаться на основний показник по плану.

Балансовий метод відображає дві групи взаємопов'язаних та взаємно врівноважених показників.

Економіко-математичні прийоми виникли на підставі інтеграції економічної теорії та прикладної математики, інших математичних дисциплін. До таких методів можна віднести графічні методи, кореляційний та регресійний аналіз, лінійне програмування, матричні методи тощо.

Після завершення аналізу і отримання кінцевих результатів, потрібно раціонально скористатися вихідними даними для подальшої ефективної діяльності даного підприємства. Для цього потрібно скористатися наступним алгоритмом:

- систематизувати отримані дані;
- згрупувати за певними ознаками та узагальнити результати;
- кількісно обчислити невикористані можливості;

- кількісно обчислити резерви підвищення економічних показників;
- розробити варіанти економічно обґрунтованих заходів щодо підвищення фінансово-економічних результатів діяльності підприємства;
- прийняти управлінське рішення щодо вибору найкращого варіанту збільшення ефективності показників;
- забезпечити контроль за виконанням прийнятих рішень.
- таким чином, розроблена організаційно-інформаційна модель висвітлює завдання стосовно аналізу ОЗ, чітко окреслює межі дослідження та наводить джерела інформаційного забезпечення аналізу. Більш детальне висвітлення показників, що характеризують запаси підприємства, буде зроблено в питаннях, які стосуються безпосередньо динаміки, структури, забезпечення та ефективності використання ОЗ.

3.2. Розробка і апробація методики аналізу операцій з основними засобами

У сучасних умовах господарювання аналіз стає невід'ємною складовою в процесі управління на підприємствах. Його результати дають можливість впливати на ефективну організацію усіх етапів діяльності.

Основними завданнями аналізу є:

- забезпеченість основними засобами підприємства і його структурних підрозділів — відповідність величини, складу і технічного рівня засобів потребам в них;
- виконання завдання зі зростання і оновлення основних засобів;
- технічний стан основних засобів;
- ступінь використання основних засобів і факторів, що впливають на її рівень;
- оцінка ступеня використання виробничої потужності, площ та устаткування;

— стан не виробничих основних засобів.

У відповідності з цими завданнями аналіз основних засобів проводиться в таких напрямках: структура основних засобів; наявність стан і рух основних засобів; використання основних засобів, виробничих потужностей, площ і обладнання; резерви збільшення випуску продукції та підвищення рівня інших показників за рахунок кращого використання засобів праці.[65]

Етапи проведення аналізу основних засобів зображено на рисунку 3.1.

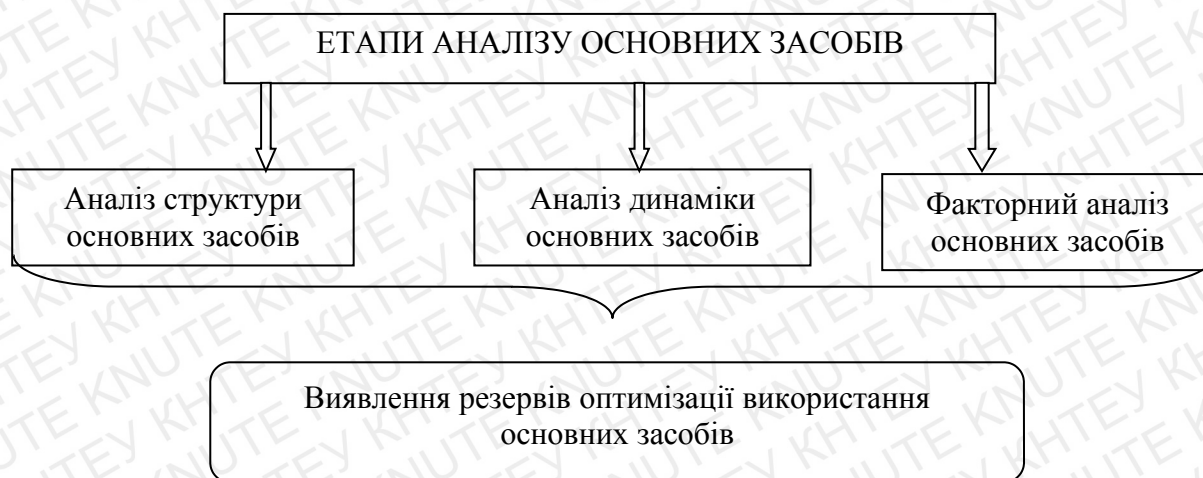

Рис.3.1. Етапи проведення аналізу основних засобів[65]

Можна виділити 3 етапи аналізу основних засобів: аналіз структури, аналіз динаміки та факторний аналіз основних засобів.

Інформаційною базою аналізу є статистична звітність форма № 11-03 «Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос)» — річна; форма № 1 «Баланс»; форма № 5 «Примітка до річної фінансової звітності» — річна; статистичні звітності з виробництва і праці; паспорт окремих видів устаткування та інші внутрішньовиробничі документи.

Перераховані джерела інформації використовуються для проведення ретроспективного аналізу. Оперативний аналіз проводиться за даними первинного бухгалтерського обліку. Прогнозний аналіз ефективності використання основних засобів застосовується при оцінці відповідних альтернативних управлінських рішень.

Таблиця 3.1

Методи аналізу

Методи	Опис
Метод порівняння	Порівняння порівнянних показників для визначення відхилень від планових показників, встановлення їх причини і виявлення резервів. Порівняння однорідних показників, що характеризують різні об'єкти управління
Індексний метод	Співвіднесення поточних показників і показників базового періоду. Як відносні показники індекси необхідні для виконання планових завдань, для визначення динаміки явищ і процесів
Факторний аналіз	Виявлення основних факторів, що визначають стан і зміна керованого об'єкта
Балансовий метод	Зіставлення взаємопов'язаних показників з метою з'ясування і вимірювання їх взаємного впливу. При застосуванні балансового методу аналізу зв'язок між окремими показниками виражається у формі рівності підсумків, отриманих в результаті різних зіставлень
Метод статистики	Відображення числових показників, що характеризують протікання різних процесів. У статистичному дослідженні здійснюються реєстрація, облік первинних даних з використанням спеціальних форм; систематизація та групування даних за певними ознаками; подання даних у зручному для сприйняття та аналізу вигляді; проведення аналізу щодо з'ясування суті процесів і взаємозв'язків складових їх елементів
Графічний метод	Подання статистичних показників в графічній формі. Графічні зображення показників розрізняють за призначенням (діаграми порівняння, хронологічні та контрольно-планові графіки), а також але способом побудови (лінійні, стовпчикові, кругові, об'ємні, координатні та ін.). При правильній побудові графічні засоби володіють наочністю, виразністю, доступністю
Функціонально-вартісний аналіз	Дослідження систем, спрямоване на оптимізацію співвідношення між їх споживчими властивостями, функціями і витратами на досягнення цих властивостей. Дозволяє виявити можливі шляхи покращення вартісних показників, показників трудомісткості і продуктивності

Існує 7 основних методів аналізу операцій. Виходячи із специфіки діяльності підприємства та залежно від цілей аналізу, варто обрати один метод, який найкраще підійде підприємству.

Методика аналізу використання основних засобів повинна врахувати ряд принципових положень: функціональна корисність основних засобів зберігається протягом декількох років, тому витрати з їх придбанням і експлуатацією розподілені в часі; момент фізичної заміни основних засобів не співпадає з

моментом їх вартісного заміщення, у результаті чого можуть виникнути втрати і збитки, що зменшують фінансові результати діяльності підприємства; ефективність використання основних засобів оцінюється по різному залежно від їх виду, належності, характеру участі у виробничому процесі, а також призначення. Оскільки основні засоби обслуговують не тільки виробничу сферу діяльності підприємства, а й соціально-побутову, культурну тощо, ефективність їх використання визначається не лише економічними, а й соціальними, екологічними та іншими факторами.

У процесі аналізу, перш за все, необхідно дослідити наявність та динаміку основних засобів у складі майна підприємства.

На подальших етапах аналітичного дослідження основні засоби оцінюють з точки зору їх практичного застосування та мобільності, тобто структурують їх на активну та пасивну частину. Під час проведення аналізу складу та динаміки основних засобів важливо правильно дослідити показники, що характеризують технічну доцільність використання основних засобів, тобто показники механооснащеності та фондооснащеності виробництва та праці.[66]

Детальнішого розгляду в процесі аналізу потребує оцінка наявності та руху основних засобів, як перспективного дослідження майбутньої виробничої потужності підприємств.

Коефіцієнт оновлення основних засобів обчислюють як відношення вартості основних засобів, що надійшли, до балансової вартості основних засобів на кінець звітного періоду.

Коефіцієнт вибуття основних засобів розраховується як відношення вартості основних засобів, що вибули протягом аналізованого періоду, до їх вартості на початок періоду.

Важливою характеристикою технічного рівня основних виробничих засобів є віковий склад машин та устаткування. Така техніко-економічна інформація необхідна для розробки планів модернізації машин і впровадження нової техніки та контролю за їх виконанням. За даними інвентарних карток (книг), машини і

устаткування кожного виду групують за віком, виходячи з фактичних термінів дії з інтервалом у 5 років: до 5 років, від 5 до 10 років, від 10 до 15 років і т. д.

Далі аналіз поглиблюють за допомогою обчислення аналогічних показників для тих видів машин і устаткування, які потім зіставляють між собою та з середнім рівнем. Отже, вивчення вікового складу активної частини основних засобів дає змогу виявити кількість машин і устаткування, придатних для експлуатації, таких, що потребують капітального ремонту, і таких, що мають бути списані та замінені.

Визначаючи економічну ефективність використання основних засобів, використовують систему натуральних і вартісних показників, а також співвідносні оцінки темпів зростання випуску продукції і темпів зростання обсягу; фондоозброєності праці та її продуктивності. Для узагальнюючої характеристики ефективності використання основних засобів служать показники фондівіддачі, фондомісткості, рентабельності. У процесі дослідження вивчається динаміка перерахованих показників, проводиться порівняльний аналіз за різними напрямками, визначаються фактори зміни їх величини [67].

Алгоритм аналізу, послідовність етапів аналізу основних засобів на підприємстві має велике значення, він дозволяє крок за кроком досліджувати та робити висновки про стан та ефективність використання ОЗ. У результаті дослідження запропоновано алгоритм аналізу ОЗ на підприємстві, який зображено на рис.3.2.

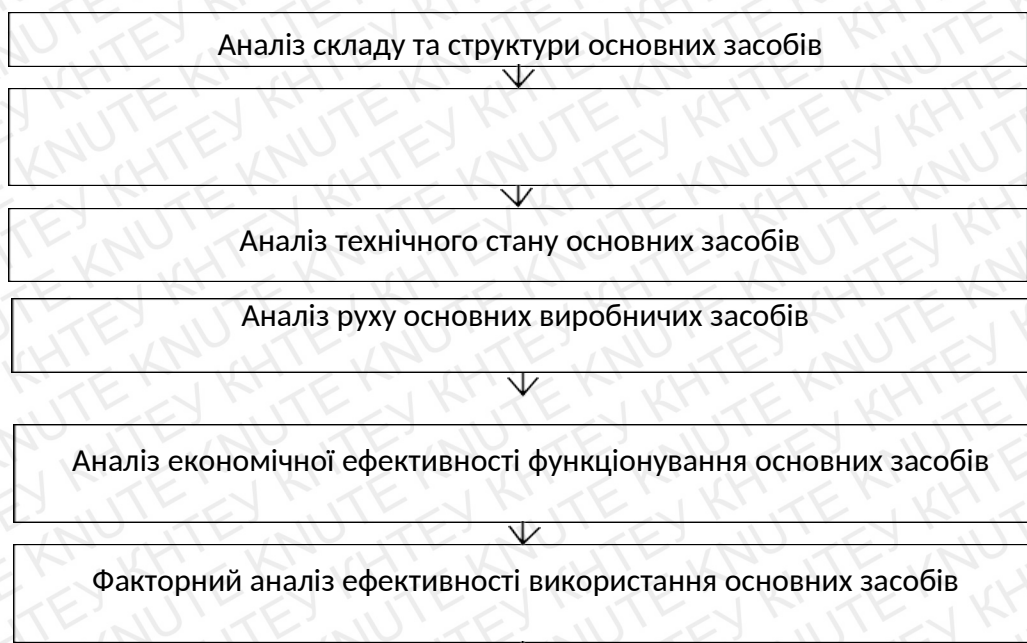

Рис.3.2. Схема алгоритму аналізу основних засобів на підприємств

Аналіз здійснюється у декілька етапів, які в комплексі допомагають здійснити оцінку структури, динаміки та ефективності використання основних засобів на підприємстві. На першому етапі аналізу здійснюється оцінка динаміки та наявності основних засобів на ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар'єр». Абсолютні та відносні показники дають можливість проаналізувати зміни та темпи зростання основних засобів підприємства (табл.3.2).

Таблиця 3.2

Оцінка зміни наявності основних засобів та їх динаміки на ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» за 2013 - 2017 р., тис. грн

Показник	Зміна за 2017 рік (+,-)	Зміна за 2016 рік (+,-)	Зміна за 2015 рік (+,-)	Зміна за 2014 рік (+,-)	Зміна за 2013 рік (+,-)
1.Вартість основних засобів у первісній оцінці	6528	3922	4520	4740	3041
2.Зношення ОЗ	4196	3672	3880	3732	4206
3.Залишкова вартість ОЗ	2332	250	640	1008	-1165

Зростання наявності основних засобів на кінець періоду свідчить про розвиток підприємства. Позитивна динаміка уможливило відтворення основних засобів, сприяє їх оновленню, особливо активної частини, а також підвищенню ефективності діяльності підприємства. Крім того, перший етап аналізу передбачає розгляд змін, котрі відбулися в динаміці, наявності та структурі основних засобів підприємства.

Для аналізу змін структури основних засобів підприємства застосовується метод порівняння питомої ваги кожної групи основних засобів щодо їх загальної вартості на кінець звітного періоду з аналогічними показниками на початок періоду (дод.Н).

Оцінку зміни питомої ваги активної частини виробничих основних засобів у загальній їх вартості підприємства наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3.

**Оцінка зміни питомої ваги активної частини промислово-виробничих ОЗ
на ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» за 2013 - 2017 р., тис. грн**

Назва показника	Середньорічна вартість виробничих основних засобів	У тому числі середньорічна вартість активної частини виробничих основних засобів	Питома вага активної частини виробничих основних засобів, %
1	2	3	4
2017			
На початок року	13 517,00	10 637,88	0,79
На кінець року	14 985,00	12 917,07	0,86
Зміна за рік (+,-)	1 468,00	2 279,19	0,08
Темпи зростання, %	1,11	1,21	-
2016			
На початок року	12 647,00	10 319,95	0,82
На кінець року	13 517,00	10 637,88	0,79
Зміна за рік (+,-)	870,00	317,93	-0,03
Темпи зростання, %	1,07	1,03	-
2015			
На початок року	11 742,00	9 405,34	0,80
На кінець року	12 647,00	10 319,95	0,82
Зміна за рік (+,-)	905,00	914,61	0,01
Темпи зростання, %	1,08	1,10	-

Продовження таблиці 3.3

1	2	3	4
2014			
На початок року	10 384,00	8 899,09	0,86
На кінець року	11 742,00	9 405,34	0,80
Зміна за рік (+,-)	1 358,00	506,25	-0,06
Темпи зростання, %	1,13	1,06	-
2013			
На початок року	9 567,00	8 170,22	0,85
На кінець року	10 384,00	8 899,09	0,86
Зміна за рік (+,-)	817,00	728,87	0,00
Темпи зростання, %	1,09	1,09	-

Зростання промислово-виробничих основних засобів у зіставленні з невикористаними свідчать про позитивну динаміку зміни виробничих фіксованих активів підприємства. Особливого значення набуває розподіл виробничих основних засобів підприємства на дві частини: активну і пасивну. Причому зростання питомої ваги активної частини є показником прогресивності структури основних засобів, підвищення технічної оснащеності підприємства.

Другим етапом є аналіз використання виробничої потужності підприємства – один з найважливіших етапів аналізу основних засобів. Ступінь використання виробничих потужностей характеризується такими показниками: коефіцієнт використання потужності, коефіцієнт інтенсивного завантаження потужності, середньодобовий випуск продукції, коефіцієнт екстенсивного завантаження потужності (табл.3.4).

Таблиця 3.4.

Аналіз використання виробничих потужностей ПАТ «Гайворонський спецкар'єр»

Коефіцієнти	План 2017 р.	Факт 2017 р.	Відхилення (+,-)	Темп зростання %
Коефіцієнт використання потужності Квик.пот	0,9	0,7	-0,2	84,6
Коефіцієнт інтенсивного завантаження потужності Кінт.зав	0,8	0,6	-0,2	75
Коефіцієнт екстенсивного завантаження потужності Кзав.екст	0,8	0,6	-0,2	75
Інтегральний коефіцієнт навантаження	1	1	-	100

Видно, що підприємство загалом використовує раціонально свої потужності.

Третім етапом аналізу є аналіз технічного стану основних засобів, який проводиться на підставі таких основних показників, як: коефіцієнт зношеності та коефіцієнт придатності.

На основі табл. 3.5 здійснимо оцінку змін технічного стану основних засобів ПАТ «Гайворонський спецкар'єр».

Таблиця 3.5

Аналіз технічного стану основних засобів ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» за 2017 р.

Період		К.зношеності	К.придатності
2017	Початок періоду	74,49%	25,51%
	Кінець періоду	73,47%	26,53%
	Відхилення	-1,02%	1,02%
2016	Початок періоду	73,12%	26,88%
	Кінець періоду	74,49%	25,51%
	Відхилення	1,37%	-1,37%
2015	Початок періоду	71,98%	28,02%
	Кінець періоду	73,12%	26,88%
	Відхилення	1,14%	-1,14%
2014	Початок періоду	71,27%	28,73%
	Кінець періоду	71,98%	28,02%
	Відхилення	0,70%	-0,70%
2013	Початок періоду	68,61%	31,39%
	Кінець періоду	73,41%	26,59%
	Відхилення	4,80%	-4,80%

Досліджуване підприємство оновлює регулярно основні засоби, свідченням чого є досить стабільний стан коефіцієнта придатності протягом 2013-2017 років.

Для узагальнювальної оцінки руху основних засобів і характеру їх змін на підприємстві здійснюється четвертий етап аналізу. Розраховуються та аналізуються коефіцієнти введення, оновлення та вибуття основних засобів. Уведення в дію нових потужностей веде до оновлення основних засобів і

характеризується коефіцієнтом оновлення.

Оцінка оновлення основних засобів забезпечує оцінку введення в дію нових об'єктів та потужностей; запобігає впровадженню застарілої за своїми конструктивними рішеннями техніки, надає можливість системно оцінити технічний рівень машин та обладнання, своєчасно зняти з виробництва застаріле обладнання. Аналіз оновлення, введення, вибуття основних засобів на ПАТ «Гайворонський спецкар'єр» подано у табл.3.6.

Таблиця 3.6.

Аналіз оновлення, вибуття основних засобів на ПАТ «Гайворонський спецкар'єр»

Коефіцієнти	Оновлення промислово- виробничих основних засобів:	у т. ч. – активної частини	Вибуття промислово- виробничих основних засобів:	у т. ч. – активної частини
Рівень коефіцієнтів 2016р.	0,13	0,13	0,05	0,05
Рівень коефіцієнтів 2017р.	0,19	0,19	0,09	0,09
Відхилення (+,-)	0,06	0,06	0,04	0,04
Рівень коефіцієнтів 2015р.	0,15	0,14	0,4	0,4
Рівень коефіцієнтів 2016р.	0,13	0,13	0,05	0,05
Відхилення (+,-)	-0,02	-0,01	-0,35	-0,35
Рівень коефіцієнтів 2014р.	0,16	0,14	0,6	0,5
Рівень коефіцієнтів 2015р.	0,15	0,14	0,4	0,4
Відхилення (+,-)	-0,01	0	-0,2	-0,1
Рівень коефіцієнтів 2013р.	0,18	0,18	0,7	0,6
Рівень коефіцієнтів 2014р.	0,16	0,14	0,6	0,5
Відхилення (+,-)	-0,02	-0,04	-0,1	-0,1

На ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар*єр» проводиться регулярне оновлення основних засобів.

На п'ятому етапі здійснюємо аналіз економічної ефективності функціонування основних засобів. До основних показників ефективності

використання основних виробничих засобів належать фондівдача, фондомісткість та рентабельність. Аналіз показників ефективності використання ОЗ проводиться методом порівняння фактичного їх рівня за звітний період з аналогічними показниками попереднього періоду (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Аналіз показників ефективності використання основних виробничих засобів ПАТ «Гайворонський спецкар'єр»

Показники	2017-2016		2016-2015		2015-2014		2014-2013	
	Відхилення (+,-)	Темп зростання, %	Відхилення (+,-)	Темп зростання, %	Відхилення (+,-)	Темп зростання, %	Відхилення (+,-)	Темп зростання, %
Обсяг промислової продукції у зібраних цінах, тис. грн	31 308,00	138%	9 853,00	114%	7 373,00	111%	-1 015,00	98%
Чистий прибуток, тис. грн	11 303,00	185%	-924,00	94%	-11 090,00	56%	17 964,00	342%
Середньорічна вартість основних виробничих засобів, тис. грн:	1 468,00	111%	870,00	107%	905,00	108%	1 358,00	113%
у т. ч. – активної частини	2 269,10	121%	317,95	103%	914,61	110%	506,25	106%
Фондовіддача основних виробничих засобів, грн:	1,50	125%	0,36	106%	0,19	103%	-0,81	87%
у т. ч. – активної частини	1,08	114%	0,72	110%	0,11	102%	-0,50	93%
Фондомісткість основних виробничих засобів, грн:	-0,03	80%	-0,01	94%	-0,01	97%	0,02	115%
у т. ч. – активної частини	-0,02	88%	-0,01	91%	0,00	98%	0,01	107%
Рентабельність основних виробничих засобів, %:	63%	170%	-9%	91%	-88%	53%	127%	311%

В цілому показники ефективності використання основних засобів зростають, що свідчить про їх правильне використання.

Шостим етапом є здійснення факторного аналізу фондovіддачі основних засобів. Аналіз дозволяє виявити вплив факторів на ефективність використання основних виробничих засобів і проводиться за двома напрямками: вивчення впливу фондovіддачі на обсяг виробництва; вивчення впливу факторів на зміну фондovіддачі.

Завершальним сьомим етапом аналізу є підготовка висновків та проектів рішень керівництва щодо збільшення випуску продукції, зростання фондovіддачі основних засобів.

Чинні методики аналізу використання основних засобів можуть і повинні удосконалюватись, оскільки лише таким чином можна сформувати потужну аналітичну основу для прийняття управлінських рішень у сфері відтворення основних засобів. Пропоновані етапи аналізу процесів стану, руху, відтворення, використання основних засобів – це авторське бачення відповідної методики, сформованої на принципах комплексності та системності. Запропонований алгоритм поглиблює сучасні методичні положення, що сприяють можливості забезпечувати більш ефективне використання основних засобів на підприємстві.

Подальших досліджень потребують питання методичного забезпечення аналізу фінансування процесів відтворення основних засобів, що дасть можливість проаналізувати потребу та джерела фінансування відтворення основних засобів виробничого підприємства.

3.3. Розробка і апробація методики контролю операцій з основними засобами

Необхідність контролю за основними засобами обумовлюється зростанням нестабільності зовнішнього середовища та ускладненням управління необоротними активами, що потребують механізму координації внутрішнього контролю; переміщенням акценту з контролю минулого на аналіз майбутнього;

необхідністю безперервного відстеження змін виробничого потенціалу підприємства; необхідністю мінімізації ризиків в управлінні необоротними активами та оцінки необоротних активів для визначення амортизаційної політики.

Основні засоби є матеріальною основою підприємницької діяльності, вони визначають виробничий потенціал будь-якого підприємства. Тому перевірка їх збереження та ефективності використання є важливими ланками контролю діяльності суб'єкта господарювання.

Контроль за використанням основних засобів полягає в розробці системи заходів, спрямованих на підвищення коефіцієнтів рентабельності і виробничої віддачі основних засобів. На основі контрольної інформації визначаються резерви ефективного використання основних засобів – зниження потреб в них за рахунок підвищення коефіцієнтів їхнього використання в часі і потужності, оскільки між цими двома показниками існує зворотна залежність. Критеріями ефективності використання основних засобів є: рентабельність (відношення суми прибутку до середньої вартості основних засобів) та фондівіддача (відношення обсягу зробленої або реалізованої продукції до середньої вартості основних засобів). Звідси ефективність використання основних засобів є важливим фактором оптимізації собівартості продукції, що впливає на фінансовий результат діяльності підприємства[1]. Саме тому контроль за ефективним використанням основних засобів можна розглядати як заходи щодо скорочення потреби в обсязі їхнього фінансування і підвищення темпів економічного розвитку підприємства за рахунок раціонального використання власних фінансових ресурсів.

Завдання контролю основних засобів: дати оцінку стану збереження, ефективності використання; виявити наявні факти порушень чинного законодавства щодо правомірності та обґрунтованості управлінських рішень; розробити заходи з реалізації рішень, прийнятих за матеріалами ревізії: притягнення до відповідальності винних службових осіб з відшкодуванням

збитків, нарахування і стягнення штрафних фінансових санкцій на користь державного бюджету за допущені порушення чинного законодавства на такому об'єкті контролю, як основні засоби).

Напрями контролю:

- 1) контроль стану збереження основних засобів;
- 2) контроль операцій, пов'язаних із джерелами надходжень та видами вибуття основних засобів;
- 3) контроль правильності нарахування амортизації (зносу);
- 4) контроль операцій з ремонту основних засобів.

Об'єкти контролю:

1. Первинні документи про надходження, передавання, реалізацію, інвентаризацію, нарахування амортизації, ліквідацію об'єктів основних засобів (накладні, акти приймання-передавання основних засобів, акти ліквідації основних засобів, акти виконаних робіт з ремонту основних засобів, кошториси та угоди на капітальний ремонт, технічне обслуговування ОЗ підрядними організаціями).

2. Регістри аналітичного і синтетичного обліку: інвентарні картки з обліку з окремих об'єктів основних засобів; описи інвентарних карток з обліку основних засобів; картки групового обліку основних засобів; журнали 4—5, машинограми за кредитом рахунків 10, 13, 15, 83 і рахунків класу 9, Книга головних рахунків, баланс, звітність про рух майна підприємства.

Наглядно об'єкти контролю операцій з обліку основних засобів представимо в табл. 3.8.

Таблиця 3.8.

Об'єкти контролю операцій з обліку основних засобів [50]

Об'єкти контролю операцій з обліку і аудиту	Елементи облікової політики	— Первинні документи з обліку основних засобів — Список осіб, які мають право підписувати документи і які саме — Порядок контролю виконання обов'язків
---	--------------------------------	--

Продовження таблиці 3.8

Операції з обліку	○ Надходження основних засобів ○ Вибуття основних засобів ○ Нарахування амортизації основних засобів ○ Переоцінки основних засобів ○ Модернізації та ремонту основних засобів
Записи в первинних документах, облікових регістрах та звітності	
Інформація про порушення ведення обліку, недостачі. Зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів, постановках правоохоронних органів	

При проведенні контролю на обраному підприємстві перевіряється: наявність та ефективність використання основних засобів, організація технологічного процесу ремонту (табл.3.9).

Таблиця 3.9

Програма перевірки наявності й аналітичного обліку основних засобів

Завдання перевірки	Джерела інформаційного відображення операцій	Процедури перевірки
1	2	3
Наявність об'єктів основних засобів	Інвентарні катки	Перевіряється наявність об'єктів у місцях експлуатації
Перевірка договорів про повну індивідуальну матеріальну відповідальність із особами, відповідальними за збереження основних засобів	Накази керівника: договори про матеріальну відповідальність; список осіб відповідальних за збереження; зразки підписів	Перевіряється наявність договорів і справжність підписів відповідальних осіб
Строки проведення інвентаризації	Наказ керівника, інвентаризаційні відомості	Перевіряються строки й кількість інвентаризацій відповідно до нормативних актів
Ведення інвентарних карток по всіх видах основних засобів	Інвентарні картки, опис інвентарних карток, акти прийому і вибуття основних засобів	Порівнюються описи інвентарних карток з інвентарним списком і фактичною наявністю основних засобів
Правильність віднесення об'єктів до основних засобів	Акти приймання-передачі, інвентарні картки, договори купівлі-продажу	Перевіряється вартість й строки корисного використання об'єктів

Для забезпечення належного обліку й контролю за збереженням основних засобів кожному інвентарному об'єкту в момент надходження на підприємство

присвоюється відповідний інвентарний номер, що зберігається за об'єктом весь період перебування на підприємстві.

Під час ревізії простежується, чи проставляються інвентарні номери в актах, накладних та інших первинних документах, які служать підставою для прийняття на облік або зняття з обліку окремих об'єктів (табл.3.10)

Таблиця 3.10

Контроль за надходженням основних засобів

Завдання перевірки	Джерела інформаційного відображення операцій	Процедури перевірки
1	2	3
Перевірка документального оформлення операцій з руху основних засобів	Акти приймання-передачі, інвентарні картки тощо	Візуально порівнюється пред'явлені документи з типовими бланками, а також перевіряється наявність усіх необхідних реквізитів
Перевірка правильності формування первісної вартості об'єктів основних засобів	Договори, акти приймання-передачі, кошторису на будівництво тощо	Перевіряється порядок формування первісної вартості відповідно до нормативних актів
Перевірка дотримання законодавства при купівлі основних засобів	Договори купівлі-продажу, рахунку-фактури, акти приймання-передачі	Здійснюється перевірка правильності оприбуткування основних засобів і достовірності звітності
Перевірка дотримання законодавства при безкоштовному одержанні основних засобів	Договори, акти приймання	Робиться перевірка правильності оприбуткування основних засобів, сплати податків
Перевірка дотримання законодавства щодо введення в експлуатацію основних засобів завершення будівництва	Кошторис витрат будівництва, акти приймання-передачі, договори з підрядними організаціями	Перевіряється правильність оприбуткування, включення вартості основних засобів в оподаткований дохід, достовірність звітності

В таблиці розглядаються завдання перевірки, джерела інформаційного відображення операцій та процедури перевірки під час надходження основних засобів.

Перевіряється правильність ведення карток обліку руху основних засобів (ф.№ ОЗ-8), своєчасність заповнення всіх реквізитів у них на підставі даних

інвентарних карток з обліку основних засобів і звіряє з даними синтетичного обліку. Сукупність карток утворює картотеку, що забезпечує аналітичний облік основних засобів. Якщо основні засоби ліквідовані, то в картці обліку руху основних засобів необхідно зробити запис про вибуття на підставі актів про списання основних засобів (ф.№ ОЗ-3).

При перевірці організації обліку основних засобів ревизор встановлює, чи створена на підприємстві (згідно з Обліковою політикою) за наказом керівника постійно діюча комісія по організації обліку необоротних активів, яка здійснює контроль за призначенням і використанням основних засобів, надає обґрунтовані пропозиції щодо їх поліпшення, ремонту та експлуатації, визначає ліквідаційну вартість основних засобів, здійснює контроль за проведенням інвентаризації основних засобів та їх списанням й інших функцій.

Постійно діюча комісія здійснює підготовчу роботу щодо проведення оцінки основних засобів згідно із чинним законодавством України, у випадках, встановлених ним, у тому числі при переоцінки основних засобів для цілей бухгалтерського обліку.

При ліквідації основних засобів, у разі його вибуття внаслідок продажу, ліквідації, остаточного псування постійно діюча комісія на підприємстві здійснює безпосередній огляд об'єкта, що підлягає списанню, встановлює причини непридатності до подальшої експлуатації, визначає осіб, з вини яких відбулося передчасне вибуття основних засобів з експлуатації, встановлює їх кількість і вартість. Ревізор, перевіряючи ліквідацію основних засобів, перевіряють законність списання, визначення результатів при ліквідації і якщо підприємству був нанесений збиток, визначають його розмір і порядок погашення. Етапи наведені у табл.3.11.

Етапи контролю за вибуттям основних засобів

Завдання перевірки	Джерела інформаційного відображення операцій	Процедури перевірки
1	2	3
Перевірка дотримання законодавства при вибутті основних засобів, при внесенні до статутного капіталу інших організацій	Акти списання основних засобів, документи аналітичного і синтетичного обліку	Перевірки правильності оформлення вибуття, достовірності звітності
Перевірки дотримання законодавства щодо продажу основних засобів	Договори купівлі-продажу, рахунки-фактури, акти на списання основних засобів	Перевірка наявності дозволу керівника, правильності списання й відображення прибутку, достовірності звітності
Перевірка дотримання законодавства при ліквідації основних засобів	Акти на списання основних засобів, висновки комісії	Перевірка обґрунтованості ліквідації основних коштів, правильності визначення результатів від ліквідації
Перевірка іншого вибуття основних засобів	Договори, акти на списання, документи аналітичного та синтетичного обліку	Перевірка правильності списання, визначення результатів від списання

В таблиці розглядаються завдання перевірки, джерела інформаційного відображення операцій та процедури перевірки під час вибуття основних засобів.

Вивчаючи склад основних засобів, перевіряється, чи всі інвентарні об'єкти обґрунтовано враховуються як основні засоби. На даному етапі розкриваються факти, коли до складу основних засобів включаються малоцінні ті швидкозношувальні предмети. Наступним етапом контролю можна вважати правильність віднесення окремих об'єктів основних засобів до однієї з груп.

Нарахування амортизації здійснюється упродовж терміну корисного використання об'єкта, який встановлюється при визнанні цього об'єкта активом, і призупиняється на період його реструктуризації, модернізації, дообладнання та консервації.

До основних положень з обліку основних засобів, що наводяться в наказі про облікову політику доцільно віднести:

- робочий план рахунків бухгалтерського обліку основних засобів;
- форми первинних документів з обліку руху основних засобів;
- правила документообігу та технологія обробки облікової інформації щодо руху основних засобів;
- порядок проведення інвентаризації основних засобів;
- порядок оцінки основних засобів та методи нарахування амортизації;
- порядок контролю за господарськими операціями з руху основних засобів;
- інші рішення, необхідні для організації бухгалтерського обліку основних засобів.

Робочий план рахунків розробляється під керівництвом головного бухгалтера.

Формуванню остаточного варіанта передують аналіз методики відбиття трансакцій, а також номенклатури об'єктів обліку за попередні роки (відповідно до діючої нормативної бази), який здійснюють керівники структурних підрозділів бухгалтерської служби. Вважаю, що для оцінки ефективності використання основних засобів на обраному підприємстві доцільно в робочому плані рахунків створити систему субрахунків II рівня до рахунку 10 «Основні засоби»: 1041 «Працюючі машини та обладнання», 1042 «Встановлені машини та обладнання, не задіяні в процесі виробництва», 1043 «Резервні машини та обладнання», 1044 «Невстановлені машини та обладнання».

Оперативність й ефективність облікового процесу, насамперед, пов'язана з порядком документування господарських операцій. Від аналітичності первинних документів залежить можливість формування автоматизованим шляхом різних видів облікових реєстрів, оскільки саме документ є основним джерелом вхідної інформації. Дослідження довели, що на практиці продовжують застосовувати типові форми первинних документів, що

затверджені наказом Міністерства статистики України від 29.12.1995 № 352 [6].

З огляду на зміни у методології обліку основних засобів, а також важливість інформаційної місткості первинних документів доцільно надати рекомендації з удосконалення їх форм (табл.3.12).

Таблиця 3.12

Пропозиції щодо зміни у чинних типових формах документів з обліку руху основних засобів

Типові форми	Показники типових форм первинного обліку основних засобів, які потрібно	
	Вилучити	Додати
ОЗ-1 «Акт приймання- передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів»	Первісна (балансова) вартість (гр. 7)	Первісна (справедлива) вартість (гр. 7)
	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт (гр. 12-13)	Строк корисного використання (гр. 12) Метод нарахування амортизації (гр. 13)
	Поправочний коефіцієнт (гр. 14)	Ліквідаційна вартість (гр. 14)
	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт (гр. 12-13)	Строк корисного використання (гр. 12) Метод нарахування амортизації (гр. 13)
ОЗ-3 «Акт на списання основних засобів»	Дата початку сплати за основні засоби (місяць, рік) (гр. 18)	Ліквідаційна вартість (гр. 18)
ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів»	Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт (гр. 8-9)	Строк корисного використання (гр. 8)
ОЗ-8 «Картка обліку руху основних засобів»	Джерело придбання (фінансування)	Джерело надходження
	Добудування, доустаткування, модернізація, індексація	Витрати на поліпшення об'єкта
	На повне відновлення (гр. 7-8)	-
	Амортизація (за січень – повністю, згодом – змінена); на капітальний ремонт; +,-; сума (гр. 9-10)	Витрати на поліпшення основних засобів (гр. 9) Витрати на підтримання основних засобів у робочому стані (гр. 10)

Пропозиції, зазначені в табл 3.12. дозволять отримати інформацію з первинних документів, які вже існують, а не розробляти нові форми первинних документів. Так як на більшості підприємств використовується комп'ютерна форма організації облікового процесу, тому це досить легко зробити. Адже комп'ютерні програми дозволяють змінити структуру вже існуючого документу, тобто вилучити непотрібні графи та додати нові.

Ознайомлення із переліком робіт і порядком ведення первинної документації з руху основних засобів дозволяє дослідити інформаційний взаємозв'язок даних документів і розробити раціональні маршрути їх проходження у підрозділах, що беруть участь в оформленні відповідних господарських операцій і обробці документів. Витяг з графіку документооброу, що стосується руху документів з обліку основних засобів наведено в табл. 3.13. Пропонується в графіку документооброу виділяти такі етапи: створення документу, перевірка документу, обробка документу, передача до архіву.

Таблиця 3.13

Витяг з графіку документообігу підприємства

		Створення документу				
Найменування документа	Застосування документа	Кількість примірників	Відповідальний за оформлення	Підстава для створення документу	Строк виконання	Особи, які підписують документ
1	2	3	4	5	6	7
Акт приймання-передачі / внутрішнього переміщення, списання ОЗ	нарахування амортизації ОЗ	1	відповідальна особа	закриття місяця	Не пізніше 10-12 числа наступного місяця	комісія
Довідка про роботу обладнання	нарахування амортизації ОЗ	1	економіст цеху	закриття місяця	не пізніше 3-5 числа наступного місяця	економіст цеху

Продовження таблиці 3.13

Перевірка документу			Обробка документу		Передача до архіву	
Відповідальний за перевірку	Особа, що подає документ	Строк виконання	Особа, що виконує обробку	Строк виконання	Особа, що передає документ	Строк передачі
8	9	10	11	12	13	14

бухгалтер сектору з обліку витрат на виробництво	Відповідальна особа	не пізніше 10-12 числа наступного місяця	бухгалтер сектору з обліку витрат на виробництво	не пізніше 16 числа наступного місяця	бухгалтер сектору з обліку витрат на виробництво	Щоквартально
економіст цеху	Економіст цеху	не пізніше 3-5 числа наступного місяця	бухгалтер сектору з обліку витрат на виробництво	не пізніше 16 числа наступного місяця	бухгалтер сектору з обліку витрат на виробництво	Щоквартально

В результаті таких нововведень підвищиться рівень інформативності і оперативності обліку основних засобів.

З метою контролю за наявністю і станом основних засобів підприємству в наказі про облікову політику необхідно відобразити процедуру проведення інвентаризації основних засобів. Інвентаризація основних засобів проводиться на підставі положень пп. 11.7 «Інструкції по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків» [7], розділу II «Положення про інвентаризацію майна державних підприємств, що приватизуються, а також майна державних підприємств та організацій, яке передається в оренду» [8], пунктів 2 і 3 «Інструкції з інвентаризації матеріальних цінностей, розрахунків та інших статей балансу бюджетних установ» [9]. Відповідальність за організацію інвентаризації несе керівник підприємства, який повинен створити необхідні умови для її проведення у стислі строки, визначити об'єкти, кількість і строки проведення інвентаризації, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» періодичність проведення інвентаризації визначається власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим згідно із законодавством.

Таким чином, в результаті контролю використання основних засобів, отримавши рекомендації після перевірки, підприємство може розробити

ефективніші і досконаліші методи управління фінансами і майном, а саме раціональніше планувати придбання і використання основних засобів.

Висновок до розділу 3

В сучасних умовах господарювання, нестачі фінансових ресурсів, банкрутства та ліквідації суб'єктів господарювання, а також враховуючи високий рівень морального й фізичного зносу обладнання підприємств, як ніколи постає проблема найбільш раціонального та ефективного використання їх основних засобів.

Тому актуальною проблемою є визначення ефективності використання основних засобів з урахуванням оцінки їх технічного стану, використання та виявлення резервів їх підвищення, а також виявлення найбільш важливих чинників, які впливають на зміну рівня використання основних засобів суб'єктами господарювання.

Матеріальною основою будь-якої діяльності виступають, насамперед, засоби праці, які характеризують технічний та економічний рівень розвитку суспільства й виступають необхідним елементом виробництва, обігу та надання послуг. На підприємствах сукупність застосовуваних засобів праці набуває економічної форми основних засобів.

Ефективність використання основних засобів відіграє важливе значення для розвитку діяльності підприємства:

- збільшується економічний потенціал і можливості галузі, підвищується технічний рівень діяльності;
- збільшуються темпи зростання продуктивності праці, поліпшення якості послуг та інших показників.

Для вирішення завдання підвищення використання основних засобів та отримання бажаних результатів у діяльності підприємства повинні бути

розроблені конкретні шляхи, спрямовані на поліпшення використання основних засобів, практичне застосування яких дасть змогу використовувати наявні на підприємствах резерви підвищення їх ефективності, а також визначити основні чинники, що сприятимуть цьому [6].

У цілому сукупність резервів покращення використання основних засобів підприємства може бути поділена на три великих групи:

1. Технічне вдосконалення засобів праці, яке передбачає:

- технічне переозброєння на базі комплексної автоматизації;
- заміну застарілої техніки, модернізацію обладнання;
- розвиток винахідництва та раціоналізаторства.

2. Збільшення тривалості роботи основних засобів за рахунок:

- ліквідації незадіяного обладнання (здавання його в оренду, лізинг, реалізація тощо);
- скорочення строків ремонту обладнання;

3. Покращення організації та управління діяльністю підприємства, а саме:

- впровадження наукової організації праці;
- покращення забезпечення матеріально-технічними ресурсами;
- вдосконалення управління на базі сучасної комп'ютерної техніки;
- розвиток матеріальної зацікавленості працівників, що сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства.

Щоб використання основних засобів було справді економічно вигідним та ефективним, необхідно не тільки стежити за його технічним станом, а й залучати фахівців при проведенні складних ремонтів; вивчати ринки; залучати спеціалістів маркетингового відділу.

Підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві є важливим резервом підвищення ефективності діяльності самого підприємства, що полягає в досягненні найбільших результатів при відповідному рівні розвитку.

Вирішення проблеми підвищення ефективності використання основних

засобів – це одне з основних завдань діяльності підприємств, від результату якого залежить фінансовий стан та конкурентоспроможність підприємства.

Напрямки підвищення ефективності використання основних засобів повинні визначатися існуючим станом підприємства, зумовленим впливом зовнішніх і внутрішніх факторів середовища його функціонування.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження було зроблено узагальнюючі висновки та надано пропозиції щодо покращення обліку, контролю та аналізу надходження товарів у ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар*єр» які полягають у наступному.

1. Оскільки поняття «основні засоби» має кілька визначень, було розглянуто як його трактують різні вчені в різні часи та було з'ясовано, що дослідження поняття «основні засоби» розпочалися ще в епоху класичної політекономії. На сьогоднішній день, трактування поняття «основні засоби» достатньо трансформувалося у науковій сфері.

2. Критичний аналіз нормативно-правової бази дає підстави стверджувати про значний обсяг нормативно-правових актів, що регулюють питання обліку і контролю операцій з основними засобами. Нами коротко розглянуто розвиток законодавства, що регулює питання обліку і контролю операцій з основними засобами.

3. Розкривши передумови організації та методології обліку, контролю та аналізу надходження товарів у ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар*єр», ми розглянули основу організації обліку - Наказ про облікову політику, провели повний аналіз діяльності підприємства за 5 років.

4. Відповідно до завдань поставлених у роботі, нами було розглянуто первинний та поточний облік операцій з основними засобами, проаналізовано робочий план рахунків у ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар*єр».

5. Розглянувши операції з основними засобами у системі обліку, було виявлено, що на у ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар*єр» на різних ланках господарської діяльності застосовується «1С: Підприємство».

Для організації електронної системи документообігу, на у ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар*єр» діє програмне забезпечення «М.Е.Дос».

6. Внутрішній контроль операцій з основними засобами на ПАТ «Гайворонський спеціалізований кар*ер» спрямовано на вирішення завдань, пов'язаних з правильністю відображення в обліку ОЗ, дотриманням вимог щодо документального оформлення операцій в бухгалтерському обліку; контроль за своєчасним і повним оприбуткуванням. Було запропоновано способи підвищення ефективності контролю операцій з основними засобами на досліджуваному підприємстві.

7. Сформована інформаційна база, система економічних показників та основні методи економічного аналізу операцій з основними засобами забезпечать методологічну основу для проведення аналізу надходження товарів. Розглянуті основні етапи проведення аналізу та сформовано організаційно-інформаційну модель надходження товарів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дерун І. А. Історичний розвиток формування економічної та облікової категорії "необоротні активи" [Електронний ресурс] / І. А. Дерун // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2012. - № 4. - С. 141-145.
2. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 28.02.2017 №276 - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE30137.html
3. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов [Електронний ресурс] / А. Смит. — Режим доступу : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/smit/index.php
4. Пачоли Л. Трактат о счетах и записях / под ред. проф. Я. В. Соколова. — М. : Финансы и статистика, 2001. — 356 с.
5. Мельник Л. Г. Экономика и информация : экономика информации и информация в экономике : Экономический словарь / Л. Г. Мельник. — Сумы : ИД «Универсальная книга», 2005. — 384 с
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» Зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 18 травня 2000 р. за N 288/4509 [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
7. Господарський кодекс України. Прийнятий Верховною Радою України від 16.01.2003 р. № 436-IV (з наступними змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18
8. Черненко К. В. Організація бухгалтерського обліку та її методичні засади в простому товаристві / К. В. Черненко, Д. В. Грибова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2016. - Вип. 17(4). - С. 143-146. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17

9. Податковий кодекс України. Прийнятий Верховною Радою України 02.12.2010 № 2755-VI (з наступними змінами і доповненнями), [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» Зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 10 серпня 2000 р. за N 487/4708
11. Т. Каменська // [Бухгалтерський облік і аудит](#). - 2013. - № 12. - С. 39-44. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2013_12_6
12. Ткаченко, Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко ; МОН України. — 5-те вид., доп. і перероб. — К. : Алерта, 2013. — 976 с.
13. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: Учебник. — 5-е изд., перераб. и доп. / Г. В. Савицкая. - М.: ИНФРА-М, 2009. - 536 с..
14. Бухгалтерская (финансовая) отчетность : учебник / ред. В. Д. Новодворский. - М. : Омега-Л, 2009. - 608с
15. Подолянчук О.А. Методика і аналіз аудиту обліку основних засобів / О.А. Подолянчук, Г.М. Химич // Економічні науки. – 2016. – Вип. 4(70). – с. 76–80 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/794.pdf>
16. Бондар М.І. Облік і аудит основних засобів (на матеріалах аграрних підприємств Київської області) [Текст] : автореф. дис. ... канд. ек. наук : спец. 08.06.04 / М.І. Бондар. – Київ, 2013. – 23 с. 13.
17. Шеремета, М. Й. Економічний аналіз діяльності промислових підприємств : навч. посібник / М. Й. Шеремета, С. І. Шкарабан, М. І. Сапачов. — Тернопіль : СМП «Астон», 1999. — С. 105-144.
18. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. №996-XIV - [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

19. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 №88 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

20. Барна М.Ю. Оптимізація організаційної структури управління торговельних підприємств / М.Ю. Барна, В.В. Сирветник-Царій // Управління і бізнес. – 2013. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ecrimea.crimea.edu/arhiv/2013/econ_4_2013/019barna.pdf

21. Пісьмаченко Л. М. Сучасні інформаційні технології обліку та аудиту в управлінні підприємством [Електронний ресурс] / Л. М. Пісьмаченко, В. Г. Васильєва, І. В. Яковенко // Інвестиції: практика та досвід. - 2010. - № 9. - С. 43-47. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2010_3

22. Труфіна Ж. С. Внутрішній контроль як один з механізмів формування управління витратами виробництва / Ж. С. Труфіна. – 2013. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?

C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Vchtei_2013_2_63.pdf.

23. Гринів Б. В. Економічний аналіз торговельної діяльності / навч. посібник / Б. В. Гринів. — К. : Центр учбової літератури, 2011. — 392 с.

24. Бутинець Т.А. Розвиток науки господарського контролю: проблеми теорії, методології, практики: монографія / Т.А. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – 772 с.

25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» (П(С)БО 31), затверджено наказом Мінфіну від 28 квітня 2006 року № 415, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 травня 2006 р. за N 610/12484, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: [http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06)

26. Лист державної фіскальної служби України від 28.10.2016 № 23357/6/99-99-15-02-02-15 щодо амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2335872-16/sp:max100>

27. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 вересня 2003 р. N 561, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03>

28. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджено наказом Міністерства фінансів України 24 травня 1995 № 88, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05 червня 1995 р. за № 168/704, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

29. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 грудня 1999 р. за № 893/41863, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

30. Про затвердження форм державних статистичних спостережень: Наказ Державного комітету статистики від 31 серпня 2016 року №163 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2011/163/163_2011.htm

31. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» (П(С)БО 28), затверджено наказом Міністерства фінансів України 24.12.2004 N 817, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13 січня 2005 р.

за N 35/10315, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>

32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» (П(С)БО 27), затверджено наказом Міністерства фінансів України 07.11.2003 N 617, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17 листопада 2003 р. за N 1054/8375, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>

33. Лега О. В. Розрахунки за податком на додану вартість в площині використання інформаційних технологій [Електронний ресурс] / О. В. Лега // Науковий вісник ХДУ. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09-1/215.pdf.

34. Наказ Міністерства фінансів України від 13.09.2016 № 818 «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 07 жовтня 2016 р. за N 1336/29466, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16>

35. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 „Обліку і аудиту”. – Житомир: ПП „Рута”, 2003.

36. Бухгалтерський облік в Україні: Навч. посіб. / Заг. ред. Р.Л. Хом'ка. – 5-те вид., доп. і перероб. – Львів: Інтелект Захід, 2006. – 1088 с.

37. Уткіна В. В. Правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів господарювання / В. В. Уткіна, В. М. Малишко. – 2014. – [Електронний ресурс]- Режим доступу: http://law.nau.edu.ua/-images/Nauka/Repozitarij/Kafedra_gospodarskogo_Prava.pdf

38. Ловска І.Д. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку запасів / І.Д. Ловска / Вісник ЖДТУ. – 2013. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://docviewer.yandex.ua/view/0.pdf>

39. Хлапонін Ю. І. Неоднозначність трактування та протиріччя деяких визначень в нормативних документах системи технічного захисту інформації / Ю. І. Хлапонін // Сучасний захист інформації. – 2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://docviewer.yandex.ua//view//0//?/*=Bo-/C/mjKHhBl-TFx62UFijUxMjkzNTl9&lang=uk.pdf

40. Інструкція № 291 — Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мініфіну України від 30.11.99 р. № 291

41. [Національне положення \(стандарт\) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»](#), (П(С)БО 1), затверджено наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 N 73, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 р. за N 336/22868, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

42. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда», (П(С)БО 14), затверджено наказом Міністерства фінансів України 28.07.2000 N 181, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 серпня 2003 р. за N 487/4708, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>

43. Кривенко К.Т. Політична економія: Навч. посібник / К.Т. Кривенко, В.С. Савчук, О.О. Беляєв та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. К. Т. Кривенка. — К.: КНЕУ, 2007. — 508 с.

44. Наказ Міністерства фінансів України від 19.12.2006 № 1213 «Про затвердження Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій і Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26 грудня 2006 р. за N 1363/13237, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1363-06>

45. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», (П(С)БО 8), затверджено наказом Міністерства фінансів України 18.10.1999 N 242, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02 листопада 1999 р. за N 750/4043, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

46. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (П(С)БО 9), затверджено наказом Міністерства фінансів України 20.10.1999 N 246, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02 листопада 1999 р. за N 751/4044, [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

47. Цвєтов Ю. Особливості автоматизованого обліку товарообігу в сучасних умовах / Ю. Цвєтов, А. Глущенко. – 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Znpdetut_eiu_2013_25_42.pdf

48. Рассулова Н.В. Організація бухгалтерського обліку в сучасних умовах. / Рассулова Н.В., Земелева Т.С. // Економічні науки. - 2010. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/58431

49. Бутинець Ф.Ф. та ін. Інформаційні системи бухгалтерського обліку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Облік і аудит». Житомир. ПП «Рута», 2002. – 544

50. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку: Наукове видання. – Житомир, 2012. – 416 с.

51. Дикий А. П. Особливості вибору програмного забезпечення для бухгалтерського обліку великих підприємств / А. П. Дикий, Ю. Д. Довгаль. — 2015. – [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/94770/90853>

52. Крива Я. Інформаційні системи і технології в обліку / Я. Крива. – 2017. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.vtei.com.ua/images/VN/20_04_38.pdf#page=178.
53. Верхоглядова, Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія і практика: Навч.-практ. посіб / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна. — К.: Центр навчальної літератури, 2010. — 536 с.
54. Павелча-Данилюк О. Обґрунтування програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку / О. Павелча-Данилюк. – 2014. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/3359/2/TNTUB_2014v73n_Pavelchak-Danilyuk-Interpreting_209-218.pdf.
55. Базилевич В.Д., Гражевська Н.І., Австрійська школа граничної корисності / В.Д. Базилевич, Н.І. Гражевська, Т.В. Гайдай та ін. // Історія економічних учень : [підручник] : у 2 ч. / під редакцією В.Д. Базилевича. – К. : Знання, 2006. – Ч. 1. – 2006. – 582 с. – С. 453.
56. Зима Ю. Проблеми автоматизованого обліку ПДВ [Електронний ресурс] / Ю. Зима // Режим доступу : <http://sophus.at.ua/publ>.
57. Посібник користувача «М.Е.Doc-Online» - [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://online.me-doc.com.ua/Content/manuals/help.pdf>.
58. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку / О. Бондар // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 3. – С. 23–27.
59. Гуцаленко Л.В. Проблемні аспекти нарахування амортизації необоротних активів / Л.В. Гуцаленко, І.І. Божок // Інноваційна економіка № 1. – 2014 р. – С.176-181
60. Петрик О.А. Аудит оцінки вартості основних засобів / О.А. Петрик, І.О. Мариніч // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – № 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/7010/1/ Петрик Мариніч Аудит вартості ОЗ повн..pdf](http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/7010/1/Петрик%20Мариніч%20Аудит%20вартості%20ОЗ%20повн..pdf)

61. Піріжок Є.С. Поняття «основні засоби» та канали їх вибуття на підприємстві / Є.С. Піріжок, Н.Т. Кулікова // Міжнародний збірник наукових праць «Проблеми теорій та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу». – 2013. – Випуск 2 (20). – С. 397–405.

62. Стригуль Л.С. Шляхи удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві / Л.С. Стригуль, А.С. Тімонова // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2014. – № 32 (1075). – С. 47-50.

63. Жолнович Т.І. Особливості проведення аудиту основних засобів / Т.І. Жолнович / Електронний архів наукових публікацій.–2015.– № 30 –С. 59-61. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/ontent/view/132/39/http://ena.lp.edu.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/ntb/5057/30.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

64. Іщенко Я.П. Оцінка основних засобів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vobu.com.ua/ukr/crib_categories/question/65 13.

65. Гуля В.С. Особливості здійснення внутрішнього контролю використання основних засобів на підприємстві / В.С. Гуля // Вісник студентського наукового товариства «Ватра».–2015.– Випуск 22 –С. 91-102. 14.

66. Житна І.П., Нескреба А.М. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств / І.П. Житна, А.М. Нескреба. – К. : Вища школа, 2013

67. Даценко Г.В. Методика аудиту операцій з основними засобами підприємств. / Г.В. Даценко, Н.В. Шмунь. / [Електронний ресурс] / Наукове товариство Івана Кушніра. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/>

68. Хричікова М.О. Особливості аудиту основних засобів на підприємстві / М.О. Хричікова // «Управління розвитком».–2014.– № 12 (175)–С. 89-91.

69. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування / С.М. Гречко // Проблеми теорії та

методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2015. – № 3(21). – Ч. 2. – С. 23.

70. Агрес О.Г. Економічна ефективність використання основних засобів підприємств : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.Г. Агрес ; Львівський нац. аграр. ун-т. – Львів, 2013. – 20 с.

71. Коваленко О.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / О.В. Коваленко, І.В. Громова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 7. – С. 20–27.

72. Неміш Ю.В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях / Ю.В. Неміш // Аграрна економіка. – 2015. – Т. 5. – № 3–4. – С. 181–187.

73. Бабяк Н.Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств / Н.Д. Бабяк // Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». – 2014. – № 10(82). – С. 177–185.

74. Бутинець Т.А. Основні засоби: точка зору економіста / Т.А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2013. – Вип. 2(23). – С. 22–36. 11.

75. Бараннік О. Проблемні питання податкового обліку витрат на ремонт та поліпшення основних засобів / О. Бараннік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/2012_12_11_12_kampodilsk/sekcija_2_2012_12_11_12/roblemni_pitannja_podatkovogo_obliku_vitrat_na_remont_ta_olipshennja_osnovnikh_zasobiv/12-1-0-268.

Додаток А

Визначення основних засобів за різними авторами

№	Автор	Визначення поняття основні засоби
1	2	3
1	Андрійчук В. Г. [5]	Основні засоби – це грошове вираження засобів праці, тобто основних засобів.
2	Бутинець Ф. Ф. [8]	Основні засоби – це матеріальні активи, що утримуються з метою використання виробництва або постачання товарів, надання послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або ж операційного циклу)
3	Більський В. Г. [6]	Основні засоби – це сукупність засобів праці та матеріально-майнових цінностей, що функціонують у натуральній формі як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері, вартістю понад 15 неоподаткованих мінімумів доходів громадян і терміном служби більше одного року.
4	Вігуржинська С. Ю. [11]	Основні засоби – засоби праці, які беруть участь у процесі виробництва впродовж тривалого періоду, при цьому не змінюють своєї натурально-речової форми і переносять свою вартість на вартість виготовленої частинами.
5	Черненко С. К. [16]	Основні засоби – це засоби праці, які беруть участь у виробничому процесі на протязі багатьох періодів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, а їх вартість переноситься на вартість виготовленої продукції поступово, шляхом амортизації.

3. Основні засоби.

Компанія обліковує основні засоби у відповідності до МСБО 16 «Основні засоби».

Собівартість об'єкта основних засобів визнається активом якщо є ймовірність майбутніх економічних вигод, пов'язаних з об'єктом, котрі надійдуть до Компанії та собівартість об'єкта можна достовірно оцінити.

Компанія визнає основними засобами матеріальні об'єкти, що їх:

- утримують для використання у виробництві або постачанні товарів, чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей;
- використовують за очікуванням протягом більше одного року та грошовою вартістю більше 2500,00 грн.

Компанія, після визнання основного засобу активом, обирає своєю обліковою політикою модель «собівартості» і обліковує основні засоби за собівартістю мінус будь-яка накопичена амортизація та будь-які накопичені збитки від зменшення корисності.

На основні засоби Компанія нараховує амортизацію, систематично розподіляючи суму активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації. Компанія застосовує прямолінійний метод амортизації основних засобів. Знос розраховується як зменшення вартості активів до їх залишкової вартості протягом усього очікуваного строку корисного використання. Нарахування зносу починається, коли активи готові до їх цільового використання.

Компанія встановлює ліквідаційну вартість основних засобів в сумі 0,01% від собівартості основного засобу.

Компанія встановлює такі групи основних засобів та строки корисної експлуатації:

Групи	Строки корисної експлуатації
група 1 – земельні ділянки	-

група 2 - капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 - будівлі,	20
споруди,	15
передавальні пристрої	10
група 4 - машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
група 5 - транспортні засоби	5
група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 - тварини	6
група 8 - багаторічні насадження	10
група 9 - інші основні засоби	12
група 10 - бібліотечні фонди	3
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 - природні ресурси	-
група 14 - інвентарна тара	6
група 15 - предмети прокату	5
група 16 - довгострокові біологічні активи	7

група 17 – капітальне будівництво	-
група 18 – придбання основних засобів	-
група 19 – виготовлення основних засобів	-

Об'єкти, які знаходяться в процесі незавершеного будівництва чи не введені в експлуатацію придбані основні засоби, капіталізуються як окремий елемент основних засобів. По завершенні будівництва чи введенні в експлуатацію придбаного основного засобу вартість об'єкту переноситься до відповідної категорії основних засобів. Знос на об'єкти незавершеного будівництва не нараховується.

Метод нарахування зносу, очікуваний строк корисного використання та ліквідаційна вартість переглядаються принаймні раз на рік і коригуються, якщо це необхідно. Знос поліпшень орендованої нерухомості нараховується протягом усього очікуваного строку їх корисного використання на тій самій основі, що і знос власних активів.

Витрати на ремонт та утримування основних засобів відображаються по мірі їх понесення. Певна частина витрат на ремонт капіталізується, а витрати на поточний ремонт відносяться до витрат періоду їх понесення.

Ремонт та технічне обслуговування основного засобу не звільняє від необхідності нараховувати амортизацію. Проте амортизаційні відрахування можуть дорівнювати нулю, якщо немає виробництва.

Визнання об'єкту основних засобів припиняється після його вибуття або якщо не очікується одержання майбутніх економічних вигод від його подальшого використання або вибуття.

Будь-які прибутки або збитки, які виникають у зв'язку із припиненням визнання активу (розраховані як різниця між чистими надходженнями від вибуття активу та його балансовою вартістю), включаються до звіту про прибутки та збитки за рік, в якому відбулось припинення визнання об'єкту.

Дооцінка основного засобу прямо переноситься до нерозподіленого прибутку, коли припиняється визнання активу.

Інвентаризація основних засобів проводиться раз на рік обов'язково перед складанням річної фінансової звітності. Термін проведення інвентаризації встановлюється Компанією протягом IV кварталу поточного року.

Додаток В

Огляд нормативних документів з обліку основних засобів

Нормативний документ, ким і коли виданий	Короткий зміст	Використання в роботі
1	2	3
1. Господарський кодекс	Визначає основні засади	Використано для

України ВРУ № 436-IV від 16.01.2003 р.	господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають в процесі організації та здійснення господарської діяльності.	визначення правових основ господарської діяльності підприємства
2.Податковий кодекс України, ВРУ від 02.12.2010 № 2755-VI	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування.	Використано для визначення валових доходів, валових витрат, їх обчислення і відображення в звітності
3.Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», ВРУ № 996 – XIV від 16.07.99	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні	Використано при написанні дипломної роботи з метою висвітлення правових засад регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.
4.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» МФУ № 73 від 07.02.2013 р. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28.02.2013р. за № 336/22868	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до признання і розкриття її елементів	Це положення (стандарт) допомагає визначити сутність вимог до фінансової звітності підприємства
	Визначається склад і форма Балансу, а також загальні вимоги до розкриття його статей	Це положення (стандарт) допомагає визначити зміст і форму звіту, а також загальні вимоги до розкриття його статей.
	Визначається склад і форма Звіту про фінансові результати, а також загальні вимоги до розкриття його статей	Це положення (стандарт) допомагає визначити зміст і форму звіту про фінансові результати, а також загальні вимоги до розкриття його статей.

Продовження додатку В

1	2	3
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», МФУ № 92 від 27.02.2000 р. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 18.05.2000р. за № 288/4509	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи (далі - основні засоби), а також розкриття інформації про них у фін-ій звітності.	Дане положення використано для розкриття питання 1.1 дипломної роботи, а саме визначення порядку визнання, оцінки та класифікації основних засобів
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». МФУ №242 від 18.10.99 р. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.11.1999р. за № 750/4043	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.	Використано для розкриття інформації про нематеріальні активи
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда». МФУ №181 від 28.07.2000 р. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.08.2000р. за № 487/4708	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та її розкриття у фінансовій звітності.	Розкриття інформації про оренду
8. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. МФУ від 24.05.1995 р. №88. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05.06.1995р. за № 168/704	Встановлює порядок відображення та зберігання первинних документів, облікових регістрів, бухгалтерської звітності підприємствами	Використано для оцінки правильності первинного обліку доходів, витрат та фінансових результатів
9. План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування, МФУ № 291 від 30.11.1999 р. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.12.1999р. за № 892/4185	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб	Використано для розкриття та застосування правил використання та вірного ведення бухгалтерського обліку і відображення його в Плані рахунків бухгалтерського обліку

**Класифікація груп основних засобів та мінімально допустимі строки
їх корисного використання (амортизації)**

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 — земельні ділянки	—
група 2 — капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 — будівлі	20
Споруди	15
передавальні пристрої	10
група 4 — машини та обладнання	5
із них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друкування інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 грн.	2
група 5 — транспортні засоби	5
група 6 — інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 — тварини	6
група 8 — багаторічні насадження	10
група 9 — інші основні засоби	12
група 10 — бібліотечні фонди	—
група 11 — малоцінні необоротні матеріальні активи	—
група 12 — тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 — природні ресурси	—
група 14 — інвентарна тара	6
група 15 — предмети прокату	5
група 16 — довгострокові біологічні активи	7

Методи нарахування амортизації основних засобів

Суть методу	Сума амортизації річна	Додаткові показники	Примітки
1	2	3	4
1. Прямолінійний метод			
Річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів	$A_{\text{річ}} = \text{АмВ} : T$	$\text{АмВ} = \text{ПВ} - \text{ЛВ}$	Розмір амортизації залежить тільки від строку викори-стання об'єкта ОЗ. Переваги: цей метод відрізняється легкістю розрахунку. вартість об'єкта ОЗ списується рівними частинами протягом усього строку його експлуатації. Недоліки: не враховується моральний знос об'єктів ОЗ та фактор підвищення витрат на ремонти у міру його експлуатації (особливо в останні роки використання об'єкта ОЗ)
2. Метод зменшення залишкової вартості			
Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість	$A_{\text{річ}} = \text{ЗАЛ} (\text{ПВ}) \times H_a$	$H_a = 1 - (\text{ЛВ} : \text{ПВ})^{1/T}$	Переваги: протягом перших років експлуатації об'єкта ОЗ накопичується значна сума коштів, необхідних для його відновлення. Недоліки: передбачає обов'язкову наявність ліквідаційної вартості, необхідної для розрахунку норми амортизації. Якщо ж ліквідаційна вартість дорівнює нулю, то складова $(\text{ЛВ} : \text{ПВ})^{1/T}$ також дорівнюватиме нулю. Отже, річна сума амортизації виявиться такою, що дорівнює первісній вартості

Продовження додатку Д

1	2	3	4
3. Метод прискореного зменшення залишкової вартості			
Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється відповідно до строку корисного використання об'єкта і подвоюється. Цей метод застосовується лише при нарахуванні амортизації до об'єктів основних засобів, що входять до груп 4 (машини та обладнання) та 5 (транспортні засоби)	$A_{\text{річ}} = \text{ЗАЛ (ПВ)} \times H_a$	$H_a = (A_{\text{МВ}} : T) \times 2$	Переваги: протягом перших років експлуатації об'єкта ОЗ накопичується значна сума коштів, необхідних для його відновлення. Цей метод дає можливість протягом першої половини корисного строку використання основних засобів відшкодувати до 60 — 70 % їх вартості
4. Кумулятивний метод			
Річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання	$A_{\text{річ}} = A_{\text{МВ}} \times k_i$	$k_i = K_p : C_p$	Наприклад, для об'єкта основних засобів зі строком служби 5 років кумулятивне число становитиме: $1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15$. Відповідно кумулятивний коефіцієнт кожного року експлуатації об'єкта складе: — у перший рік — $5/15$; — у другий рік — $4/15$; — у третій рік — $3/15$; — у четвертий рік — $2/15$; — у п'ятий рік — $1/15$. Переваги: 1. У перші роки, коли інтенсивність використання ОЗ максимальна, амортизується більша частина його вартості. Недоліки: певна трудомісткість

Продовження додатку Д

1	2	3	4
5. Виробничий метод			
Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта ОЗ	$A_{\text{міс}} = N_{\text{міс}} \times \frac{H_a}{N_{\text{заг}}}$	$H_a = A_{\text{мВ}} : \frac{N_{\text{заг}}}{T}$	Застосовується для нарахування амортизації об'єктів ОЗ, технічний стан яких залежить від кількості виробленої продукції. Переваги: цей метод дуже а раціональний. Зручно застосовувати при визначенні амортизації автотра-нспорту залежно від його пробігу, верстатів та будь-якого виробничого облад-нання. Недоліки: застосування пов'язане з трудностю визначення виробітку окремих об'єктів ОЗ. Наразі не зовсім зрозуміло, як буде використовуватися цей метод у зв'язку із введенням обов'язкового мінімально допустимого строку амортизації ОЗ
Умовні позначення:			
$A_{\text{річ}}$ — річна сума амортизації;			
$A_{\text{мВ}}$ — вартість, що амортизується;			
$A_{\text{міс}}$ — місячна сума амортизації;			
T — строк корисного використання об'єкта;			
$PВ$ — первісна вартість;			
$ЛВ$ — ліквідаційна вартість;			
$ЗАЛ$ — залишкова вартість;			
H_a — норма амортизації;			
k_i — кумулятивний коефіцієнт;			
K_p — кількість років, що залишилися до кінця строку корисного використання об'єкта ОЗ;			
C_p — сума числа років корисного використання об'єкта ОЗ;			
$N_{\text{міс}}$ — фактичний місячний обсяг продукції (робіт, послуг);			
$N_{\text{заг}}$ — загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство чекає виробити (виконати) з використанням об'єкта ОЗ.			

**Спеціально література з обліку надходження товарів на підприємство
роздрібної торгівлі**

№	Найменування спеціальної літератури	Короткий зміст, використаний в роботі
1	2	3
1	Бондар О.С. «Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку» [58]	Дане дослідження присвячено уточненню економічної сутності й визначення поняття “основні засоби”, його місця серед інших споріднених економічних категорій – “капітал”, “основні фонди”, “основний капітал”, “необоротні активи”.
2	Гуцаленко Л.В. «Проблемні аспекти нарахування амортизації необоротних активів» [59]	Розглянуто сутність ліквідаційної вартості основних засобів згідно з національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Визначено, які з методів амортизації основних засобів використовують ліквідаційну вартість. Досліджено вплив ліквідаційної вартості на показники фінансової звітності.
3	Петрик О.А. «Аудит оцінки вартості основних засобів» [60]	статті викладено актуальні питання аудиту оцінки вартості основних засобів. Авторами досліджено джерела інформації для аудиту оцінки основних засобів, методи перевірки та етапи аудиторського контролю оцінки
4	Пиріжок Є.С. «Поняття «основні засоби» та канали їх вибуття на підприємстві» [61]	Досліджує поняття «ОЗ»
5	Стригуль Л.С. «Шляхи удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві» [62]	Розглядає проблеми організації обліку ОЗ
6	Жолнович Т.І. «Особливості проведення аудиту основних засобів» [63]	Ця стаття присвячена особливостям організації обліку та аудиту основних засобів на підприємствах з врахуванням сучасних умов господарювання. Наведено визначення категорії «основні засоби».
7	Іщенко Я.П. «Оцінка основних засобів» [64]	Розглянуто способи визначення первісної вартості залежно від джерела надходження основних засобів.
8	Гуля В.С. «Особливості здійснення внутрішнього контролю використання основних засобів на підприємстві» [65]	Наведено методичні прийоми та етапи, виокремлено типові помилки, що виявляють при контролі основних засобів.

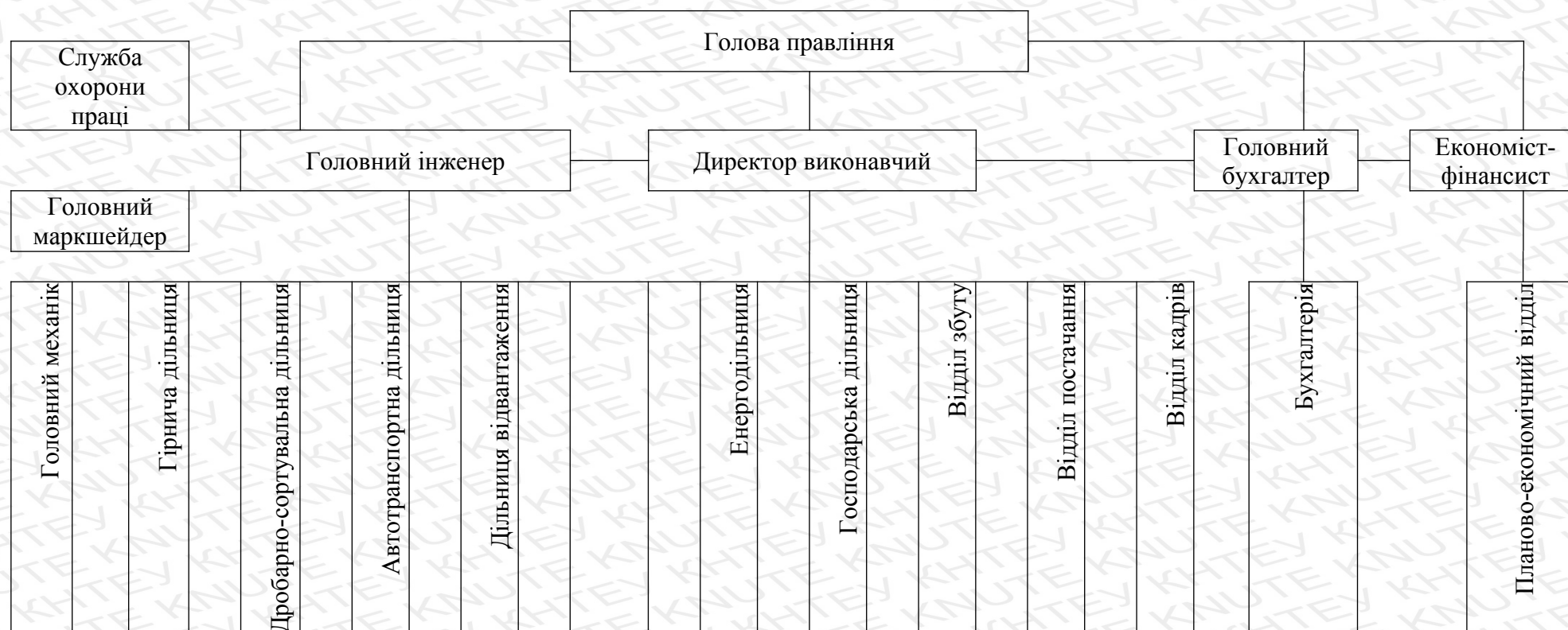
Продовження додатку Е

1	2	3
9	Житна І.П., Нескреба А.М. «Економічний аналіз господарської діяльності підприємств» [66]	Запропоновано перегляд існуючих підходів до формування фінансових ресурсів
10	Даценко Г.В. «Методика аудиту операцій з основними засобами підприємств» [67]	Проведено комплексний аналіз сучасних теоретичних, методологічних та практичних положень з обліку, аналізу і аудиту основних засобів на підприємстві
11	Хричікова М.О. «Особливості аудиту основних засобів на підприємстві» [68]	Розглянуто методику та особливості аудиту обліку основних засобів згідно з діючими методичними рекомендаціями щодо аналізу різних джерел інформації, які стосуються основних засобів підприємства.
12	Гречко С.М. «Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування» [69]	В статті розглянуто особливості визнання в обліку та формування первісної вартості основних засобів при їх надходженні на підприємство.
13	Агрес О.Г. «Економічна ефективність використання основних засобів підприємств» [70]	Методологічні інструменти дослідження економічної ефективності використання основних засобів підприємств
14	Коваленко О.В. «Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства» [71]	У статті висвітлено детальний аналіз поняття «основні фонди», визначено напрями збільшення використання обладнання, розглянуто показники ефективності використання основних фондів.
15	Неміш Ю.В. «Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях» [72]	У статті розглянуто сучасні наукові уявлення до трактування економічного змісту поняття «основні засоби» в економічній літературі та нормативно-правових актах України
16	Бабяк Н.Д. «Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств» [73]	У статті розглянуто проблематику несвоєчасної заміни чи поновлення основних виробничих засобів на підприємствах.
17	Бутинець Т.А. «Основні засоби: точка зору економіста» [74]	Проаналізовано необхідність широкого використання методів прискореної амортизації у практичній діяльності підприємств.
18	Бараннік О.П. «Проблемні питання податкового обліку витрат на ремонт та поліпшення основних засобів» [75]	Розглянуто складні моменти в оподаткуванні ОЗ
19	Бондар М.І. «Облік і аудит основних засобів» [16]	Ця стаття присвячена особливостям організації обліку та аудиту ОЗ на підприємствах з врахуванням сучасних умов господарювання
20	Подольнчук О.А. «Методика і аналіз аудиту обліку основних засобів» [15]	В статті розглянуто методику і аналіз аудиту обліку основних засобів. Наведені цілі, методи, джерела інформації, методика та етапи аудиту основних засобів.

--	--	--

Додаток Ж

СТРУКТУРА виробничо-адміністративного управління ПАТ «Гайворонський спецкар'єр»

ДОДАТОК И

Додаток І
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство Публічне акціонерне товариство "Гайворонський спеціалізований кар'єр" Дата (рік, місяць, число) _____
 Територія КИРОВОГРАДСЬКА за СДРПОУ _____
 Організаційно-правова форма господарювання Акціонерне товариство за КОАТУУ _____
 Вид економічної діяльності Добування піску, гравію, глини і каоліну за КОІФІ _____
 Середня кількість працівників 158 за КВЕД _____
 Адреса, телефон провулок Кар'єрський, буд. 2, м. ГАЙВОРОН, ГАЙВОРОНСЬКИЙ РАЙОН, КИРОВОГРАДСЬКА обл., 26300 _____ 21332

КОДИ		
2018	01	01
20657268		
3521110100		
230		
08.12		

Одиниця виміру: тис. грн. без десятикового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "х" у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

х

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2017 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2	2
первісна вартість	1001	4	4
накопичена амортизація	1002	2	2
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	14 961	17 293
первісна вартість	1011	58 656	65 184
знос	1012	43 695	47 891
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	30 557	30 557
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	2 460	2 343
Усього за розділом I	1095	47 980	50 195
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	13 483	17 322
Виробничі запаси	1101	5 025	7 529
Незавершене виробництво	1102	8	11
Готова продукція	1103	8 390	9 729
Товари	1104	60	53
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	558	1 683
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	5	12
з бюджетом	1135	8	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 801	1 877
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	42 568	61 269
Готівка	1166	3	5
Рахунки в банках	1167	42 565	61 264
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частина перестрахованих у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

Продовження додатку И

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 164	1 974
Усього за розділом II	1195	61 587	84 137
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	109 567	134 332

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	300	300
Внески до не зареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 232	1 232
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	100 386	118 370
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	101 918	119 902
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	36	211
розрахунками з бюджетом	1620	749	3 858
у тому числі з податку на прибуток	1621	82	1 565
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	316	536
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від переестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 548	9 825
Усього за розділом III	1695	7 649	14 430
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	109 567	134 332

Керівник

Головний бухгалтер

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство **Публічне акціонерне товариство "Гайворонський спеціалізований кар'єр"**

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ		
2018	01	01
20657268		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2017 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	112 798	81 490
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(44 141)	(32 304)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	68 657	49 186
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	-	-
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, звільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(6 524)	(4 900)
Витрати на збут	2150	(34 303)	(32 792)
Інші операційні витрати	2180	(-)	(-)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	27 830	11 494
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	2 690	2 207
Інші доходи	2240	1 146	4 199
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(2)	(1)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(1 461)	(1 548)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатку И

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	30 203	16 351
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(5 538)	(2 989)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	24 665	13 362
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	24 665	13 362

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	21 793	15 482
Витрати на оплату праці	2505	17 319	10 565
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 640	2 194
Амортизація	2515	4 507	4 380
Інші операційні витрати	2520	55 135	50 028
Разом	2550	102 394	82 649

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	6000000	6000000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6000000	6000000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	4,11083	2,22700
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	4,11083	2,22700
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Продовження додатку И

додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Гайворонський спеціалізований кар'єр"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	КИРОВОГРАДСЬКА	за СДРПОУ	2017 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	20657268
Вид економічної діяльності	Добування піску, гравію, глини і каоліну	за КОПФГ	352110100
Середня кількість працівників	1 148	за КВЕД	230
Адреса, телефон	провулок Кар'єрський, буд. 2, м. ГАЙВОРОН, ГАЙВОРОНСЬКИЙ РАЙОН, КИРОВОГРАДСЬКА ОБЛ., 26300		08.12
		0525421332	

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "х" у відповідній клітинці):

- за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2016 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
І	2	3	4
I. Нематеріальні активи			
Нематеріальні активи	1000	2	2
первісна вартість	1001	4	4
накопичена амортизація	1002	2	2
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основи засоби	1010	14 711	14 961
первісна вартість	1011	54 734	58 656
знос	1012	40 023	43 695
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	25 606	30 557
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	1 749	2 460
Усього за розділом I	1095	42 068	47 980
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	10 777	13 483
Виробничі запаси	1101	1 991	5 025
Незавершене виробництво	1102	97	8
Готова продукція	1103	8 640	8 390
Товари	1104	49	60
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 126	558
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	2	5
з бюджетом	1135	4 514	8
у тому числі з податку на прибуток	1136	1 961	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	713	3 801
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	35 775	42 568
Готівка	1166	-	3
Рахунки в банках	1167	35 775	42 565
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	489	1 164
Усього за розділом II	1195	53 396	61 587
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	95 464	109 567

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	300	300
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 232	1 232
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	91 310	100 386
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	92 842	101 918
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	63	36
розрахунками з бюджетом	1620	62	749
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	82
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	62	316
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2 435	6 548
Усього за розділом III	1695	2 622	7 649
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	95 464	109 567

Керівник:

Головний бухгалтер:

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Про
довження додатку II

Підприємство Публічне акціонерне товариство "Гайворонський спеціалізований кар'єр"

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ		
2017	01	01
20657268		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2016 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	81 490	71 637
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестрахування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(32 304)	(29 132)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	49 186	42 505
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	-	-
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(4 900)	(4 435)
Витрати на збут	2150	(32 792)	(30 229)
Інші операційні витрати	2180	(-)	(-)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	11 494	7 841
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	2 207	1 978
Інші доходи	2240	4 199	8 989
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(1)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(1 548)	(1 379)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатку И

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	16 351	17 429
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(2 989)	(3 143)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	13 362	14 286
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	13 362	14 286

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	15 482	13 798
Витрати на оплату праці	2505	10 565	9 900
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 194	3 392
Амортизація	2515	4 380	4 109
Інші операційні витрати	2520	50 028	47 573
Разом	2550	82 649	78 772

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	6000000	6000000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6000000	6000000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	2,22700	2,38100
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	2,22700	2,38100
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "загальні вимоги до фінансової звітності"

Тідприсметро	Публічне акціонерне товариство "Гайворонський спеціалізований кар'єр"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Гериторія	КІРОВОГРАДСЬКА	за СДРПОУ	20657268
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОАТУУ	3521110100
Зид економічної діяльності	Добування піску, гравію, глини і каоліну	за КОПФІ	230
Зередія кількість працівників	171	за КВЕД	08.12
Адреса, телефон	провулок Кар'єрський, буд. 2, м. ГАЙВОРОН, ГАЙВОРОНСЬКИЙ РАЙОН, КІРОВОГРАДСЬКА обл., 26300	21332	

Одиниця виміру: тис. грн. без десятикового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

*кладено (пробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності

-
v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2015 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи	2	3	4
Нематеріальні активи	1000	2	2
первісна вартість	1001	4	4
накопичена амортизація	1002	2	2
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	14 071	14 711
первісна вартість	1011	50 214	54 734
знос	1012	36 143	40 023
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	25 606
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвил	1050	-	-
Відстрочені аквизиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	1 713	1 749
Усього за розділом I	1095	15 786	42 068
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	10 033	10 777
Зиробничі запаси	1101	1 603	1 991
Незавершене виробництво	1102	127	97
готова продукція	1103	8 238	8 640
Говари	1104	65	49
Тоточні біологічні активи	1110	-	-
Цепозити перестраховування	1115	-	-
Зексели одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 428	1 126
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	9	2
з бюджетом	1135	3 652	4 514
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	1 961
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 567	713
Тоточні фінансові інвестиції	1160	-	-
роші та їх еквіваленти	1165	53 067	35 775
отівка	1166	-	-
рахунки в банках	1167	53 067	35 775
Зитрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

Продовження додатку II

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	208	489
Усього за розділом II	1195	71 964	53 396
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	87 750	95 464

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	300	300
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 232	1 232
Перезподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	80 830	91 310
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	82 362	92 842
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відєтронені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	99	63
розрахунками з бюджетом	1620	4 085	62
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 812	-
розрахунками з страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	305	62
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відєтронені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	899	2 435
Усього за розділом III	1695	5 388	2 622
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	87 750	95 464

Керівник

Головний бухгалтер

1. Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Продовження додатку И

Підприємство Публічне акціонерне товариство "Гайворонський спеціалізований за СДРГОУ кар'єр"

(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ

2016	01	01
20657268		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2015 р.

Форма N2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	71 637	64 264
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премій підписані, валова сума	2011	-	-
премій, передані у перестраховування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(29 132)	(27 454)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	42 505	36 810
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	-	-
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(4 435)	(4 250)
Витрати на збут	2150	(30 229)	(21 786)
Інші операційні витрати	2180	(-)	(-)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	7 841	10 774
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 978	5 773
Інші доходи	2240	8 989	16 380
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(1 379)	(1 788)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатку И

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	17 429	31 139
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(3 143)	(5 763)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	14 286	25 376
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) нсоборотних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	14 286	25 376

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	13 798	15 938
Витрати на оплату праці	2505	9 900	9 178
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 392	3 296
Амортизація	2515	4 109	3 812
Інші операційні витрати	2520	47 573	42 125
Разом	2550	78 772	74 349

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	6000000	6000000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6000000	6000000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	2,38100	4,22933
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	2,38100	4,22933
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Продовження додатку И

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Застосовні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Публічне акціонерне товариство "Гайворонський спеціалізований кар'єр"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	КИРОВОГРАДСЬКА	за СДРПОУ	2015 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО	за КОАТУУ	20657268
Вид економічної діяльності	Добування піску, гравію, глини та каоліну	за КОПФГ	3521110100
Середня кількість працівників	168	за КВЕД	-
Адреса, телефон	провулок Кар'єрський, буд. 2, м. ГАЙВОРОН, ГАЙВОРОНСЬКИЙ РАЙОН, КИРОВОГРАДСЬКА обл., 26300		08.12

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

З'ясовано (зробити позначку "х" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

-
х

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2014 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2	2
первісна вартість	1001	4	4
накопичена амортизація	1002	2	2
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	13 063	14 071
первісна вартість	1011	45 474	50 214
знос	1012	32 411	36 143
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі			
інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Зідрачені податкові активи	1045	-	-
уділ	1050	-	-
Зідрачені аквізиційні витрати	1060	-	-
Ізбиток коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
інші необоротні активи	1090	2 506	1 713
сьогомо за розділом I	1095	15 571	15 786
II. Оборотні активи			
апаси	1100	7 093	10 033
виробничі запаси	1101	1 759	1 603
Незавершене виробництво	1102	49	127
готова продукція	1103	5 237	8 238
овари	1104	48	65
поточні біологічні активи	1110	-	-
депозити перестрахування	1115	-	-
ексцеді одержані	1120	-	-
дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 050	3 428
дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	13	9
з бюджетом	1135	2 042	3 652
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
інша поточна дебіторська заборгованість	1155	453	1 567
поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
кошти та їх еквіваленти	1165	34 888	53 067
отримка	1166	1	-
кошти в банках	1167	34 887	53 067
витрати майбутніх періодів	1170	-	-
зобов'язання перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
в тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	422	208
Усього за розділом II	1195	47 961	71 964
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	63 532	87 750

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паіновий) капітал	1400	300	300
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 232	1 232
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	59 160	80 830
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	60 692	82 362
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	282	99
розрахунками з бюджетом	1620	169	4 085
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	3 812
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	142	305
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2 247	899
Усього за розділом III	1695	2 840	5 388
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	63 532	87 750

Керівник

Головний бухгалтер

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Продовження додатку И

Продовження додатку И

Продовження додатка 2

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(5 763)	(1 817)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	25 376	7 412
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	25 376	7 412

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	15 938	12 599
Витрати на оплату праці	2505	9 178	9 337
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 296	3 607
Амортизація	2515	3 812	4 727
Інші операційні витрати	2520	42 125	39 528
Разом	2550	74 349	69 798

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	6000000	6000000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	6000000	6000000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	4,23	1,24
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	4,23	1,24
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Продовження додатку И

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	246	422
Усього за розділом II	1195	45 458	50 467
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	4	-
Баланс	1300	59 419	63 532

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
I	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	300	300
Високи до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	6 139	6 139
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 232	1 232
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	48 333	53 021
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Видучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	56 004	60 692
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відірачені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	7	10
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	7	10
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями		-	-
товари, роботи, послуги	1610	-	-
розрахунками з бюджетом	1615	216	282
у тому числі з податку на прибуток	1620	1 019	17
розрахунками зі страхування	1621	758	-
розрахунками з оплати праці	1625	84	47
за одержаними авансами	1630	147	142
за розрахунками з учасниками	1635	-	-
із внутрішніх розрахунків	1640	856	122
за страховою діяльністю	1645	-	-
Поточні забезпечення	1650	-	-
Доходи майбутніх періодів	1660	-	-
Відірачені комісійні доходи від перестраховиків	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1670	-	-
Усього за розділом III	1690	1 086	2 220
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	3 408	2 830
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	59 419	63 532

Головний бухгалтер

Головний бухгалтер

Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Продовження додатку И

Підприємство **Публічне акціонерне товариство "Гайворонський спеціалізований кар'єр"** за СДРІОУ
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ				
2	0	1	8	1 2 3 1
20657268				

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за рік 2013 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	65 279	71 359
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
Премії підписані, валова сума	2011	-	-
Премії, передані у перестрахування	2012	-	-
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(27 467)	(25 741)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валювний:			
прибуток	2090	37 812	45 618
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	3 091	19 057
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	-	-
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
Адміністративні витрати	2130	(4 291)	(3 813)
Витрати на збут	2150	(27 015)	(31 005)
Інші операційні витрати	2180	(3 623)	(17 854)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	-
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	5 974	12 003
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	3 277	1 240
Інші доходи	2240	500	193
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	-
Фінансові витрати	2250	(1)	(2)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(521)	(1 335)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	9 229	12 099
збиток	2295	(-)	(-)

Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(1 817)	(2 619)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	7 412	9 480
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	7 412	9 480

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	12 599	11 390
Витрати на оплату праці	2505	9 337	8 949
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 607	3 381
Амортизація	2515	2 972	4 884
Інші операційні витрати	2520	39 528	42 276
Разом	2550	68 043	70 880

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

	Код	За звітний період	За аналогічний період
--	-----	-------------------	-----------------------

Динаміка показників фінансово-господарської діяльності ПАТ«Гайворонський спеціалізований кар*ср» за 2013-2017 роки

Показник	Роки					Абсолютне відхилення			
	2013	2014	2015	2016	2017				
						2014-2013	2015-2014	2016-2015	2017-2016
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	65279	64264	71637	81490	112798	-1015	7373	9853	31308
Собівартість реалізованої продукції	-25467	-27454	-29132	-32304	-44141	-1987	-1678	-3172	-11837
Валовий прибуток від реалізації	37812	36810	42505	49186	68657	-1002	5695	6681	19471
Інші операційні доходи	3091	-	-	-	-	-3091	-	-	-
Інші операційні витрати	-3623	-	-	-	-	3623	-	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності	5974	10774	7841	11494	27830	4800	-2933	3653	16336
Фінансовий результат до оподаткування	9229	31139	17429	16351	30203	21910	-13710	-1078	13852
Витрати з податку на прибуток	-1817	-5763	-3143	-2989	-5538	-3946	2620	154	-2549
Чистий фінансовий результат	7412	25376	14286	13362	24665	17964	-11090	-924	11303

Додаток Л

№	Зміст операції	Типова кореспонденція рахунків		Кореспонденція рахунків, яку застосовує підприємство		Сума, грн
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	
Продаж об'єкта ОЗ за національну валюту						
1	Переведено автомобіль до складу необоротних активів, утримуваних для продажу (300000,00 грн. - 130000,00 грн.)	286	105	170000	105	170000
2	Списано суму нарахованого зносу за об'єктом	131	105	130000	105	130000
3	Передано покупцю об'єкт ОЗ	377	712	204000	712	204000
4	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з договірної вартості	712	641/ПДВ	34000	641/ПДВ	34000
5	Нараховано податкові зобов'язання на суму перевищення балансової вартості на початок місяця реалізації над договірною вартістю ((175000,00 грн. - 170000,00 грн.) x 20 % : 100 %)*	949	641/ПДВ	1000	641/ПДВ	1000
<i>* Оскільки договірна вартість автомобіля (170000,00 грн.) нижче за його балансову вартість на початок місяця реалізації (175000,00 грн.), базою обкладення ПДВ є така балансова вартість. При цьому складають дві податкові накладні. Одну з них (на договірну вартість) передають покупцеві, а другу (з типом причини «15») продавець залишає в себе.</i>						
6	Списано балансову вартість проданого об'єкта ОЗ	943	286	943	286	170000
7	Отримано оплату від покупця за об'єкт ОЗ	311	377	311	377	204000
8	Віднесено на фінансовий результат:					
	— суму доходу від продажу об'єкта ОЗ	712	791	712	791	170000
	— балансову вартість проданого об'єкта ОЗ	791	943	791	943	170000

Продовження додатку Л

	— суму нарахованого ПДВ від суми перевищення мінбази над договірною вартістю	791	949	791	949	1000
Ліквідація ОЗ						
1	Списано суму нарахованого зносу об'єкта ОЗ, що ліквідується	131	104	131	104	5250
2	Списано залишкову вартість об'єкта ОЗ, що ліквідується (6000,00 грн. - 5250,00 грн.)*	976**	104	976**	104	750
* При списанні з балансу ліквідаційна вартість об'єкта ОЗ також потрапляє до витрат (п. 29 П(С)БО 16).						
** Якби об'єкт ОЗ ліквідувався за самостійним рішенням платника податку без надання фіскальному органу документів про знищення, розбирання або перетворення цього об'єкта, що підтверджують неможливість його подальшого використання і недоцільність ремонту, довелося б ще нарахувати податкові зобов'язання з ПДВ проводкою: Дт 976 — Кт 641/ПДВ.						
3	Відображено витрати на ліквідацію ОЗ	976	661, 651	976	661, 651	85,4
4	Віднесено на фінансовий результат витрати, пов'язані зі списанням об'єкта ОЗ	793	976	793	976	835,4
Надходження ТМЦ, що залишилися після ліквідації об'єкта ОЗ						
5	Оприбутковано ТМЦ, що залишилися після ліквідації об'єкта ОЗ, придатні для подальшого використання	209	746	209	746	300
6	Віднесено на фінансовий результат дохід у зв'язку з надходженням ТМЦ	746	793	746	793	300
Безоплатна передача об'єктів ОЗ						
1	Списано суму нарахованого зносу за переданим об'єктом ОЗ	131	103	131	103	128000
2	Списано на витрати залишкову вартість переданого об'єкта ОЗ (600000,00 грн. - 128000,00 грн.)	976	103	976	103	472000

Продовження додатку Л

3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з мінбази* (474000,00 грн. x 20 % : 100 %)	949	641/ПДВ	949	641/ПДВ	94800
<i>* Базою оподаткування, нагадаємо, буде балансова (залишкова) вартість будівлі на початок звітного (податкового) періоду, у якому відбулася безоплатна передача.</i>						
Віднесено на фінансовий результат:						
4	— залишкову вартість переданого об'єкта ОЗ	793	976	793	976	472000
	— суму нарахованих податкових зобов'язань з ПДВ	791	949	791	949	94800
Передача ОЗ як внесок до статутного капіталу						
1	Відображено переведення об'єкта до складу необоротних активів, утримуваних для продажу	286	103	286	103	504000
2	Списано суму нарахованого зносу за об'єктом	131	103	131	103	336000
3	Передано об'єкт ОЗ за справедливою вартістю, погодженою засновниками	377	712	377	712	600000
4	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ виходячи з договірної (погодженої засновниками) вартості	712	641/ПДВ	712	641/ПДВ	100000
5	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ на різницю між балансовою (залишковою) вартістю об'єкта ОЗ на початок місяця вибуття і його договірною вартістю* (506800,00 грн. x 20 % : 100 % - 100000,00 грн.)	949	641/ПДВ	949	641/ПДВ	1360
<i>* Оскільки погоджена засновниками вартість будівлі (500000,00 грн.) нижче балансової вартості на початок місяця її реалізації (506800,00 грн.), базою обкладення ПДВ є балансова вартість.</i>						
6	Списано балансову вартість переданого об'єкта ОЗ	943	286	943	286	504000

Продовження додатку Л

7	Відображено придбання фінансової інвестиції у вигляді частки в статутному капіталі	141	685	141	685	600000
8	Зроблено залік заборгованостей	685	377	685	377	600000
Віднесено на фінансовий результат:						
9	— суму доходу від передачі об'єкта ОЗ	712	791	712	791	500000
	— балансову вартість переданого об'єкта ОЗ	791	943	791	943	504000
	— суму нарахованого ПДВ від суми перевищення мінбази над договірною вартістю	791	949	791	949	1360
Передача ОЗ в оренду						
1.	Відображення доходу за орендою	377	713	377	713	Загальна сума
2.	Відображення зобов'язань з ПДВ	713	641	713	641	ПДВ
3.	Нарахована амортизація	949	131	949	131	Амортизація
4.	Списано на фінансовий результат витрати	791	949	791	949	Амортизація
5.	Списано на фінансовий результат суму доходу	713	791	713	791	Загальна сума без ПДВ
6.	Надходження орендної плати на розрахунковий рахунок	311	377	311	377	Загальна сума (у т. ч. ПДВ)

Порівняння КІС на виробничих підприємствах України [51]

Назва інформаційної системи	Повнота функціональних можливостей ІС виробничих підприємств	Можливість швидкого переналагодження	Необхідність додаткових капіталовкладень на придбання СУБД	Вартість обладнання	Адаптація до законодавства України	Кількість підтримуваних ОС сервера	Кількість підтримуваних СУБД	Вартість
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Західні корпоративні інформаційні системи								
BaanERP	1	1	1	2	1	2	2	4
IFS Applications	2	1	1	2	0	2	0	4
Maconomy	1	1	1	0	0	2	1	1
MFG/PRO	0	1	1	1	1	2	1	1
SAP Business Sue	2	1	0	2	1	2	1	4
Oracle E-Business	2	1	2	1	0	1	1	2
Українські корпоративні інформаційні системи								
BS Integrator	2	1	1	1	1	1	1	2
DeloPro	1	1	0	0	1	0	1	0
GMS Office Tools	1	1	1	0	1	1	1	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Акцент	0	0	0	0	1	1	1	0
Бизнес-Експерт	0	1	1	1	1	2	1	0
Виртуоз	1	1	0	2	1	1	1	1
Парус-Предприятие	2	0	0	1	1	1	0	3
САБ	0	1	0	1	1	1	0	0
Корпоративні інформаційні системи країн СНД								
1С: Предприятие	2	1	0	1	1	1	0	0
Галактика-ERP	2	1	1	1	1	2	2	2
Монолит SQL	1	1	1	1	1	1	1	2

Додаток Н

Назва основних засобів	На початок року		На кінець року		Відхилення за рік, (+,-)	
	сума тис. грн	питома вага, %	сума тис. грн	питома вага, %	сума тис. грн	питома вага, %
2017						
1. Промислово-виробничі основні засоби	14 796,43	98,90%	17 033,61	98,50%	2 237,18	-0,40%
2. Невиробничі основні засоби	164,57	1,10%	259,40	1,50%	94,82	0,40%
Усього	14 961,00	100,00%	17293	100,00%	2332	—
2016						
1. Промислово-виробничі основні засоби	14 460,91	98,30%	14 796,43	98,90%	335,52	0,60%
2. Невиробничі основні засоби	250,09	1,70%	164,57	1,10%	-85,52	-0,60%
Усього	14 711,00	100,00%	14 961,00	100,00%	250	—
2015						
1. Промислово-виробничі основні засоби	13 888,08	98,70%	14 460,91	98,30%	572,84	-0,40%
2. Невиробничі основні засоби	182,92	1,30%	250,09	1,70%	67,16	0,40%
Усього	14 071,00	100,00%	14711	100,00%	640	—
2014						
1. Промислово-виробничі ОЗ	12 801,74	98,00%	13 888,08	98,70%	1 086,34	0,70%
2. Невиробничі основні засоби	261,26	2,00%	182,92	1,30%	-78,34	-0,70%
Усього	13 063,00	100,00%	14071	100,00%	1008	—

Продовження додатку Н

2013						
1. Промислово- виробничі основні засоби	12 659,81	98,10%	11 505,20	98,00%	-1 154,61	-0,10%
2. Невиробничі основні засоби	245,20	1,90%	234,80	2,00%	-10,39	0,10%
Усього	12 905,00	100,00%	11740	100,00%	-1165	—